

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TÜRKİYE’DEKİ GENÇ İŞSİZLERİN BENLİK SAYGISI VE SOSYAL DESTEK
ALGISININ İNCELENMESİ: TRABZON İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜŞRA ÖZLÜ

ŞUBAT- 2021

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TÜRKİYE'DEKİ GENÇ İŞSİZLERİN BENLİK SAYGISI VE SOSYAL DESTEK
ALGISININ İNCELENMESİ: TRABZON İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜŞRA ÖZLÜ

ŞUBAT- 2021

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TÜRKİYE'DEKİ GENÇ İŞSİZLERİN BENLİK SAYGISI VE SOSYAL DESTEK
ALGISININ İNCELENMESİ: TRABZON İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra ÖZLÜ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Arif ÇİÇEK

**ŞUBAT- 2021
GÜMÜŞHANE**

BİLDİRİM

Yüksek Lisans olarak hazırlamış olduğum “Türkiye’deki Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısının İncelenmesi: Trabzon İli Örneği” isimli bu çalışmanın, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve alıntı yaptığım tüm çalışmaların kaynakçada yer aldığını taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

25/ 02/ 2021

.....
Büşra ÖZLÜ

ÖNSÖZ

Tezimin ortaya çıkmasında desteklerini esirgemeyen değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Arif Çiçek'e, tezime katkısı olan değerli hocalarım Doç. Dr. Muammer Ak'a ve Dr. Öğr. Üyesi Fatma Okur Çakıcı'ya;

Her zaman olduğu gibi bu dönemde de desteklerini benden esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Gümüşhane- 2021
Büşra ÖZLÜ

ÖZET

ÖZLÜ, Büşra. Türkiye’deki Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısının İncelenmesi: Trabzon İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, 2021, (XV+ 102)

Hayatın önemli bir parçası olan gençlik döneminde işsizlik problemiyle karşı karşıya kalmak gençleri psikolojik olarak da etkilemektedir. Bu çalışmada genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algısı arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmaya Trabzon ilinde yaşayan 18-24 yaş ($\bar{x}=21,94 \pm 2.08$) aralığında 275 kişi katılmıştır. Bu araştırmada benlik saygısını ölçmek için Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” ve sosyal destek algısını ölçmek için Zimet ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilen “Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği” kullanılmıştır. Kişisel bilgilerin elde edilmesi için hazırlamış olduğumuz kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde t- testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kruskal Wallis H Testi, Mann- Whitney U Testi, Pearson Korelasyon Analizi ve betimsel istatistiksel yöntemler uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucunda sosyal destek algısı ile benlik saygısı arasında pozitif düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların sosyal destek algısı ile cinsiyet ve işsizlik süresi değişkenleri arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Katılımcıların benlik saygısı ve sosyal destek algısı ile yaş değişkeni pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahiptir.

Katılımcıların sosyal destek algısı yaş, medeni durum, işsizlik süresi ve eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Katılımcıların benlik saygısı puanları ile işsizlik süresi değişkeni açısından anlamlı derecede farklıdır.

Anahtar Kelimeler: Genç İşsizler, Benlik Saygısı, Sosyal Destek Algısı

ABSTRACT

ÖZLÜ, Büşra. Investigation of Self-esteem and Social Support Perception of Young Unemployed People in Turkey: Example of Trabzon, Master Thesis, 2021, (XV+102)

Facing with the problem of unemployment during youth, which is an important part of life, also affects young people psychologically. In this study, the relationships between self-esteem and perception of social support of youth unemployment was examined. A total of two thousand seventy five youth unemployment between the ages of eighteen- twenty four ($\bar{x}=21,94 \pm 2.08$) living in the province of Trabzon participated in the study. “Rosenberg Self Esteem Scale” developed by Rosenberg (1965) and “Multidimensional Scale of Perceived Social Support” devepoled by Zimet and friends (1988) were applied to determine self esteem and perception of social support, respectively.”Personal Information Questionnaire” we prepared was used to obtain personal information. The analysis of the data was performed by using t- Test, one way analysis of variance (ANOVA), Kruskal Wallis H Test, Mann- Whitney U Test, Pearson Corelation Analysis and descriptive statistical methods.

As a result of the study, it was found that there is a positive significant relationship between social support perception and self-esteem. There is a significant negative relationship between the social support perception of the participants and the variables of gender and unemployment period. The self-esteem and social support perception of the participants and the age variable has a positive and significant relationship.

Participants' perception of social support differed significantly in terms of age, marital status, duration of unemployment and educational status. The self-esteem scores of the participants are significantly different from the duration of unemployment variable.

Key Words: Youth Unemployments, Self-Esteem, Perception of Social Support.

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK

İÇ KAPAK

KABUL VE ONAYIII

BİLDİRİMVV

ÖNSÖZ..... V

ÖZETVI

ABSTRACT VII

TABLolar LİSTESİ..... XII

GRAFİKLER LİSTESİ..... XIV

KISALTMALAR LİSTESİXV

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. YOKSULLUK TANIMI VE TÜRLERİ 4-10

1.1. Yoksulluk Tanımı..... 4

1.2. Yoksulluk Sınıflandırmaları 6

1.2.1. Mutlak Yoksulluk 6

1.2.2. Görelî Yoksulluk 6

1.2.3. Objektif Yoksulluk- Subjektif Yoksulluk 6

1.2.4. Kırsal Yoksulluk- Kentsel Yoksulluk..... 7

1.2.5. Gelir Yoksulluğu- İnsani Yoksulluğu..... 7

1.3. Genç Yoksulluğu..... 8

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENÇ VE GENÇLİK.....	11-21
2.1. Genç ve Gençlik Tanımları.....	11
2.2. Türkiye’deki Gençlik İstatistikleri	13
2.2.1. Genç Nüfus Verileri.....	14
2.2.2. İstihdam Verileri.....	15
2.2.3. Eğitim Verileri.....	18
2.3. Avrupa ve Türkiye’nin Gençlik İstatistikleri Açısından Karşılaştırılması	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİK	22-33
3.1. İşsizliğin Tanımı.....	22
3.2. Genç İşsizliği	24
3.2.1. Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanlar.....	26
3.2.2. Eğitim ve Genç İşsizlik	28
3.3. Genç İşsizliği Teorileri	30
3.3.1. İş Arama Teorisi	30
3.3.2. Seçici İşten Çıkarma Teorisi	31
3.3.3. Yaşam Süresi Teorisi	32
3.3.4. Trend Teorileri	32
3.3.5. Sıra İşsizlik Teorisi.....	33

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. İŞSİZLİĞİN PSİKOLOJİK BOYUTLARI	34-43
4.1. Benlik Kavramı	36
4.1.1. Benlik Saygısı.....	38
4.2. Sosyal Destek.....	40

4.3. Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Arasındaki İlişki.....	42
--	----

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....	44-51
5.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı.....	44
5.2. Araştırmanın Önemi	44
5.3. Hipotezler	44
5.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	45
5.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	45
5.6. Araştırmanın Yöntemi	46
5.7. Veri Toplama Araçları.....	46
5.7.1. Kişisel Bilgi Formu.....	46
5.7.2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	46
5.7.3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	48
5.8. Verilerin Analizi.....	51

ALTINCI BÖLÜM

6. BULGULAR.....	52-80
6.1. Bireylerin Demografik Değişkenlerinin Betimleyici İstatistikleri.....	52
6.2. Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Ölçeklerinin Açıklayıcı İstatistikleri...	53
6.3. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı ile Sosyal Destek Algısı Arasında İlişki Vardır.....	59
6.4. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısının Cinsiyet, Yaş Grubu ve İşsiz Kaldıkları Süre Değişkenleri ile İlişkisi Vardır.	62
6.5. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Yaşa Göre Farklılaşmaktadır.	65
6.6. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Medeni Duruma Göre Farklılaşmaktadır.	66

6.7. Genç İşsizlerde Sosyal Destek Algısı Cinsiyete Göre Farklılaşmaktadır.....	67
6.8. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı Cinsiyete Göre Farklılaşmamaktadır.	70
6.9. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı İşsizlik Süresine Göre Farklılaşmaktadır.	71
6.10.Genç İşsizlerde Sosyal Destek Algısı Puanları İşsizlik Süresi Değişkenine Göre Farklılaşmaktadır	73
6.11.Genç İşsizlerde Algılanan Sosyal Destek ve Benlik Saygısı Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmaktadır.	77

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME..... 81

KAYNAKÇA..... 87

EKLER

EK 1. Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	96
EK 2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği.....	97
EK 3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği.....	98
EK 4. Etik Kurul Onay Formu.....	99

ÖZGEÇMİŞ 102

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Yaş Gruplarına Göre Genç Nüfus	14
Tablo 2. 2015-2018 Yılları Türkiye'nin Genç Nüfusun Türkiye Nüfusuna Oranı	14
Tablo 3. 15-64 Yaş Grubundaki Nüfusun Yıllara Göre İş Durumu	16
Tablo 4. Türkiye'de İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları ve Dağılımı.....	16
Tablo 5. Genç Nüfusun Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Ve İstihdam Oranı (%)	17
Tablo 6. 15+ Yaş Grubunun Eğitim Durumuna Göre İşgücü Durumu	19
Tablo 7. Bazı Avrupa Ülkelerinin Toplam Nüfusu ve Genç Nüfus (15-29) Sayıları.....	20
Tablo 8. Bazı Ülkelerin Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre Çalışan Sayıları (Bin).....	21
Tablo 9. 15-24 Yaş Arasındaki Nüfusun İşgücü Durumu (2014-2019)	26
Tablo 10. Genç Nüfusun Eğitimde ve İstihdamda Olma Durumu, Türkiye (2015-2019)	27
Tablo 11. 15+ Nüfusun Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı	29
Tablo 12. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Güvenirlilik Katsayıları	47
Tablo 13. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Faktör Analizi	47
Tablo 14. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Güvenirlilik Katsayıları	49
Tablo 15. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Faktör Analizi	50
Tablo 16. Normallik Analizine İlişkin Bulgular.....	51
Tablo 17. Katılımcıların Demografik Değişkenlere İlişkin Dağılımı (N=275)	52
Tablo 18. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Ortalama Puanları	53
Tablo 19. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Ortalama Puanları	54
Tablo 20. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Eğitim Değişkeni Açısından Ortalama Puanları.....	55
Tablo 21. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Yaş Değişkeni Açısından Ortalama Puanları	55

Tablo 22. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Medeni Durum Değişkeni Açısından Ortalama Puanları	56
Tablo 23. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Kiminle Yaşadıkları Değişkeni Açısından Ortalama Puanları.....	56
Tablo 24. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Ne Kadar Süredir İşsiz Oldukları Değişkeni Açısından Ortalama Puanları	57
Tablo 25. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının İş Deneyimi Değişkeni Açısından Ortalama Puanları	58
Tablo 26. Benlik Saygısı İle Sosyal Destek Algısı Arasındaki İlişki	59
Tablo 27. Sosyal Destek Algısı ve Benlik Saygısı İle Algılanan Sosyal Destek Alt Boyutları Puanları Arasındaki İlişki (N=275)	60
Tablo 28. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısının Cinsiyet Değişkeni İle İlişkisi.....	62
Tablo 29. Genç İşsizlerin Yaş Grupları İle Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Puanları Arasındaki İlişki.....	63
Tablo 30. Genç İşsizlerin İşsiz Kaldıkları Süre İle Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Puanları Arasındaki İlişki	64
Tablo 31. Yaşa Göre Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Mann-Whitney Testi.....	65
Tablo 32. Medeni Duruma Göre Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Mann-Whitney U Testi.....	66
Tablo 33. Sosyal Destek Algısı ve Cinsiyet Arasındaki Farklar (T-Testi)	68
Tablo 34. Benlik Saygısı Puanları ve Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Farklar (T-Testi)	70
Tablo 35. Benlik Saygısı Puanları İle İşsizlik Süresi Değişkeni Arasındaki Farklar	71
Tablo 36. Benlik Saygısı Tukey Testi.....	72
Tablo 37. Sosyal Destek Algısı ve İşsizlik Süresi Arasındaki Farklılık (Anova Testi)..	73
Tablo 38. Sosyal Destek Algısı Tukey Testi.....	74
Tablo 39. Sosyal Destek Algısı Arkadaş Alt Boyutu Tukey Testi.....	75
Tablo 40. Sosyal Destek Algısı Özel Bir İnsan Alt Boyutu Tukey Testi	76
Tablo 41. Katılımcıların Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması (Kruskal Wallis H Testi)	77
Tablo 42. Katılımcıların Benlik Saygısı Toplam Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması (Kruskal Wallis H Testi)	78

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Bazı Oecd Ülkelerinde İşsizlik ve Genç İşsizlik Oranları	25
Grafik 2. Bazı Oecd Ülkelerinde Neni Oranları (%)	28

KISALTMALAR LİSTESİ

TÜRKÇE		İNGİLİZCE	
AB	Avrupa Birliği	EU	European Union
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi	ADNKS	Address- based population registration system
ÇBASDÖ	Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	MSPSS	Multidimensional Scale Of Perceived Social Support
UÇÖ	Uluslararası Çalışma Örgütü	ILO	International Labour Organization
KPSS	Kamu Personeli Seçme Sınavı	KPSS	Public Personal Selection Exam
NENİ	Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanlar	NEET	Youth not in employment, education or training
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü	OECD	Organisation For Economic Co-Operation And Development
RBSÖ	Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	REES	Rosenberg Self Esteem Scale
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu	TSI	Turkish Statistical Institute
vd.	Ve diğerleri	Et al.	And other people

GİRİŞ

Bireyin günlük yaşantısını sürdürebilecek temel ihtiyaçlarını karşılayamaması şeklinde tanımlanabilecek olan yoksulluk kavramı, insanlık tarihiyle süregelmektedir. Ekonomik olarak bireyin hayatını temelden etkileyen bir olgu olan yoksulluğun günümüzde çok farklı türleri mevcuttur. Böylece yoksulluğun yalnızca ekonomik bir problem olmadığı söylenebilmektedir. Yoksulluk ile işsizlik kavramı birbiriyle oldukça ilişkilidir. Bireyin hayatını sürdürebilmesi ve toplum içinde bir varlık gösterebilmesi için maddi gelirinin olması oldukça önem taşımaktadır. İşsiz bireyler bu anlamda mutlak yoksulluk tanımına en yakın kişiler olabilmektedir. Bireyin hayatında bu denli önemli bir yere sahip olan işsizliğin bireyi psikolojik olarak etkilemesi kaçınılmazdır.

Genç yoksulluğu alanda tanımlanmaya başlanan yeni bir kavramdır. Gençler yoksullukla ya ailelerinden dolayı ya da düşük ücret veya işsizlik faktörlerinden dolayı karşı karşıya kalmaktadır. Bu anlamda genç işsiz bireyler aynı zamanda genç yoksulluğu ile de tehdit altında olmaktadır. Yetişkinliğe bir adım olarak görülen gençlik döneminde ekonomik olarak risk altında hisseden birey psikolojik olarak da zorluklar yaşaması kaçınılmaz olmaktadır.

Günümüzde işsizlik bireysel bir problem olmaktan çıkıp sosyal bir problem haline dönüşmeye başlamıştır. İşsiz kişi, çalışmak isteyip ancak çalışacak iş bulamayan olarak tanımlanabilmektedir. İşsizlik problemi nüfusu çok olan ülkelerde değil, az nüfuslu Avrupa ülkelerinde de görülmektedir. Bu nedenle bu sorun küresel çapta gözlenebilmektedir.

Bir insanın ömrü belirli yaş dönemlerine ayrılmış olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemler; bebeklik, çocukluk, ergenlik, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık olarak adlandırılabilir. Gençlik dönemi bireyin ergenlikten çıkıp yetişkinliğe adım atacağı bir hazırlık dönemi olarak görülmektedir. Bu dönemde birey kendi hayatını kuracak duruma gelmektedir. Bireyin yetişkinliğe adım atma olarak gördüğü birtakım kriterler vardır. Bunlar; okulu bitirme, bir işe başlama, ekonomik özgürlük, kendi kararlarını almak gibi sıralanabilir. Gençlik dönemi akış içinde olunan bir dönem olarak

nitelendirilse de çalışmalarda kolaylık sağlanması açısından hem uluslararası hem ulusal örgütler tarafından 15-24 yaş arası olarak kabul edilmektedir.

Gençliği yetişkinliğe hazırlık olarak gören genç için en önemli durumlardan birisi iş bulabilmek ve ekonomik özgürlüğe erişmektir. Bu noktada genç ve işsizlik durumları karşılaşmaktadır. İşsizlik oranlarına bakıldığında genç işsizliğinin azımsanmayacak derecede olduğu fark edilmektedir. Gençler idealist olmakta, kendi yeteneklerine ve bitirdikleri okula göre bir iş aramaktadırlar. İşverenler ise tecrübesiz gençlere fırsat tanımaktansa tecrübeli kişileri tercih etmektedirler. Bu durumlar genç işsizlik teorileri ile açıklanmaktadır.

Genç birey için işsiz kalmak, iş bulamamak, aileyle olan ekonomik bağılılığını sürdürmesi anlamına gelmektedir. Bu süreçte ortaya çıkabilecek olan psikolojik problemler de oldukça önemlidir. İş arama süresi uzayan bireylerin kendilerine olan güveni gittikçe azalabilir. Bir işe sahip olduktan sonra bu işi kaybetmiş olmanın bireyin üzerinde çeşitli psikolojik etkileri olduğu bilinmektedir. Aynı şekilde iş aramaya başlayıp iş bulamayan gençlerde de birtakım problemler olabilmektedir. Ancak sosyal desteğe sahip bireylerde bu durumun etkisi azalabilmektedir.

Benlik saygısı, bireyin kendine ilişkin genel değerlendirmesi olarak açıklanmaktadır. Bireyin benlik saygısının yüksek olması istenen bir şeydir. Sosyal destek ise bireyin sosyal destek kaynaklarından elde ettiği destektir. Bu kaynaklar bireyin ailesi, akrabaları, arkadaşları, komşuları, yakın ilişki kurduğu kişiler olarak sıralanabilmektedir. Bireyin sosyal desteğinin yüksek olması zor durumlarda ona yardımcı olacaktır. Bireyin zor durumlarda sosyal destek kanallarından aldığı destek benlik saygısının azalmasını engelleyebilmektedir.

İşsizlik çalışmalarında psikolojik boyut olarak daha çok depresyon, kaygı bozukluğu, umutsuzluk gibi konular çalışılmıştır. Benlik saygısı ve sosyal destek algısı çalışmalarda daha çok ayrı ayrı çalışılmış ve örneklem olarak daha çok üniversite öğrencileri ya da mezunları esas alınmıştır. Bu anlamda yapılan çalışmanın genç işsizler üzerinde çalışılması diğer çalışmalardan farklılık göstermektedir. Ayrıca sosyal hizmet alanına katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

Tüm bu tanımlar ve bilgiler çerçevesinde bu çalışmanın amacı Trabzon'daki genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algıları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Çalışmanın birinci kısmında yoksulluk tanımı ve türleri ele alınmış ve ayrıca alanda yeni bir kavram olan genç yoksulluğuna yer verilmiştir.

İkinci bölümde genç ve gençlik tanımları açıklanmış olup hem ülkemizde hem de bazı Avrupa ülkelerindeki işsiz ve genç işsizlik sayıları incelenmiştir. Gençlik istatistikleri başlığında genç nüfus, istihdam ve eğitim verilerinin son beş yıldaki değişimi tablolarla incelenmiştir.

Üçüncü bölümde önce işsizlik sonra da genç işsizliğinin tanımı ele alınmış olup araştırmanın asıl konusu olan genç işsizliğe özellikle odaklanılmıştır. Burada ne eğitimde ne istihdamda olan gençler ve genç işsizliğin eğitimle olan ilişkisine bakılmıştır. Ayrıca genç işsizlik teorileri açıklanmıştır.

Dördüncü bölümde ise işsizliğin psikolojik etkileri ele alınmış olup özellikle araştırmanın değişkenlerinden olan benlik saygısı ve sosyal destek algısı üzerinde durulmuştur. Benlik saygısı ve sosyal destek algısı arasındaki ilişki de ele alınmıştır.

Beşinci bölümde araştırmanın yapılış sürecine yer verilmiştir. Araştırmanın amacı, konusu, yöntemi, evren ve örnekleme, hipotezleri, veri toplama araçları açıklanmıştır.

Altıncı ve son bölümde ise hipotezler istatistiksel olarak incelenmiş ve çıkan bulgular ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. YOKSULLUK TANIMI VE TÜRLERİ

1.1. Yoksulluk Tanımı

Yoksulluk için yapılan tanımlar bakış açılarına, değer sistemlerine ve zamana göre farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle yoksulluğun tanımı üzerinde bir görüş birliği bulunmamaktadır (Yaşar ve Taşar, 2019: 121).

Yirminci yüzyılın başlarında yoksulluğun tanımlanması ve ölçülmesi ile ilgili ilk bilimsel çalışmalar yapılmıştır (Öztornacı ve Demirdöğen, 2015: 7). Uluslararası literatürde Seebom Rowntree tarafından 1901 yılında yoksulluğun bilinen ilk tanımı yapılmıştır (Aytaç ve Hatipler, 2013). Bu tanımda yoksulluk, bireye ait toplam gelirin, bireyin biyolojik varlığının devamı için asgari düzeyde gerekli olan giyim, yiyecek ve benzeri fiziki ihtiyaçları karşılamaya yetmemesi hali olarak açıklanmıştır (Frank, 1983'ten aktaran Öztornacı ve Demirdöğen, 2015: 7).

Yoksulluk Drewnowski (1977) tarafından bireylerin asgari ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir gelire sahip olamama olarak tanımlanırken, Lipton (1997) tarafından özel tüketimin kişi başına belirli bir düzeyin altında kalması durumu olarak tanımlanmıştır. Dünya Bankası (1990) genel bir tanım yaparak yoksulluğu asgari yaşam standardına ulaşamama durumu olarak belirtmiştir (Aktan ve Vural, 2002'den aktaran Yaşar ve Taşar, 2019: 121).

Yoksulluk, tarih boyunca dünyanın tüm coğrafyalarında karşımıza çıkan bir olgudur. Yoksulluk kelimesi “az bir varlığa sahip olmak, muhtaç durumda bulunmak, ihtiyaç içinde olmak” durumlarını ifade etmektedir (Odabaşı, 2009: 11). En temel haliyle yoksulluk, kişinin yaşamını sürdürmesi için gerekli kaynaklardan, temel ihtiyaçlardan ve yeterli maddi gelirden yoksun olması olarak tanımlanabilmektedir (Odabaşı, 2009: 12).

Kalkınma ekonomisinin ortaya çıkması ile yoksulluk kavramı refah kavramı ile birlikte ele alınmıştır. 1950'li ve 1960'lı yıllarda yoksulluk “refah unsurlarına sahip olamamak” şeklinde tanımlanmaya başlanmıştır (Şenses, 2003'ten aktaran Öztornacı ve

Demirdöğen, 2015: 8). 1970’lerde refah kavramının ekonomiden farklı yönleriyle ilgilenilmiş ve böylece yoksulluk tanımları tek boyutlu bir açıdan çok boyutlu bir açığa doğru kaymaya başlamıştır (Öztornacı ve Demirdöğen, 2015: 8).

21. yüzyılda yoksulluk kavramına ilişkin geliştirilen bakış açıları parasal yaklaşım, sosyal dışlama yaklaşımı, yetenekler yaklaşımı ve katılımcı yaklaşım olarak dört başlıkta toplanabilmektedir. Yoksulluğun ölçülmesinde parasal yaklaşımın kullanılması hala en geçerli yöntemlerin başında yer almaktadır (Öztornacı ve Demirdöğen, 2015: 8).

Yoksulluk, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından hayat boyu sağlık, ortalama bir hayat standardı, yaratıcı bir hayat, kendine güven, özgürlük, saygınlık gibi insani gelişim için zorunlu fırsatlardan mahrum olma şeklinde tanımlamıştır. Bu anlamda yoksulluk kavramının yalnızca ekonomik boyutla tanımlı ve sınırlı olamayacağı da vurgulanmış olmaktadır (Marshall, 1999: 825; Duyan vd., 2008’den aktaran Can, 2017: 1112).

Günümüzde çok boyutlu bir problem halini alan yoksulluk, sınırları zor çizilen bir olgu haline gelmiştir. Yoksulluğun belirleyicisi olan maddi yetersizliklere ek olarak bireylerin eğitim ve sağlık hizmetlerinde yeteri kadar yararlanamamaları, topluma göre daha az tüketmeleri ve bilgiye ulaşamamaları gibi durumlar da kriter olarak kullanılmaktadır (Erikli, 2016: 285).

Yoksulluğun çok çeşitli nedenleri ve olumsuz etkileri ortaya konulmuş olsa da öncelikli olarak “insanı” yoksulluk ile ilgili çalışmaların merkezine alınması gerekmektedir. Yoksulluk durumu öncelikle ülkenin ekonomisine, toplum hayatına ve sosyal yapıya zarar vermektedir. Bunun yanı sıra yıkıcı etkisi aslında doğrudan yoksul bireyin kendisine, dolayısıyla psikolojisine, hayata bakış açısına, duygu dünyasına, yaşama arzusuna ve sevincine olmaktadır. Bu açıdan yoksulluk, işsizlik olgusunun birey üzerindeki etkileriyle benzerlik göstermekte ve böylece istihdam konusu yoksulluk ile mücadelede önemli bir konuma sahip olmaktadır (Odabaşı, 2009: 12).

Yoksul birey, ekonomik olarak hayatını idame ettirmede geçinmekte zorluklar yaşamakta, ihtiyaçlarını istenen düzeyde -kimi zaman asgari düzeyde bile- karşılayamamakta, kendisinin ve ailesinin sosyal ihtiyaçlarına cevap verememekte ve sosyal açıdan kendisini ve ailesini toplumda arzu ettiği şekilde konumlandıramamaktadır (Odabaşı, 2009: 12).

Oldukça geniş bir tanım alanına sahip olan yoksulluk her yaş grubunu farklı açılardan etkilemektedir. Çocukluktan yetişkinliğe adım atacak olan gençleri yoksulluk derinden etkilemekte ve bu dönemde hem toplumsal hem de ekonomik sorunlarla mücadele etmek durumunda kalmaktadırlar (Erikli, 2016: 285).

Temel olarak maddi yetersizlik olarak görülen yoksulluk geniş anlamda insanı her açıdan etkilemektedir. Böylece yoksul birey psikolojik açıdan da zarar görecektir.

1.2. Yoksulluk Sınıflandırmaları

Yoksulluk ile ilgili kavramların çeşitli olması yoksulluğun çok boyutlu bir kavram olduğunu göstermektedir (Can, 2017: 1113).

1.2.1. Mutlak Yoksulluk

Mutlak yoksulluk, bireyin en alt düzeyde hayatını devam ettirebilmesi için gereken günlük kalori ihtiyacının karşılanması şeklinde tanımlanmaktadır. Maliyeti en az olan gıdaların ortalama olarak maddi değerinin belirlenmesi ile yoksulluk sınırı belirlenmekte ve bu besin ihtiyacını karşılayabilecek yeterli gelire sahip olamayan bireyler yoksul olarak tanımlanmaktadır (Şenses, 2017: 63).

Mutlak yoksulluk içerisinde olan bireyler temel gereksinimlerini bile karşılayamamakta olup yardım edilmediği takdirde ölüm riskleri bulunmaktadır (Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011: 62).

1.2.2. Göreli Yoksulluk

Görelî yoksulluk, bireyin yaşadığı toplumdaki asgari yaşam düzeyine sahip olup olmama durumuna denilmektedir (Erdem, 2003'ten aktaran Can, 2017: 1114).

Adam Smith'in tanımına göre göreli yoksullar, temel ihtiyaçlarını karşılayabilmekte ancak bireysel kaynakların yetersizliğinden dolayı toplumun genel refah seviyesi altında kalmakta ve topluma sosyal açıdan katılımları engellenmiş olanlardır (Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011: 63).

1.2.3. Objektif Yoksulluk- Subjektif Yoksulluk

Objektif yoksulluk, yoksulluk ile ilgili kanıtlanabilir standartları tanımlar ve bireyleri yoksulluk durumundan kurtarmak için yapılması gerekenleri tanımlamaktadır.

Subjektif yoksulluk ise bireyin ya da aile bireylerinin temel ihtiyaçları dışındaki alışkanlıklarına göre kendileriyle ilgili yoksul olma durumu hakkındaki düşüncelerini tanımlamaktadır (Topgöl, 2013: 280).

Yoksulluk sınırının belirlenmesinde sübjektif yoksulluk kavramı önemli görölmektedir ancak ölçümsel olarak sorunlara yol açmasından dolayı iktisatçılar daha çok objektif yoksulluk yaklaşımını benimsemeyi tercih etmektedir (şengür ve Taban, 2012'den aktaran Erikli, 2016: 30).

1.2.4. Kırsal Yoksulluk- Kentsel Yoksulluk

Kırsal ve kentsel alanlar birçok değişken göz önüne alınarak ayrılmaktadır. Bu değişkenler nüfus büyüklüğü, mesken türü, mesken yoğunluğu ve kamu hizmetlerinin düzeyi gibi kriterleri içermektedir. Kırsal ve kentsel yoksulluk ekonomik yaklaşıma göre tüketim düzeyi, gelir düzeyi veya diğer sosyal göstergeler esas alınarak belirlenmekte iken antropolojik yaklaşıma göre maddi imkânsızlıklara ek olarak sosyal farklılıkları da kapsayan göstergeler de göz önüne alınarak belirlenmektedir (Aktan, 2002: 48).

Kırsal yoksulluk; güvenlik, bağımsızlık, kimlik, öz saygı, karar alma özgürlüğü, sosyal ilişkilerin samimiyeti gibi sosyal içeriğe sahipken; kentsel yoksulluk ise yetersiz tüketim düzeyi, yetersiz gelir gibi ekonomik değişkenlere sahiptir (Aktan, 2002: 48).

1.2.5. Gelir Yoksulluğu- İnsani Yoksulluğu

Gelir yoksulluğu, bireyin asgari yaşam standartlarının gerektirdiği temel ihtiyaçların karşılanabilmesi için yeterli gelirin elde edilip edilememesi olarak tanımlanmaktadır (Can, 2017).

Bireyin veya ailenin ihtiyaç duyduğu temel yaşam ihtiyaçlarının asgari düzeyde karşılanmamasına sebep olan yeterli gelirin sağlanamaması gelir yoksulluğu olarak ifade edilmiştir (Üzümcü ve Korkat, 2014: 139).

Yoksulluk kavramı küreselleşme süreci içerisinde evrilmiş ve birtakım değişiklikleri de içerisine alarak tanımlanmaya maruz bırakılmıştır. Yoksulluk önceden, sosyal güvenlik hizmetlerinden faydalanmama, iş gücü piyasalarında yer edinememe ve işsiz bireyleri kapsıyorken günümüzde iş gücü piyasasına katılım sağlansa da yoksulluk kapsamından kurtulmaya yetmediği vurgulanmaktadır.

19. yüzyılın başlarından itibaren kapitalizm süreci içerisinde işçi sınıfında yaygın bir durum olarak gözlenen çalışan yoksulluğu, işçilerin maruz kaldığı olumsuz yaşam koşullarının; istihdama tam katılım, ekonomik büyüme ile refah devleti olma politik anlayışının benimsenmesi ile işçilerin bu zorlu durumunun rehabilite edilebileceği düşünülmüştür.

Yoksulluk kavramı üzerine yapılan birçok tanımlamalara karşın henüz bu kavramın tam olarak açıklanmada fikir ayrılıkları olduğu belirtilmektedir. İnsanın beceri, yetenek, kapasite ve değerlerinin yeterli düzeyde açıklanmadığı, mutlak ve göreceli yoksulluk görüşü yerine insanı merkeze alan, onur ve değerler kavramı üzerinde yoğunlaşmış insani yoksulluk kavramları konuşulmaya başlanmıştır (Yıldız, 2015: 36).

İnsani yoksulluk kavramı, bireyin sadece fiziksel ihtiyaçlarının temin edilmesi ile hayatını idame ettirebileceği fikrine nazaran daha geniş bir perspektif ile ele alınmıştır. Toplumsal bir varlık olan insanın doğası gereği sosyal olma, kültürel öğrenilmişlik ve gereksinimlerin varlığı, sağlık hizmetlerine erişim, eğitim ihtiyacının karşılanması, iyi yaşam koşulları ve toplumsal açıdan refah düzeyine erişim açısından yetersiz kalması onu yoksul insan sınıfına aldığı gibi bu gereksinimlerin karşılanmasından yoksun olduğuna vurgu yapar.

İnsani yoksunluk tanımlaması ilk defa 1997 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan İnsani Gelişme Raporunda yer almaktadır (UNDP, 1997'den aktaran Ak, Türk ve Ak Bingöl, 2018: 16). 1990'lı yıllar öncesi yoksulluğun gelir yetersizliği olarak ifade edilmesi 1990'lı yıllardan itibaren sadece maddi gelir yetersizliği ile sınırlandırılmayıp çok boyutlu gereksinimleri içerisine alan bir anlayış olarak görülmesi gerekliliği vurgulanmıştır (Alptekin, 2014: 22).

1.3. Genç Yoksulluğu

“Genç Yoksulluğu” alan yazını henüz daha yeni olan ve bu açıdan standartları ve tanımı netleşmeyen bir kavram olduğu söylenebilir. Genellikle ailesi ile beraber yoksulluk sınırında tutulan gençler için söylenmekte ve aile merkezli bir durum olarak yorumlanmaktadır. Genç yoksulluğu sınıflamasına kimlerin girdiğinin net bir sınırının olmaması ve ülkemizdeki gençlerin durum saptamasını yapmaya yönelik istatistiki verilerin yetersiz olması sebebiyle bu sorunun çözüme kavuşturulması da zorlaşmıştır.

Genç bireylerin birçok açıdan zorlandığı bir durum olan yoksulluk, çocukluk çağlarından başlayarak, sağlık, beslenme, eğitim ve istihdam gibi sorunları içerisine almaktadır. Bu önemli unsurların dışında yoksul genç bireyler toplumsal katılım, boş zaman değerlendirme, sosyalleşme, hobi edinme gibi sosyal dezavantajları da önemli derecede eksik kalmaktadır.

Bu etkenler göz önüne alındığında genç yoksul bireylerin arkadaş çevreleri ile olan ilişkilerini etkileyerek onların özgüven düzeylerinde düşüklük yaşanmasına neden olarak kendilerini dışlanmış hissetmelerine ve utangaç olma ihtimallerine yol açabileceği ifade edilmiştir (Treanor, Impacts of Poverty on Children and Young People Briefing, 2013'ten aktaran Erikli, 2016: 286).

Genç yoksulluğu üzerine araştırmalar temelinde iki grup üzerine ele alındığı vurgulanmaktadır. İlk grupta, gençler üzerinde yoksulluk risklerini oluşturan faktörler düşük eğitim sistemi ile düşük ücret ve işsizlik olarak bildirilmiştir (Pavis, Platt ve Hubbard, 2000: 26-27).

Birey, gençlik döneminde yoksulluk sorunu karşısından pasif rolden aktif role geçmektedir. Dolayısıyla gençlik dönemindeki birey iş hayatının ihtiyaç duyduğu niteliklere göre yetiştirilir ise yoksulluk sınırlarının üstüne çıkabilecektir.

Bu niteliksel koşul, ülkelerdeki gençlik politikaları özelinde dezavantajlı yoksul gençler için ciddi bir önem arz etmektedir. İkinci grupta ise ailelerin durumunun gençler üzerindeki yoksulluk düzeyini etkilediği görüşüdür (Berthoud ve Robson, 2003: 29). Aile durumu, çocuğun aile bütünlüğü içerisine yaşayıp yaşamama durumu ile anne-babalarının çalışıyor ya da çalışmıyor olma durumudur.

Sadece anne veya sadece babası ile birlikte yaşayan çocukların anne-babaları ile birlikte yaşayan çocuklara nazaran yoksulluk riski daha yüksek olduğu söylenmektedir. Yine işsiz aile bireylerine sahip çocukların işi olan ailelerin çocuklarına nazaran yoksulluk riskleri daha fazla olacağı öne sürülmüştür. Anne ve babası çalışmayan çocukların, sadece anne ya da babaları çalışan çocuklara nazaran yoksulluk riskleri dört kat daha fazla iken sadece annenin iş sahibi olduğu bir aileye nazaran ise on dört kat daha yüksektir. Bunun yanı sıra hem anne hem de babanın çalıştığı ailedeki çocukların yoksulluk yaşama riski diğer gruplara nazaran oldukça düşündür düzeydedir (Erken Yaşlarda Çocuk Refahı ve Kadın İstihdamı Politika Belgesi, 2013'ten aktaran Erikli, 2016: 286).

Ailesinden kaynaklı yoksul olan gençler, diğ er gençlere g ore daha dezavantajlı olmaktadır. Ancak gerekli eğitim ve niteliklerle beraber yoksulluk sınırının  st une çıkabilmektedir. Gençlik d oneminde işsizlik sorunu ile kar ıla an gençler ise potansiyel olarak yoksullukla karşı karşıya kalmaktadır denebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENÇ VE GENÇLİK

Genç işsizliğinin daha iyi anlaşılması için öncelikle genç ve gençlik tanımlarının anlaşılması gerekmektedir. Gençlerin tek sorunu istihdam olmamakla birlikte geleceklerini şekillendiren en önemli unsurlardan birisi istihdamlarını sağlamaktır. İşsiz kalan gençlerin hayatlarında sorun yaşayacağı muhtemeldir. Ancak psikolojik sorun yaşamak yaşam kalitesini düşürebilmektedir. Bu nedenle gençlik döneminde bireyin neler hissettiğini anlamak ve yaşadığı değişimleri göz önünde bulundurmak onlara yardımcı olmayı kolaylaştırabilir.

2.1. Genç ve Gençlik Tanımları

Genç ve gençlik tanımlarını yapmadan önce insanın gelişim dönemlerinden bahsetmek bu kavramları anlamak için temel oluşturacaktır.

Gelişim, biyolojik, bilişsel ve sosyo-duygusal süreçleri içeren bir değişim örüntüsüdür. Bireyin gelişim sürecinde değişik zamanlarda belirli özelliklerin öne çıktığı bu gelişim aşamalarına dönem denilmektedir. Dönemler, değişmeyen bir sıra ile birbirini takip eder (Terzi, 2013: 26).

İnsanın genel olarak yaşadığı dönemler; çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık olarak bilinmekte ve birbirlerinden kesin bir şekilde ayrılmamışlardır. Her gelişim dönemi birbirinin altında oluşur ve bir sonraki dönemi de etkilemektedir. Çocukluk gençliğe, gençlik de yetişkinliğe zemin hazırlamaktadır (Lordoğlu, 1986'dan aktaran Murat, 1995: 175). Böylece gençlik yılları çocukluk ve yetişkinlik dönemi arasında geçiş yılları olarak da görülebilir.

Birbirini takip eden gelişim dönemlerinin belirli bir sınırı olmamasına rağmen gençlik dönemi belirli bir yaş kategorisine konulmaya çalışılmaktadır. Araştırmalarda sıklıkla karşılaşılan bir yönelim, gelişim dönemlerini belirli bir yaş aralığıyla sınırlayarak analiz yapılmasıdır (Gençlik Çalışma Grubu Raporu, 2015: 4). Gelişim dönemleri sınırlarla ayrılmamış olup kronolojik olarak bir tanımlama söz konusudur. Gençlik genel olarak 15-24 yaş grubu arasında yer almaktadır (Murat, 1995: 175).

Genç ve gençlik kavramları bir yaş kategorisi içinde biyolojik ve kronolojik kalıplara sıkıştırılmaktadır. Bu kalıplar gençliğin toplumsal ve tarihsel olaylardan etkilenen anlamını göz ardı etmektedir (Görgün Baran, 2013: 9). Oysa bu kalıplar dışında gençliğin dinamik, güçlü ve yenilikçi yönlerini vurgulayan tanımları ve uyumsuz, sorunlu ve isyankâr olarak nitelenen olumsuz yönlerine değinen tanımları da mevcuttur. Bunun yanı sıra gençliği toplumun geleceği olarak gören ve ekonomik büyüme için yatırım yapılan bir nesne ya da araca dönüştüren tanımlar da vardır. Gelişim dönemi içinde gençlik yetişkinliğe geçiş süreci olarak tanımlanmakta, yetişkinliğe ulaşmaya çalışan ve bu anlamda eksikliğini dışa vuran bir durum olarak nitelendirilmektedir (Görgün Baran, 2013: 9).

Bir geçiş dönemi olarak görülen gençlik çağının kendine özgü dinamikleri vardır. Gençlerin dili kullanmaları, iletişim becerileri ve yaşam tarzları diğer dönemlerden tamamen farklıdır. Gençlerin yaşadığı fizyolojik değişiklikler, bununla birlikte gelen toplumsal değerlendirmeler gençlerin kararsızlıklar, ani yönelimler ve asi davranışlar sergilemelerine neden olabilmektedir. Diğer taraftan gençlerin idealist oluşu, bağımsız olma isteği, haksızlık ve adaletsizliğe tahammül edememek gibi ahlâkla ilgili değerlere sahip oldukları görülmektedir. Hepsi bir bakıma genç bireyin üretken, uyumlu ve sağlıklı bir birey olma özelliklerini de taşıdığı anlamına gelmektedir (Lüküslü, 2003'ten aktaran Görgün Baran, 2013: 10).

Gençlik, bir geçiş dönemi olarak içinde birçok farklılık barındırmaktadır. Gençlik, kuşaklar arasında kalan ve bu kuşaklar arasındaki güç ilişkilerinin doğal bir sonucu olarak şekillenen, sürekli değişen ve yeniden tanımlanan bir dönemdir. Ancak gençliğin tanımı tüm bu ilişkiler ve değişkenler hesaba katılmadan yapılmakta ve kronolojik yaş aralığıyla sınırlandırılmaktadır. Böylece gençlik tanımının doğal bir sınırı ortaya çıkmaktadır (Kurtaran, Yentürk ve Nemrutlu, 2008'den aktaran Gençlik çalışma grubu raporu, 2015:4).

UNESCO'ya (2019) göre gençliğin, çocukluğun bağımlılığından yetişkinliğin bağımsızlığına ve toplumun bir üyesi olarak karşılıklı bağımlılığımızın farkındalığına geçiş süreci olarak anlaşılması en iyisidir. Gençlik, sabit bir yaş grubundan ziyade akıcı bir kategoridir. Ancak bu yaş grubu genellikle eğitim ve istihdamla birlikte tanımlanmaktadır. Bu nedenle gençlik, çoğunlukla zorunlu eğitimin bırakılacağı yaş ile ilk işini bulduğu yaş arasında gösterilmektedir. Gençliğin son yaş sınırı değişkenlik

göstermektedir çünkü yüksek işsizlik oranları ve bağımsız bir ev kurma maliyeti birçok gencin uzun bir bağımlılık dönemi geçirmesine neden olmaktadır. Ancak bölgeler arası istatistiksel tutarlılık için Birleşmiş Milletler “gençliği” 15-24 yaş arasındaki kişiler olarak tanımlamaktadır (www.unesco.org).

Ülkemizde de genç ve gençlik hakkında çeşitli tanımlar yapılmıştır. Türk Dil Kurumu genç tanımını: “yaşı ilerlememiş, ihtiyar karşıtı” olarak yapmıştır. Gençliği ise: “genç olma durumu, insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi²” olarak tanımlamıştır (www.tdk.gov.tr).

Uluslararası kurumların tanımladığı gibi ülkemizde de gençlik yaşı 15-24 arası olarak kabul edilmektedir (Gündoğan, 1999’dan aktaran Ürüt Kelleci ve Türk, 2016: 13).

Kalkınma sürecindeki her ülke için gerekli olan önemli unsurlardan biri genç nüfustur. Çünkü yaratıcı ve dinamik olan genç nüfus ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkileyecektir (Ürüt Kelleci ve Türk, 2016: 13).

Birçok değişkeni içinde barındıran gençlik, dinamik bir yapıdır. Standart bir yaş tanımı olmamasına ve ülkeden ülkeye değişiklik göstermesine rağmen araştırmalar için 15-24 yaş aralığında olanlar genç kabul edilmektedir. Çocukluktan yetişkinliğe geçiş aşaması olarak görülen gençlik, kendi dönemine has değişiklikler yaşamaktadır. Bunların yanı sıra kültürel, psikolojik, ekonomik, siyasal olmak üzere çok boyutlu bir sorunla da karşı karşıya kalabilir (Görgün Baran, 2013: 11).

Uluslararası ve ulusal kurumların yaptığı tanımlara bakacak olursak gençlik dönemi 15-24 yaş arası olarak gösterilmektedir. Ancak gençliğin gelişim dönemleri içerisindeki yeri bakımından yetişkinliğe hazırlık, olgunlaşma dönemi olarak da görülmektedir. Genç yaştaki bireyler için bu dönem okulu bitirme, iş bulma, derin ilişkiler kurma, kendi ayakları üstünde durma gibi birçok faktörü içinde bulundurmaktadır. Bu çerçevede içerisinde diğer bölümde ülkemizdeki gençlik istatistiklerine yer verilecektir.

2.2. Türkiye’deki Gençlik İstatistikleri

Bu başlıkta Türkiye’deki genç nüfus verileri, istihdam verileri ve eğitim verileri incelenmektedir.

2.2.1. Genç Nüfus Verileri

Bu başlık altında ülkemizin genç nüfusuyla ilgili veriler incelenecektir.

Türkiye nüfusu 2019 yılında 83 milyon 154 bin 997 kişi olmuştur. Toplam nüfusun %50,2'sini erkekler, %49,8'ini kadınlar oluşturmaktadır. Yıllık nüfus artış hızı 2018 binde 14,7 iken 2019 yılında 13,9 olarak gerçekleşmiştir (TÜİK, ADNKS, 2019). Genç nüfusu oluşturan 15-24 yaş grubu ise nüfusun %15,5'ine karşılık gelmektedir.

Tablo 1. Yaş Gruplarına Göre Genç Nüfus

Yaş Grubu	Toplam	%	Erkek	Kadın
15-19	6 331 594	7,6	3 254 891	3 076 703
20-24	6 624 078	7,9	3 392 374	3 231 704
15-24	12 955 672	15,5	6 647 265	6 308 407
TÜRKİYE NÜFUSU	83 154 997		41 721 136	41 433 861

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2019, TÜİK.

Genç nüfus, 15-19 ve 20-24 yaş aralığı olarak iki kategoride değerlendirilmektedir. Tablo 1'de görüldüğü gibi 20-24 yaş aralığında olan nüfus 15-19 yaş aralığından fazladır. İki yaş grubunda da erkek nüfus kadın nüfusundan fazladır.

Tablo 2. 2015-2019 Yılları Türkiye'nin Genç Nüfusun Türkiye Nüfusuna Oranı

	2015 Toplam	%	2016 Toplam	%	2017 Toplam	%	2018 Toplam	%	2019 Toplam	%
15-19	6.585.500		6.623.319		6.526.587		6.424.267		6.331.594	
20-24	6.314.167		6.365.723		6.456.510		6.547.129		6.624.078	
15-24	12.899.667	16,3	12.989.042	16,2	12.983.097	16,1	12.971.396	15,8	12.955.672	15,5
Türkiye Nüfusu	78.741.053		79.814.871		80.810.525		82.003.882		83 154 997	

Kaynak: ADNKS Sonuçları 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 TÜİK.

Önümüzdeki yıllarda da genç nüfus oranı düşecek ancak sayı olarak düşüş görülmeyecektir. Bunun nedeni Türkiye nüfusunun yakın gelecekte artmaya devam edecek olmasıdır. Ancak yoğunluk 15-24 yaş grubundan 25-29 yaş aralığına doğru kayacaktır (Gençlik Çalışma Grubu Raporu, 2015: 10).

Tablo 2’de görüldüğü üzere 15-19 yaş aralığındaki nüfus yıllar geçtikçe azalma, 20-24 yaş aralığındaki nüfusta artış görülmektedir. Bu durumda Türkiye’nin genç nüfusunun azalmayacağını ancak yaş grubu olarak bir üst yaş aralığına doğru kayacağını Gençlik Çalışma Grubu Raporu (2015) doğrultusunda söylenebilir.

Türkiye nüfusu artarken genç nüfusun sayısının azalması veya yoğunluğun bir üst yaş aralığına doğru kayması ülkenin yaşlanmaya doğru gittiğinin göstergesidir. Ancak dikkat edilmesi gereken bir nokta vardır. Türkiye’nin daha az gelişmiş bölgelerinde ve şehirlerin daha dezavantajlı yerlerinde doğum oranları daha geç düşmekte olup bu nedenle genç nüfus içinde dezavantajlı gençlerin oranında yükselme beklentisi vardır (Gençlik Çalışma Grubu Raporu, 2015: 10).

Özetle ilk tabloda 2019 yılında Türkiye nüfusunun içerisindeki genç nüfusun sayıları ve yüzdeliği verilmiş olup ikinci tabloda son beş yıllık dönemde genç nüfusun genel nüfus içindeki değişimi gözlenmek istenmiştir.

2.2.2. İstihdam Verileri

İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu nüfusa iş gücü denmektedir. İş gücüne katılma oranı ise çalışma çağındaki nüfusun içindeki iş gücü oranını ifade etmektedir (tuik.gov.tr, 2018). İş gücü piyasası içinde istihdam, işsizlik, eğitimli işsizlik ve genç işsizlik gibi farklı dinamikler barındırmaktadır (Çondur ve Bölükbaş, 2014: 81).

Tablo 3’e bakıldığında ilk kısımda 15-64 yaş grubunun ikinci kısımda 15-24 yaş grubunun iş durumları görülmektedir. 15-64 yaş grubu nüfusunun sürekli arttığı görülmektedir. Buna rağmen 15-24 yaş grubunda ise 2018 ve 2019 yılında azalma görülmektedir. 2019 yılında hem 15-64 hem de 15-24 yaş grubunun işsizlik oranının bir önceki seneye göre büyük bir farkla arttığı görülmektedir. Ayrıca istihdam oranında da buna paralel olarak azalma görülmektedir. İki grupta da tarım dışı işsizlik oranlarının işsizlik oranlarından fazla olduğu görülmektedir. 15-24 yaş grubunda 2018 ve 2019 yılında iş gücü sayılarının aynı olduğu ancak istihdam sayısında düşüş ve işsizlik sayısında artış olduğu gözlenmektedir.

Tablo 3. 15-64 Yaş Grubundaki Nüfusun Yıllara Göre İş Durumu

Yıl	15-64 Yaş	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne Katılım Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)	İstihdam Oranı
2016	52.248	29.773	26.462	3.310	57,0	11,1	50,6
2017	53.147	30.822	27.330	3.437	58,0	11,1	51,5
2018	53.653	31.400	27.888	3.513	58,5	11,2	52,0
2019	54.154	31.672	27.230	4.442	58,5	14,0	50,3
Yıl	15-24 Yaş	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne Katılım Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)	İstihdam Oranı
2016	11.845	5.025	4.040	985	42,4	19,6	34,1
2017	11.875	5.146	4.077	1.069	43,3	20,8	34,3
2018	11.785	5.182	4.130	1.052	44,0	20,3	35,0
2019	11.667	5.182	3.866	1.317	44,4	25,4	33,1

Kaynak: TÜİK, Detaylı İşgücü İstatistikleri

Bunun nedeni Türkiye’de istihdamın sektörlere dağılımının dengeli olmamasından kaynaklanabilir. Türkiye’de istihdamın sektörel dağılımı ise tablo 4’teki gibidir.

Dağılımın dengesiz oluşu, emek arzının fazla oluşunun emek talebini karşılamaması iş gücü piyasasında sorunlara neden olmaktadır (Çondur ve Bölükbaş, 2014: 82). Böylece işsizlik sorunu ve beraberinde birçok problem ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4. Türkiye’de İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları ve Dağılımı

Yıllar	Toplam	Tarım (%)	Sanayi (%)	İnşaat (%)	Hizmetler (%)
2016	27.205	19,5	19,5	7,3	53,7
2017	28.189	19,4	19,1	7,4	54,1
2018	28 738	18,4	19,7	6,9	54,9
2019	28.080	18,2	19,8	5,5	56,5

Kaynak: TÜİK, Detaylı İşgücü İstatistikleri

Tabloda tarım kolunda düşüş yaşanırken hizmet sektöründe ise bir artış görülmektedir. İnşaat sektörü %7 değerinde seyrederken son iki yılda belirli bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Sanayi sektörü aynı yüzdelik dilim içinde seyretmekte olup son iki yılda artış olduğu gözlenmektedir. İstihdam edilenlerin en çok yer aldığı sektör ise hizmet sektörüdür. Son dört yıldır istihdamın yarısından fazlasında hizmet sektöründe çalışanlar yer almaktadır.

Bu sorunlardan en çok etkilenen de iş gücünün bir kısmını oluşturan gençlerdir. İşsizliğin gittikçe artması, aynı zamanda iş gücüne katılan genç sayısının artması en sonunda genç işsizliği sorunun ortaya çıkarmıştır.

Türkiye iş gücü istatistikleri 2019 raporuna göre iş gücüne katılım oranı 0,2 puanlık azalma ile 53,0 olarak gerçekleşmiştir. İstihdam oranı %45,7 ve işsizlik oranı %13,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. 15-64 yaş grubunda ise istihdam oranı %50,3 ve işsizlik oranı %14,0 olarak açıklanmıştır (TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2020).

Tablo 5. Genç Nüfusun Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım ve İstihdam Oranı (%)

%	TOPLAM				ERKEK				KADIN			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
İşgücüne Katılım Oranı	42,4	43,3	44,0	44,4	54,3	55,2	56,3	55,9	30,4	31,1	31,3	32,6
İstihdam oranı	34,1	34,3	35,0	33,1	44,8	45,4	46,4	43,4	23,2	23,0	23,4	22,6
İşsizlik oranı	19,6	20,8	20,3	25,4	17,4	17,8	17,6	22,5	23,7	26,1	25,3	30,6

Kaynak: ADNKS Sonuçları 2016, 2017,2018, 2019 TÜİK.

Hem iş gücüne katılım hem de istihdam konusunda toplumsal cinsiyet eşitsizliği dikkat çekmektedir (Görgün Baran, 2013: 17). Tabloda iş gücüne katılım ve istihdam oranlarına cinsiyetlere göre bakıldığında erkeklerde daha fazla olduğu görülmektedir.

İş gücüne katılım oranlarına göre istihdam oranının az olması iki cinsiyette de işsizliğin olduğunu göstermektedir. Hem kadınlarda hem de erkeklerde 2017 yılına göre 2018 yılında işsizlik oranlarının azaldığı ancak 2019 yılında tekrar arttığı gözlenmektedir. 2019 yılında iş gücüne katılım oranı artmasına rağmen istihdam oranının azaldığı böylece işsizlik oranının arttığı fark edilmektedir.

Erkeklerin kadınlara göre iş gücüne katılım ve istihdamda daha büyük oranda katılım göstermektedir. İşsizlik oranlarında ise kadınların erkeklerden daha fazla oranlara sahip olduğu görülmektedir. Yıllar boyunca da iki cinsiyet arasındaki işsizlik oranındaki farkın arttığı gözlenmektedir. Cinsiyete göre bakıldığında toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin istihdam ve işgücüne katılım durumlarında da etkili olduğu söylenebilir.

İş gücü istatistikleri 2019 raporuna göre genç nüfusta istihdam %33,1 ve işsizlik %25,4 oranında gerçekleşmiştir.

2.2.3. Eğitim Verileri

Genç işsizliğine ilişkin yapısal açıklamalara göre genç işsizliği ekonomiden bağımsız olarak yüksek olacaktır. Yapısal açıklamaya göre mevcut işsizlerle genç işsizler arasında bir uyumsuzluk mevcuttur (Hammer, 1993'ten aktaran Çetinkaya, 2010: 49). Bu görüşe göre gençler, üretken istihdam için gerekli olan beceri ve deneyime sahip değildirler. Ancak eğitim sisteminin iş gücü piyasasının talep ettiği niteliklere uygun genç nüfus yetiştirmesi halinde, gençlerin işsizlikle karşı karşıya kalmayacağını savunmaktadır (Hess vd., 1997'den aktaran Çetinkaya, 2010: 49).

Bir ülkenin eğitim verilerine bakmadan önce o ülkenin eğitim sisteminin anlaşılması gerekmektedir. Burada da öncelikle Türkiye'nin eğitim yapısına değinilecektir.

Türk milli eğitim sisteminin yapısı 'yaygın eğitim' ve 'örgün eğitim' olarak iki ana bölümden oluşmaktadır (sgb.meb.gov.tr).

Örgün eğitim; belirli yaş grubunda olan ve aynı seviyedeki bireylere, okul çatısı altında, belirli bir amaç çerçevesinde hazırlanmış programlarla düzenli olarak yapılan eğitimidir. Örgün eğitim; okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır (Milli Eğitim İstatistikleri, 2017-18, XIII).

Yaygın eğitim ise örgün eğitime ek olarak veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsamaktadır (Milli Eğitim İstatistikleri, 2017-18, XVI).

Türkiye'de 1997/'98 öğretim yılından itibaren sekiz yıllık kesintisiz eğitim vardır. 2012/'13 öğretim yılından itibaren ise on iki yıllık kademeli zorunlu eğitime geçilmiştir (Milli Eğitim İstatistikleri, 2017-18: 1).

Türk Milli Eğitim Sistemi tablosuna bakıldığında on iki yıllık eğitimi bitirenlerin 17-18 yaşlarında mezun oldukları görülmektedir. Bundan sonra eğitime devam etmek isterlerse yükseköğretimde isteğe bağlı iki yıllık ön lisans veya açık öğretim ya da dört yıllık lisans bölümü okuyabilirler (Milli Eğitim İstatistikleri, 2017-18, XXIV).

Eğitimi bitirmiş bireyler ülkenin iş gücünü oluşturmaktadır. Eğitim seviyesinin yükselmesiyle iş garantisinin de artması yönünde yaygın bir kanı vardır (Kıcı, 2017: 1388).

Tablo 6. 15+ Yaş Grubunun Eğitim Durumuna Göre İşgücü Durumu

	İşgücüne Katılım Oranı (%)			İstihdam Oranı (%)			İşsizlik Oranı (%)		
	Okur-yazar olmayan	Lise	Yüksek Öğretim	Okur-yazar olmayan	Lise	Yüksek Öğretim	Okur-yazar olmayan	Lise	Yüksek Öğretim
2016	17,8	54,4	79,7	16,8	47,2	70,1	5,7	13,4	12,0
2017	18,8	54,8	80,2	17,7	47,6	70,1	5,8	13,3	12,7
2018	18,6	55,3	79,5	17,6	48,0	69,6	5,8	13,1	12,4
2019	18,2	54,2	79,3	16,6	45,5	68,4	9,2	16,1	13,7

Kaynak: TÜİK, Detaylı İşgücü İstatistikleri

Tablo 6’da görüldüğü gibi iş gücüne katılım oranı ve istihdam oranı en yüksek grup yükseköğretim mezunlarıdır. İşsizlik oranlarının daha fazla olduğu grup ise lise mezunu gruptur. Böylece eğitimin seviyesinin garanti bir işi beraberinde getirdiği kanısı bir şekilde doğrulanmış olmaktadır. Ancak yükseköğretim kademesinin işsizlik oranları da azımsanmayacak niteliktedir. İstihdam edilme oranına bakıldığında yükseköğretim mezunlarının oranının son iki yılda azaldığı görülmektedir.

Hem iş gücüne katılım hem de istihdam oranlarında en az paya sahip olan okur yazar olmayanların işsizlik oranlarında da az bir yüzdeliğe sahip olduğu görülmektedir. Ancak 2019 yılında bu grubun da işsizlik oranlarında artış olduğu gözlemlenmektedir.

Eğitimin, işsizliği önleyeceğine dair olan kanının gerçeği göstermediği görülmektedir. Yükseköğretim mezunlarının istihdam ve iş gücüne katılım oranı yüksek olmasına rağmen işsizlik oranları da yüzde onluk kısmın üstünde olduğu görülmektedir.

Özetle eğitim durumlarına göre bakıldığında yükseköğretim mezunları istihdam ve iş gücüne katılımda büyük bir paya sahiptir. Buna rağmen bu durum işsizliği önleyememektedir.

2.3. Avrupa ve Türkiye’nin Gençlik İstatistikleri Açısından Karşılaştırılması

Gelişmiş ya da gelişmekte olan ülke olarak değişmeksizin her ülkenin bir gençlik politikası vardır. Dünya geneline bakılmasının nedeni Türkiye’nin genç nüfus açısından yerinin belirlenmesine yardımcı olmaktır.

Tablo 7. Bazı Avrupa Ülkelerinin Toplam Nüfusu ve Genç Nüfus (15-29) Sayıları

	Avrupa Birliği 28	Danimarka	Almanya	İspanya	Fransa	İngiltere	Türkiye
Toplam 2016	510,181,874	5,707,251	82,175,684	46,440,099	66,638,391	65,379,044	78,741,053
Genç 2016	88,669,272	1,099,696	14,165,523	7,030,427	11,814,775	12,551,566	19,162,916
Toplam 2017	511,373,278	5,748,769	82,521,653	46,528,024	66,804,121	65,844,142	79,814,871
Genç 2017	87,969,026	1,114,789	14,113,656	7,002,731	11,784,019	12,498,399	19,235,083
Toplam 2018	512,379,225	5,781,190	82,792,351	46,658,447	66,926,166	66,273,576	80,810,525
Genç 2018	87,233,989	1,124,329	13,981,161	7,037,670	11,740,306	12,418,221	19,214,639
Toplam 2019	513,471,676	5,806,081	83,019,213	46,937,060	67,012,883	66,647,112	82,003,882
Genç 2019	86,531,328	1,128,294	13,804,084	7,145,603	11,662,704	12,359,242	19,247,865

Kaynak: Eurostat, Databrowser.

Eurostat web sitesinden Avrupa Birliği'ndeki (AB) ülkelerin demografik bilgilerine ulaşılmıştır. Tüm ülkelerin verileri yerine belirli ülkelerin verilerine yer verilmiştir. Böylece karşılaştırma yapılacak verinin daraltılması yoluna gidilmiştir. Tabloya bakıldığında en kalabalık AB ülkesinin Almanya olduğu görülmektedir. Son dört yılda Avrupa'da en yüksek genç nüfus yine Almanya'da görülmektedir. Türkiye AB aday ülkesi olmasına rağmen Türkiye de bu listede yer almaktadır. Bu şekilde bakıldığında nüfus olarak Türkiye en kalabalık ikinci ülkedir ancak genç nüfus bakımından birinci sırada yer almaktadır. Almanya'nın genç nüfusunun yıllara göre azaldığı görülmektedir. Genç nüfus sayısı olarak Almanya'yı takip eden İngiltere ve Fransa'nın da genç nüfuslarının son dört yılda azaldığı ancak toplam nüfusun da arttığı görülmektedir. Aynı şekilde Avrupa Birliği'ne genel olarak bakıldığında toplam nüfus artarken genç nüfusun azaldığı görülmektedir.

Tablo 7'de ülkelerin toplam nüfus ve genç nüfus sayıları verilmiştir. Tablo 8'de ise aynı ülkelerin çalışan nüfusu cinsiyete ve yaşa göre de incelenmiştir.

Tablo 8'e bakıldığında 2019 yılında 15-24 yaş aralığında en çok çalışan sayısına sahip olan ülkenin Almanya olduğu görülmektedir. Aynı yıl Almanya'yı takip eden iki ülke Türkiye ve İngiltere'dir. Almanya'nın yıllar içinde aynı yaş grubundaki çalışan sayısının artış gösterdiği görülmektedir.

**Tablo 8. Bazı Ülkelerin Cinsiyete ve Yaş Gruplarına Göre Çalışan Sayıları
(bin)**

		2016		2017		2018		2019	
		15-24	15-64	15-24	15-64	15-24	15-64	15-24	15-64
DANİMARKA	ERKEK	187	1400	193	1414	195	1436	200	1459
	KADIN	194	1268	193	1284	195	1303	197	1320
	TOPLAM	381	2668	386	2698	390	2739	397	2779
ALMANYA	ERKEK	2086	21375	2113	21552	2151	21608	2216	21803
	KADIN	1805	18790	1836	18929	1829	19028	1862	19258
	TOPLAM	3891	40165	3949	40482	3979	40636	4078	41061
İSPANYA	ERKEK	445	9910	488	10162	530	10420	518	10623
	KADIN	375	8273	433	8487	459	8717	457	8945
	TOPLAM	820	18183	921	18649	989	19136	1039	19568
FRANSA	ERKEK	1139	13539	1186	13693	1240	13774	1219	13740
	KADIN	972	12717	991	12771	1026	12912	1059	13011
	TOPLAM	2111	26255	2177	26464	2266	26686	2278	26751
İNGİLTERE	ERKEK	1954	16117	1927	16229	1943	16390	1886	16472
	KADIN	1893	14326	1851	14556	1810	14722	1811	14910
	TOPLAM	3846	30444	3778	30786	3753	31112	3697	31382
TÜRKİYE	ERKEK	2676	18354	2731	18870	2767	19091	2561	18536
	KADIN	1368	8118	1348	8523	1352	8791	1301	8694
	TOPLAM	4044	26472	4079	27393	4119	27882	3863	27230

Kaynak: ILO, www.ilo.org/employment

Bu bilgiler ışığında, cinsiyet açısından bakıldığında kadın ve erkek çalışan kişi sayılarının en yakın olduğu ülkenin Danimarka olduğu görülmektedir. Danimarka'da 2016 yılında 15-24 yaş aralığında çalışan nüfusta kadın sayısının erkek sayısından fazla olduğu da görülmektedir. Hem 15-24 hem de 15-64 yaş grubunda cinsiyetler arasında en fazla farkın görüldüğü ülke ise Türkiye'dir. Türkiye'de 15-24 yaş grubunda olup çalışan kişi sayısı 2019 yılında son dört yıla göre en az sayıdadır.

Tablo 7'de bazı Avrupa ülkelerinde ve Türkiye'de genç nüfus ve toplam nüfus sayıları görülmekte ve tablo 8'de bu ülkelerde yaş gruplarına göre çalışan sayılarının cinsiyete göre nasıl farklılaştığı incelenmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İŞSİZLİK VE GENÇ İŞSİZLİK

Bu bölümde hemen her ülkede görülebilen küresel bir sorun olan işsizlik ele alınacaktır. Günümüzde işsizliğin birçok türü vardır. Genç işsizlik ise gitgide artan bir şekilde devam etmekte ve bir sorun haline gelmektedir. Bu nedenle bu bölümde, işsizlik ve genç işsizlik, Türkiye’de ve dünyada durumu açıklayıcı verilere yer verilecek ve analiz edilecektir.

3.1. İşsizliğin Tanımı

İşsizlik, bir ülkede “çalışabilecek durumda olan ve çalışmak isteyen” kişilerin bir kısmının işinin olmamasıdır. Bu durumu yaşayan kişilere ise işsiz denmektedir. Bu tanıma bakılarak denebilir ki, işsizlik bireyin çalışabilecek durumda olup tercihen çalışmayan ve dolayısıyla *iradi* olarak işsiz olmalarından kaynaklanan bir durum değildir. İşsizlik, çalışabilecek durumda olan kişilerin bir kısmının çalışmak isteyip de iş bulamamalarından kaynaklı, yani *gayri iradi* bir durumdur. Dolayısıyla işsizlik yalnızca gayri iradi işsizliği kapsamaktadır (Ünsal, 2011: 20).

İşsizlik olarak adlandırılan kavram tercihen çalışmayan kişileri değil, çalışmak isteyip de iş bulamayan kişileri temsil etmektedir.

İşsizlik günümüzde yalnızca ekonomik değil ayrıca sosyal bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Küreselleşen dünyada problemler yalnızca ortaya çıktığı toplumu değil, başka toplulukları da etkilemektedir.

İşsizlik ilk bakışta bireysel bir sorun olarak görünse de aynı zamanda sosyal bir problemdir (Adak, 2010: 106). Başlangıcı sanayi devrimine kadar giden işsizlik, başlarda sorun olarak görünmese de zamanla hem sosyal hem de küresel bir problem haline gelmiştir.

İşsizlik, bir sosyal problemse öncelikle sosyal problemin ne olduğu ele alınmalıdır. Ancak sosyal problem için hemfikir olunan bir tanım yoktur. Bu nedenle birkaç tanım ele alınacaktır. Kelleher (2004: 10), etkili bir grubun sosyal bir koşulu tehdit olarak değerlendirdiğinde; birçok kişi bu koşuldan etkilendiğinde ve bu sosyal

koşul kolektif bir eylem tarafından düzeltilebileceği zaman sosyal problemin var olacağı şeklinde tanımlamıştır. Poplin (1978: 4) de sosyal problemi, topluma ya da toplumu oluşturan kurumlara karşı tehdit içeren bir davranış modeli olarak tanımlamıştır (Adak, 2016: 18). Fuller ve Myers (1941: 320) “belli bir koşulun çok sayıda kişi tarafından paylaşılan normlardan sapma olarak tanımlanması” sosyal problemin en yaygın kullanılan tanımlarından birisidir (Adak, 2016: 20).

Yapılan tanımlar ışığında toplumun genelini tehdit eden ve toplumun her kesimi tarafından hissedilen işsizlik, bir sosyal problem olarak kabul edilebilir. İşsiz bir kişi bireysel problemler yaşayabilir, bu problemlerden kendisi ve yakın çevresi etkilenebilir. Ancak yüksek işsizlik oranlarına sahip devletlerde bu problemleri bireysel olarak yaşayan kişi sayısı artmaktadır. Olumsuzluklardan etkilenen kişi sayısı arttıkça bu, sosyal bir probleme dönüşebilmektedir.

İşsizlik, bireyin ekonomik olarak hissettiği kendi açısından bireysel bir problemdir. İş bulduğu anda bu sorun ortadan kalkmış olur. Ancak işsiz kişi sayısı yüksek olan devletler vardır. Toplumun genelinde görülen, yüksek oranlara sahip işsiz insan sayısı bir süre sonra bir sosyal probleme dönüşebilmektedir.

İşsizliğin tarihsel gelişimine bakıldığında asıl olarak sanayi devriminin gerçekleşmesi ile birlikte bütün ülkelerde farklı şekillerde de olsa görülmeye başlanmıştır. “İşsizlik” kavramı ilk kez İngilizce konuşulan ülkelerde 19. yüzyılın sonlarında kullanılmıştır (Sürücü, 2014: 14).

TÜİK’in temel tanım ve kavramlarında belirli yaşın üzerindeki nüfus üç gruba ayrılmıştır. Bu gruplar; istihdam edilenler, işsizler ve iş gücüne dahil olmayanlardır. İş gücünü işsizler ve istihdam edilenler oluşturmaktadır. Çalışma çağındaki nüfus ise iş gücü ve işgücüne dahil olmayanların toplamıdır. Bu çalışmanın asıl konusu olan işsiz tanımı ise şöyledir: “İstihdam dahilinde olmayan bireylerden iş için son dört hafta içinde iş arama yollarından en az birine başvurmuş ve iki hafta içinde işe başlayabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm kişiler işsiz nüfusa dahildir.” (TÜİK, 2000). İşsiz bireyler istihdam dahilinde olmayıp aynı zamanda iş gücünün bir kısmını oluşturmaktadırlar. Bu kişiler gayri iradi olarak işsiz olanlardır.

Dünya çapında bir kurum olan Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) tanımına göre; çalışma çağında bulunan ancak çalışmayan, son zamanlarda iş arayan ve iş fırsatına sahip olan, işe alınmaya hazır olanların tümü işsizdir (www.ilo.org).

İşsiz kişiler kendilerine işi olmayanlar olarak tanımlamaktadır. Ancak OECD'nin tanımına göre onlar, işsiz çalışacak durumda olan ve son dört hafta içinde iş bulmak için bir şeyler yapmış olan kişilerdir. İşsizlik seviyesi yüksek olduğunda bazı insanlar iş aramak için cesaretlerini kaybederler. İş aramayı bıraktıklarında iş gücünden dışlanmış olurlar. Böylece, iş gücü piyasasında iyileşme olmamasına rağmen işsizlik oranının düşebileceği ya da yükselmeye devam etmemesine neden olabilir (data.oecd.org). Özetle işsiz olan kişi aktif olarak iş arayan kişidir. Yüksek işsizlik oranları nedeniyle ya da iş arama hevesini kaybederek iş aramayı bırakan işsiz kişiler iş gücü tanımının dışında kalmış olurlar.

Tanımlara bakıldığında işsiz, çalışma çağında olan kendisinden kaynaklanmayan sebeplerle işi olmayan, son bir ayda aktif iş arayan ve iş bulduğunda işbaşı yapmaya mani durumu olmayan kişidir. Türkiye'deki tanım ve dünyada kabul gören tanımların benzerlik gösterdiği görülmektedir. Türkiye işsiz sayısı fazla olan ülkelerdendir. Uluslararası örgütlerle bu konuda anlaşmaları vardır ve bu sorunun üstesinden gelmeye çalışmaktadır. İşsiz kesim içinde son yıllarda ortaya çıkan bir kavram mevcuttur; genç işsizler. Çalışmanın özgün olarak ilgilendiği bu kavrama odaklanılacaktır.

3.2. Genç İşsizliği

Genç kime denir, işsiz kimdir tam olarak açıkladıktan sonra bu iki grubun birleşiminden oluşan genç işsizliği bu başlık altında ele alınacaktır.

İlgili kaynaklar incelendiğinde 15-24 yaş grubu aralığındaki bireylere genç nüfus denilmektedir (TÜİK, 2018). Genç işsizliği, bu yaş aralığında olan kişilerin işsizliğini ifade etmektedir (Kayalı, 2015: 29).

Genç işsizliği, iş gücüne katılan genç sayısının gençler için var olan işlerden daha yüksek bir oranda olması olarak da belirtilmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında doğum oranlarında artış olmuştur. Bu durum 1970'lerin ikinci yarısından sonra zirveye ulaşmıştır (Çetinkaya, 2010: 54). Nüfustaki genç sayısının artması, genç gruplar için ekonomik fırsatların azalmasına neden olmuştur. Böylece hem gençlerin gelirinde azalma olmuş hem de genç işsizliğinde önemli bir artışa yol açmıştır (White ve Smith, 1994'ten aktaran Çetinkaya, 2010: 54).

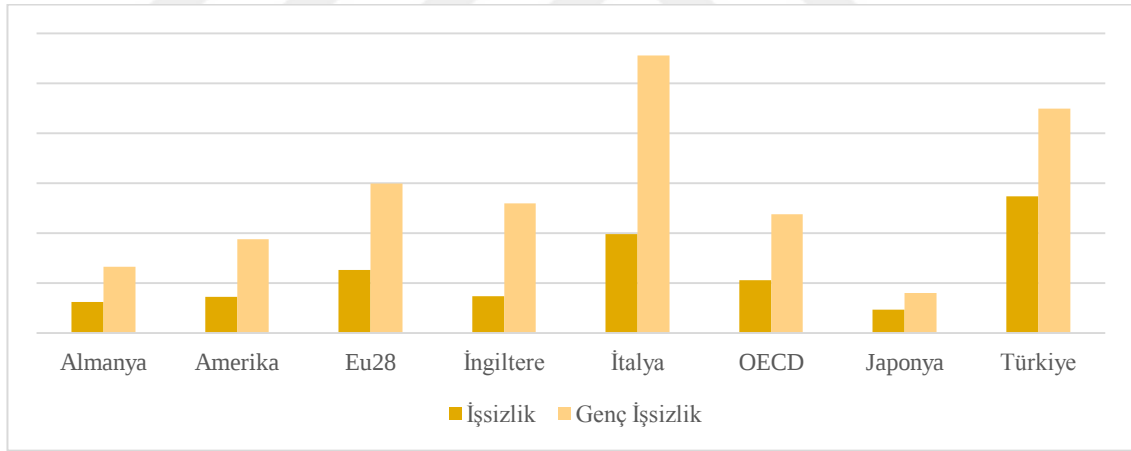
Genç nüfus, gelişmekte olan ülkelerde nüfusun çoğunluğunu oluşturmaktadır. Çoğunlukta olan grubun sorunu ise toplumsal bir sorun haline gelmektedir. Ancak

günümüzde genç işsizliği yalnızca gelişmekte olan ülkelerde değil, gelişmiş ülkelerde de sorun olmaktadır (Ekin, 1980: 39). Böylece genç işsizliği, yalnızca bir kesimin problemi olmaktan ziyade sosyal bir problem haline dönüşmüştür.

OECD genç işsizlik oranını, 15-24 yaş arası işsiz sayısı genç iş gücü yüzdesi olarak ifade edilmektedir. Genç işsizliğinin çoğu ülkelerde toplam işsizlik oranlarından daha yüksek olduğu görülmektedir (Gündoğan, 2001: 13).

Grafik 1 incelendiğinde bu durum net olarak görünmektedir. Daha iyi anlaşılması açısından grafikte her kıtadan belli başlı ülkelere ve birkaç Avrupa ülkesine yer verilmiştir. İşsizlik ve genç işsizlik oranları arasındaki fark en az Japonya’da, en çok İtalya’da görülmektedir. Aynı zamanda Japonya en az işsizlik ve genç işsizlik oranına sahip ülkedir. Avrupa Birliği (28) ortalamasına bakıldığında da genç işsizlik oranlarının işsizlik oranlarından fazla olduğu görülmektedir. Bu durum OECD ülkelerinde de aynı şekildedir. İşsizlik oranlarının fazla olduğu ikinci ülke ise Türkiye’dir.

Grafik 1. Bazı OECD Ülkelerinde İşsizlik ve Genç İşsizlik Oranları, 2019

Kaynak: data.oecd.org, OECD

TÜİK’in verilerine göre 2019 yılında işsizlik 13,7 ve genç işsizlik 25,4 oranında gerçekleşmiştir (data.tuik.gov.tr).

Genç işsizliği hem dünyada hem de ülkemizde önemli bir sorundur (Kıdır, 2017: 1375). Grafikten de anlaşılacağı üzere ülkemizde de diğer ülkelerde de olduğu gibi genç işsizlik oranları işsizlik oranlarından daha yüksektir.

Tablo 9. 15-24 Yaş Arasındaki Nüfusun İşgücü Durumu (2015-2019)

Yıl	15-24 Yaş Arasındaki Genç Nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne Katılım Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)
2015	11800	4958	4039	919	42,0	18,5
2016	11845	5025	4040	985	42,4	19,6
2017	11875	5146	4077	1069	43,3	20,8
2018	11785	5182	4130	1052	44,0	20,3
2019	11 667	5182	3866	1317	44,4	25,4

Kaynak: Detaylı İşgücü Durumu, TÜİK

Tabloda görüldüğü üzere Türkiye’de 2015-2017 yıllarında genç nüfusun arttığı ancak son iki yılda ise azaldığı görülmektedir. Genç nüfusun işgücüne katılımı da buna paralel olarak 2015-2017 yılları arasında artmışsa da son iki yıldır aynı sayıda gerçekleşmiştir. İş gücü sayıları ile istihdam edilenlerin sayıları arasındaki fark da yıldan yıla artmıştır. İş gücü sayısı son iki yılda aynı olsa da istihdam sayısı azalmıştır. Böylece işsizlik oranı da artmıştır. Bu durum nüfusun içinde en dinamik olan gençlerin işsizliğinin artmasıyla sonuçlanmıştır. İşsizlik oranlarının gelecekte daha da artması muhtemel olarak görünmektedir.

3.2.1. Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanlar

Eğitimde ya da istihdamda olmayan gençlerin sayısının toplam genç nüfusu içindeki yüzdeliği ne eğitimde ne istihdamda olanların oranını vermektedir. Ne eğitimde ne istihdamda olanlar uluslararası topluluklarda NEET rate (share of youth not in employment, education or training) olarak adlandırılır (www.ilo.org). Türkiye’de bu grup “ne eğitimde ne de istihdamda olanlar” (NENİ) olarak adlandırılmıştır. TÜİK’e göre bu gruptakiler işsiz ve iş gücüne dahil olmayan aynı zamanda eğitim (örgün, yaygın eğitim; kurs, çıraklık) görmeyen nüfusu kapsamaktadır (TÜİK, 2018).

OECD ülkelerinde 15-29 yaş aralığında olan yaklaşık 40 milyon gencin %15’i ne eğitimde ne istihdamda yer almamakta yani NENİ grubundadır. Bu gençlerin %40’a varan bir kısmı dört yıllık bir süre boyunca işsizlik ya da aktif olmamayı deneyimlemekteyken, bu kısmın yarısı bu süre içerisinde bir yıl ya da daha fazla sürecek olan cesaret kırıklığına ya da dışlanmaya neden olabilir (OECD, 2018). İşsizliğin yalnızca sosyal yönleri değil, psikolojik boyutları da vardır.

**Tablo 10. Genç Nüfusun Eğitimde ve İstihdamda Olma Durumu, Türkiye
(2015-2019)**

Yıl	Sadece eğitimde olanlar		Sadece istihdamda olanlar		Eğitimde ve istihdamda olanlar		Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanlar		Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanlar Oranı (%)		Toplam		Toplam yüzde
	15-19 yaş	20-24 yaş	15-19 yaş	20-24 yaş	15-19 yaş	20-24 yaş	15-19 yaş	20-24 yaş	15-19 yaş	20-24 yaş	15-19 yaş	20-24 yaş	%
2015	3789	1137	776	1836	714	713	1042	1794	16,5	32,7	6321	5479	24,0
2016	3773	1194	741	1791	748	760	1037	1801	16,5	32,5	6299	5546	24,0
2017	3741	1185	758	1830	728	761	1053	1818	16,8	32,5	6280	5595	24,2
2018	3615	1157	762	1882	731	754	1078	1804	17,4	32,2	6188	5598	24,5
2019	3593	1169	728	1829	657	651	1099	1940	18,1	34,7	6077	5590	26,0

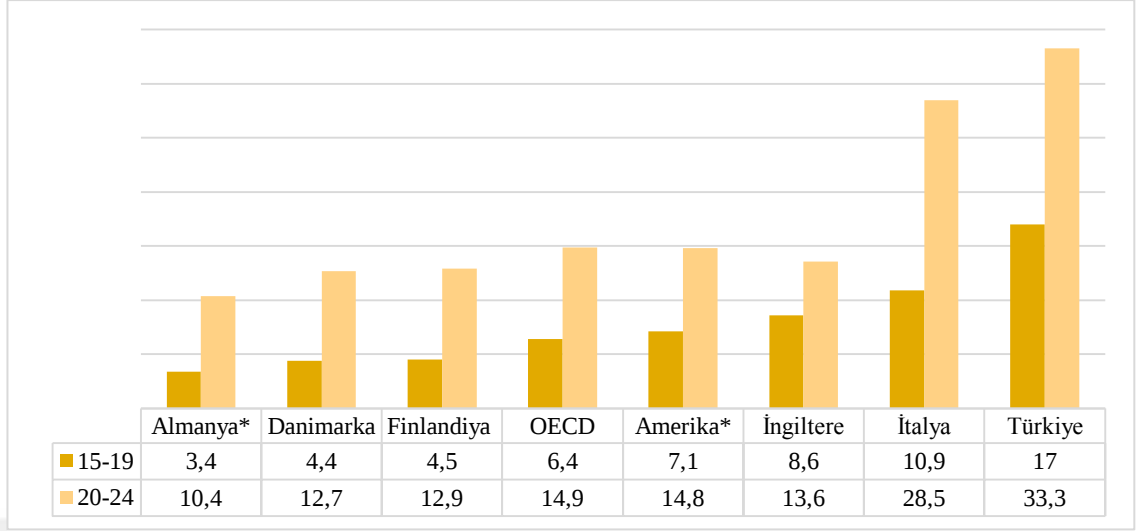
Kaynak: Detaylı İşgücü İstatistikleri, TÜİK

Tablo 10 incelendiğinde 15-19 yaş grubunda sadece eğitimde olanların sayısı son beş yılda azalma göstermiş, sadece istihdamda olanlar 2016-2018 yıllarında artarken 2019 yılında azalmış ve NENİ sayıları ise bu süreçte artış göstermiştir. NENİ oranlarının 15-19 yaş grubu için arttığı da gözlemlenmektedir. Buna karşılık 20-24 yaş grubu son beş yılda bazı yıllarda azalma bazı yıllarda artış gözlenmektedir. Buna rağmen aradaki farkların çok olduğu söylenemez. 20-24 yaş grubunda eğitimde ve istihdamda olanların sayısı son üç yılda azalma göstermiş, NENİ ise son yılda artış göstermektedir. NENİ oranlarında 20-24 yaş grubu 2018 yılında azalma gösterirken 2019 yılında 2,5 puanlık artış göstermiştir.

15-24 yaş arası NENİ oranlarının %24 bandındayken 2019 yılında %26,0'a yükseldiği görülmektedir. Ülkemizde son yılda işi olmayan ve iş gücüne dahil olmayan yani aktif iş aramayan gençlerin sayısı artmıştır.

Özetle ülkemizde işsiz olup iş gücüne dahil olmayan ve örgün bir eğitimde bulunmayan gençlerin sayısı oldukça fazladır.

Grafik 2. Bazı OECD ülkelerinde NENİ oranları (%),

Kaynak: data.oecd.org, 2019 (* işaretli ülkelerin 2018 sayıları verilmiştir.)

Grafikteki her ülkede 20-24 yaş arasındaki sayıların 15-19 yaş aralığındaki sayılardan fazla olduğu görülmektedir. Almanya ve Amerika'nın 2019 verilerine ulaşamadığından 2018 verilerine yer verilmiştir. Avrupa ülkelerinden İtalya'da 20-24 yaş aralığında NENİ oranlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Yalnızca ülkemizde değil diğer ülkelerde de NENİ grubunda olan gençler çoğunluktadır. Bu bir bakıma genç işsizliğinin yalnızca gelişmemiş ülkelerde değil gelişmiş ülkelerde de bir sorun olduğunu ya da sorun olabileceğinin göstergesidir.

Eğitime devam edilen bir yaş grubu olan 15-19 yaş grubunda da ne eğitimde ne istihdamda olanların sayısının azımsanmayacak kadar fazla olması da dikkat çekicidir. Eğitimine devam etmeyen gençlerin iş gücü oluşturduğu halde istihdamda olmamaları bu nedenle işsizlik oranları içerisinde sayılmayan NENİ oranları da hem diğer ülkelerde hem de Türkiye'de dikkate alınması gerektiğinin göstergesidir.

3.2.2. Eğitim ve Genç İşsizlik

Gündoğan, gençlerin iş gücüne katılımının düşüş nedeni olarak eğitime devam etme oranının yükselmesini göstermektedir (Gündoğan, 2001: 10). Türkiye'nin eğitim sistemine bakıldığında zorunlu eğitim bitiminde, yani liseden mezun olan, öğrenciler en erken on sekiz yaşında olmaktadır. Üniversite eğitiminin yaygınlaşması ve çoğu öğrencinin üniversiteye gittiği düşünülürse, yükseköğretim sonucunda gençler yirmi iki yaş civarında mezun olmaktadır. Eğitim öğretimine altı yaşında başlayan, ara

vermeden düzenli bir şekilde devam eden ve dört yıl üniversite okuyan bir genç en erken yirmi iki yaşında mezun olmaktadır. Böylece üniversitenin işsizlik yaşının yükselmesinin bir etkeni olarak görülebilir. Diğer yandan iş gücüne katılım oranını düşürmekte ve işsizlik oranlarını da etkilemektedir.

Tablo 11. 15+ Nüfusun Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı

Eğitim Durumu/Yıl	2015	2016	2017	2018	2019
Okuryazar olmayanlar	5,3	5,7	5,8	5,8	9,2
Lise altı eğitilmişler	10,0	10,2	9,8	10,1	13,2
Lise	12,4	13,4	13,3	13,1	16,1
Mesleki veya teknik lise	10,2	11,6	11,9	11,4	15,3
Yüksek Öğretim	11,0	12,0	12,7	12,4	13,7

Kaynak: biruni.tuik.gov.tr, 2019.

Tabloya bakıldığında tüm eğitim durumu gruplarında dengeli giden oranlarda 2019 yılında fazla bir artış görülmektedir. İşsizlik oranlarının en çok olduğu grup lise mezunu olanlardadır, ardında yükseköğrenim mezunları gelmektedir. Mesleki veya teknik lise mezunlarının işsizlik oranları 2019 yılında yükseköğrenim mezunlarını geride bıraktığı görülmektedir.

Türkiye’de yükseköğretimi tamamlamış genç iş gücünün istihdam edilme aşamasında sorun olduğu görülmektedir. Eğitimli iş gücü artmakta fakat iş gücü içinde üniversite mezunu olanların işsizlik oranı da yükselmektedir (Kıcır, 2017: 1377).

Dünya genelinde gençlerin eğitim sürecine devam etme eğilimi göstermekte, bu da eğitimli işsizler sorununu ortaya çıkarmaktadır. Eğitimli gençler, kendilerine uygun bir iş fırsatı bulana kadar işgücü piyasasına girmemeyi tercih etmektedirler (Kemp, 2005’ten aktaran Murat ve Şahin, 2011: 30). Bu sorun yalnızca gençlerin tercihleri sonucunda değil, yanlış eğitim ve iş gücü politikalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Murat ve Şahin; 2011: 30). Düşük eğitim ve beceri düzeyine sahip iş arayan gençler işverenler tarafından genellikle tercih edilmemekte iken yüksek eğitim seviyesine sahip olan genç bireyler niteliklerine uygun iş bulamadıklarından veya iş seçiminde daha seçici davrandıklarından dolayı işsizlik sorunu yaşamaktadırlar (Erikli ve Bayat, 2019: 308).

Hızlı teknolojik gelişmelerin, küreselleşmenin, farklılık ve çeşitliliklerin yüksek olduğu bir dönemde büyüyen ve bu duruma bağlı olarak yaşam şekilleri ve çalışma yaşamına ilişkin farklı beklentileri olan bireyler kaynaklarının ve zamanlarının büyük bir kısmını yüksek eğitime sahip olmaya ayırmaktadır. Bu nedenle yüksek eğitime sahip gençler istihdam ve kariyer konularında yüksek beklenti içerisinde girmektedirler (Wood, 2004'ten aktaran Erikli ve Bayat, 2019: 309).

Birçok ülkede lisans eğitimi boyunca, gençlere istihdam garantisi vaat edilmektedir. Bununla beraber eğitim sürecinde üniversite mezuniyeti sonrasında kamu hizmetlerinde, güvenilir bir iş bulabilmeye kesin gözüyle bakılmaktadır (Murat ve Şahin, 2011: 31).

Gençlerin eğitimi ne olursa olsun iş gücüne ilk kez katılacak olması, onların yetişkinlere göre daha dezavantajlı olmasına neden olmaktadır. Yeni mezun olmuş, iş arayan birey yalnızca eğitim hayatında öğrendiği teorik bilgiyle deneyimli kişiler arayan bir işe girmesi kolay olmamaktadır (Murat ve Şahin, 2011: 32).

Eğitimini tamamlamış, kendine uygun iş arayan bir gencin piyasaya hemen giriş yapması pek de kolay görünmemektedir. Böylece iş arama süreleri artmakta ve genç işsizlik oranlarının artışı da etkilemektedir. Bu sorunların birçok nedeni ve sonucu vardır. Bu çalışmada nedenler ve sonuçlardan ziyade bu sürecin gencin psikolojisini ne derece etkilediği araştırılmaktadır.

3.3. Genç İşsizliği Teorileri

Genç işsizliğini açıklamak için konuya farklı açılardan yaklaşan birçok teori mevcuttur. Bunlar: iş arama teorisi, seçici işten çıkarma teorisi, yaşam süresi teorisi ve trend teorisidir.

3.3.1. İş Arama Teorisi

Genç işsizliğini açıklamak için ortaya atılan teorilerden biri iş arama teorisidir. İş arama teorisine göre genç çalışanlar az yetenekli ve yetenekli olarak ikiye ayrılırlar. Teori az yetenekli gençlerin iş arama stratejileriyle daha çok ilgilenmektedir. Bu grup gençlerin stratejisi iki temel ögeye dayanmaktadır. Birincisi, gençler çalışan nüfusa yeni katıldıkları için iş çevresine yabancıdırlar. Genç olmaları ve çalışma hayatındaki becerilerinin yetersizliği nedeniyle sorunları çözme becerileri düşüktür. İkinci olarak az

yetenekli gençler okul hayatından daha erken ayrılmaya eğilimlidirler. Bunun yanı sıra yetenekli gençlerin eğitim hayatları görece daha uzun sürelidir. Yetenekleri dolayısıyla iş seçerken daha uzun süreli düşünürler. Ayrıca meslek alanındaki bilgi ve becerilerinin fazla olması nedeniyle mobiliteleri düşüktür (Casson, 1979'dan aktaran Abak, 2009: 9). Özetle az yetenekli gençler okuldan erken ayrılmaya eğilimli olup iş çevresinde de yabancılık çekmektedirler. Bu durumdaki gençlerin becerileri sorunları çözmeye yeterli olmamaktadır. Böylece iş değiştirme olasılıkları daha fazla olmaktadır. Diğer gruptaki gençler ise kendi yeteneklerine göre iş aradıkları için daha uzun sürede işe girmekte ve iş değiştirme olasılıkları daha az olmaktadır.

Bu teoriye göre gençler arasındaki yüksek işsizlik oranları, gençlerin iş değiştirme sıklıklarına bağlıdır (Yazar-Aslan, 2014'ten aktaran Kıcır, 2017: 1384). Gençlerin iş arama nedenlerinin en önemlisi işten duydukları tatminsizliktir. Bu teoriye göre genç işsizler iş ararken, istihdam bürosuna başvurmak gibi, formal metotların yerine, kişisel ilişki kurmak gibi, informal metotları tercih etmektedirler (Abak, 2009: 9). Gençlerin informal yolları tercih etmeleri onların iş arayışlarının kayıtlara yansımamasına da neden olmaktadır. Nihayetinde gençlerin iş arama stratejilerinin işsizlik oranlarındaki etkisi fark edilmektedir.

3.3.2. Seçici İşten Çıkarma Teorisi

Bu teori herhangi bir işten çıkarma durumunun gençler üzerindeki etkilerine odaklanmaktadır.

Kriz dönemlerinden ve ekonominin durgunluğundan en çok etkilenen grup gençlerdir. Bu durum seçici işten çıkarma teorisi ile açıklanmaktadır (Casson, 1979'dan aktaran Yazar-Aslan, 2014: 41). Teoriye göre, işverenler herhangi bir sebepten dolayı işten çıkarmalarda bir seçim yapmaları gerektiğinde önce genç işçileri tercih etmektedirler. Genç işçileri tercih etmelerinin sebepleri vardır. Birincisi, gençlerin yetişkinlere göre mesleki deneyimlerinin daha azdır. Dolayısıyla işveren için önce gençlerin işten çıkarılması maliyet açısından daha kârlı olacaktır. İkincisi, iş gücü piyasasına en son katılanların gençler olması ve iş değiştirme sıklıkları nedeniyle işte kalma sürelerinin kısa olması işten çıkarılmalarına etken olmaktadır. Üçüncü olarak işten çıkarma tazminatları hizmet süresi ile doğru orantılıdır. Böylece maliyet yüksek

olmayacaktır (Abak, 2009: 10). Hepsi göz önünde bulundurulduğunda işveren, birini işten çıkarması gerektiğinde genç işçileri tercih edecektir.

3.3.3. Yaşam Süresi Teorisi

Yaşam süresi teorisine göre genç istihdamı düşük ücretli, uzun vadeli kariyer beklentisinin az olduğu işlerde yoğunlaşmaktadır.

Gençler, gelir düzeyinden ziyade daha çok sosyal bir iş çevresi ararlar. Düşük ücretli işlerde yoğunlaşmanın iki sonucu vardır. İlk olarak, bu gençlerin çoğu başka bir iş bulacak ve mevcut işinden ayrılacaktır. Yaş ilerledikçe sorumlulukları da artacak, dolayısıyla maddi imkânları daha iyi olan işler aramak zorunda kalacaklardır. İkinci olarak, gençlerin mobilitesinin yüksek olması sonucu işveren genç çalışanlara eğitim harcaması yapmayacaktır (Abak, 2009: 10). Genç iş gücünün dinamik olması aynı zamanda kendilerine dezavantaj olmaktadır. İyi bir mesleki eğitimi olmayan gençler maddi imkânlar sunan başka bir iş için işinden ayrılacaklar ancak nitelikli bir iş bulma şansları yüksek olmayacaktır.

3.3.4. Trend Teorileri

Trend teorileri, genç işsizliğindeki artan eğilimle alakalıdır. Bu eğilimlerin sebeplerinin ölçülmesi, zor olan sosyal yapı ve davranışlar gibi nedenlerden ötürü daima tartışmaya açıktır. Bu teoride iki temel yaklaşım vardır. Birinci yaklaşıma göre iş tatminsizliğinin artması iş değiştirme sıklığını arttırmaktadır. İş tatminsizliği gençleri daha ilgi çekici işler bulmak için işten ayrılmaya teşvik etmektedir. Yetişkin işçiler ise bu konuda daha gelenekselcidir. Tatminsizliklerini işten ayrılarak değil, grev ve benzeri hareketlerle göstermeyi tercih ederler (Gündoğan, 2001: 17).

İkinci yaklaşım, genç işsizliğini, genç iş gücündeki talep ve arzdaki değişime bağlamaktadır. Genç iş gücüne olan talep, genç iş gücündeki arza göre azalmıştır. Bunun değişmesinde özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası değişen demografik sebepler ve ev kadınlarının iş gücüne katılım oranlarının yükselmesiyle alakası vardır (Gündoğan, 2001: 18).

3.3.5. Sıra İşsizlik Teorisi

Sıra işsizlik teorisinin temel varsayımına göre iş piyasasında farklı yaş grupları arasında, geleneksel birtakım faktörlerden dolayı ortaya çıkan ücret farklılıkları vardır. Bu teori, genç işsizliği yetişkin ücretleri alma durumuna gelen genç işçilerin işten çıkarılmasıyla açıklamaktadır (Gündoğan, 2001: 18).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. İŞSİZLİĞİN PSİKOLOJİK BOYUTLARI

Günümüz şartlarında iş sahibi olmak yaşam boyu gelişimin basamaklarından biri olarak görülmektedir. Kadın erkek fark etmeksizin toplumdaki herkes eğitim almakta ve bunun sonucunda sahip olduğu mesleğiyle iş yaşamına katılmaktadır. Bu durumda bireyin yaşamında iş sahibi olmak önemli bir noktada olabilmektedir. Böylece bu statüyü elde edememenin psikolojik etkileri olabileceği düşünülebilir.

Bireyin bir işinin olması kendisine birtakım faydalar sağlamaktadır. Bu faydalar çevresel belirginlik, yeteneklerini kullanabilme ve gösterebilme, amaç oluşturma, yaşamını kontrol edebilme olanağı, maddi gelire ulaşabilme, fiziksel güvenlik, kişilerarası iletişim olanağı ve saygın sosyal statüdür (McKee-Ryan vd., 2005'ten aktaran Mütevellioğlu ve Çizel, 2010: 281). Bireyin işsiz kalması bu faydalardan biri olan sosyal çevrenin yitirilmesi anlamına gelmektedir. Var olan bir çevrenin kaybedilmesi bireyde olumsuz psikolojik etkilere neden olabilmektedir (Yılmaz, Fidan, Karataş, 2004: 167). Kendisine yeni bir rol veren bu sosyal çevrenin kaybı, bu sosyal çevreden aldığı faydaları kaybetmesi anlamına gelmektedir. Birey hem ekonomik hem de psikolojik olarak kayıplar yaşayabilmekte, ayrıca kişisel yaşamında da bu kaybın etkisi görülebilmektedir.

İşsizliğin birey üzerindeki psikolojik etkilerinin incelenmeye dünya ekonomik buhranı ile başladığı görülmektedir (Tınar, 1996'dan aktaran Yüksel, 2003: 23). İşsizlik konusundaki ilk büyük araştırma, 1931 ve 1932 yıllarında Viyana yakınlarındaki Marienthal kasabasında hekim ve sosyal bilimcilerden oluşan bir grup tarafından yapılmıştır (Yüksel, 2005: 260). Bu dönemde yapılan çalışmalar konu bakımından sınırlı kalmışlardır. İşsiz bireylerin sağlığının kötüleştiği kabul edilmiştir. Ancak bu durumun yarattığı psikolojik, fizyolojik ve davranışsal değişikliklerin etkisi ortaya konulamamıştır (Kümbül Güler, 2005: 374).

Yüksek işsizlik oranlarının ekonomiye ve topluma birçok zararı olabilir (Kurt, 2006: 359). İşsizliğin neden olduğu sorunlar toplumdan topluma değiştiği gibi bireyden bireye de farklılık göstermektedir (Yüksel, 2005: 260).

Psikolojik durum, kişiden kişiye değişebilen, bireye özgü çok boyutlu bir kavramdır (Kurt, 2006: 359). Yapılan araştırmalarda işsiz bireylerde benlik saygısının zedelendiği, depresif duygularda ve stres düzeylerinde artış olduğu, algılanan öz yeterlilik düzeyinde azalma olduğu gibi psikolojik etkiler gözlemlenmiştir (Güler, 2006'dan aktaran Aslan, 2015: 75). Her insanda görülebilecek psikolojik rahatsızlıklar, çalışanlara kıyasla işsiz bireylerde daha üst seviyede beklenmektedir (Darity ve Goldsmith'den aktaran Kurt, 2006: 359). İşsizliğin neden olduğu başlıca psikolojik etkiler; stres, depresyon, benlik saygısının yitirilmesi, toplumsal ve ailesel rolün yitirilmesi olarak sıralanmıştır (Tınar, 1996'dan aktaran Yüksel, 2003: 261). Bunlardan biri tek başına ortaya çıkabileceği gibi birlikte de görünebilirler (Kurt, 2006: 359).

Psikolojik rahatsızlıklar zamanla fiziksel rahatsızlıklara dönüşebilirler. Bireylerde iştah kaybı, kilo alma, kolesterol, uyku bozuklukları gibi sorunlar gözlenebilir. İşsiz bireyler iş kaybıyla birlikte sosyal ilişkilerini de kaybederler. Ekonomik sıkıntılarla birlikte hobi ve sosyal hayatı terk ederler. Bu sosyal çekilme sonucunda da sosyal destek kaybı yaşarlar. Araştırmalara göre sosyal ağların zayıflamasıyla ölüm oranı artmaktadır (Watkins'ten aktaran Kurt, 2006: 363).

Geniş bir yazın araştırmasında genç işsizlikte fiziksel ve zihinsel sağlığın azalması ile sigara içme ve alkol tüketiminin artması ile ilişkili olduğu görülmüştür (Thern, Munter, Hemmingsson ve Rasmussen, 2017: 344). Thern ve arkadaşları (2017: 344) aynı çalışmada genç işsizliğin zihinsel sağlığa olan etkisinin, yaşamın diğer dönemlerindeki işsizlik deneyiminden bağımsız olarak, yetişkinlikte kalmaya devam ettiğini bu nedenle gençliğin hayatın hassas bir dönemi olduğunu söylemektedir.

İstihdam kaybı yani işsizlik sosyal bağların ve faaliyetlerin kaybı anlamına gelir. İşsizlik, doğrudan ve dolaylı yollarla intihar riskiyle bağlantılıdır. İşsizliğin en yıkıcı etkisi sosyal bağlar üzerinde hem bireysel hem de toplum düzeyinde görülür. Sosyoekonomik düzeyin intiharla sonuçlanan ölüm oranlarındaki önemi bilinmektedir. Amerika'da düşük sosyoekonomik düzey yüksek intihar riskiyle bağlantılıdır. İşsizlik, aile gerilimlerinin artmasına, benlik saygısının düşmesine ve kişinin kendine güveninin kaybolmasına yol açan önemli bir sosyal streştir (Preti, 2003: 557).

Ülkemizde yapılan psikolojik etkiler çoğunlukla işsiz kalan bireyler üzerinden araştırılmıştır. Ancak genç işsizliğin ülkemizde giderek daha büyük bir sorun olması araştırmaların bu yönde olması gerektiğini göstermektedir.

Erik Erikson'un psikososyal kuramına göre insan psikososyal dönemler içinde gelişmektedir. Erikson'a göre gelişimsel değişim yaşam boyu devam etmektedir (Sayıl, 2012: 23). Kurama göre, yaşam boyunca gelişim sekiz dönemde ortaya çıkmaktadır. Her dönemde bireyin çözmesi gereken bir kriz vardır. Bu kriz bir felaket değil, dönüm noktasıdır. Bu krizler ne kadar başarılı çözülürse o kadar sağlıklı bir gelişim gösterilir (Palut, 2012: 23).

“Kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası” bu dönemlerden biri olup ergenlik dönemine denk gelmektedir. Erikson'a göre liseden mezun olan bir bireyin ergenlikten yetişkinliğe geçebilmesi için mesleki bir kimlik kazanması gerekmektedir (Goldsmith, Veum ve Darity, 1997'den aktaran Kurt, 2006: 365). Yetişkinliğe geçiş birçok birey için uzun bir süreçtir. “Yetişkinliğe geçiş” 18-25 yaş arası olarak tanımlanmaktadır (Arnett, 2007'den aktaran Palut, 2012: 416). Birçok birey bu dönemde kariyer planlaması yapmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yaygın olarak kabul gören yetişkinliğin belirleyicisi bireyin okulunu bitirdikten sonra tam zamanlı bir işe başlaması olarak kabul edilmektedir (Arnett, 2007'den aktaran Palut, 2012: 417). Bunun yanı sıra bireyin yaptıklarının sorumluluğunu alması, duygusal kontrol geliştirebilmesi yetişkinliğin önemli boyutları olarak kabul edilmektedir (Nelson vd. 2007'den aktaran Palut, 2012: 417).

4.1. Benlik Kavramı

Benlik kavramı, çeşitli sosyal bilim dallarında araştırılan önemli bir inceleme konusudur. Araştırmacılar benliğin bütüncül mü yoksa çok boyutlu bir yapıda mı sorusunu cevaplandırmaya çalışmışlardır. Genel olarak benliğin farklı özellikler içeren çok boyutlu bir kavram olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Curun, 2012: 90).

Yurdagül (1987: 1) benliği şöyle tanımlamıştır: “Benlik gerçeği tanımak ve uyum sağlamak; çevreden gelen uyarıcıları algılamak, seçmek, saklamak, anımsamak, düşünmek; kavramları değerlendirmek, karşılaşılan engellere çözüm yolu bulmak; geleceğe ilişkin tasarımlar yapmak, savunma düzenekleri geliştirmek gibi görevleri yerine getirir” (Yurdagül, 1987'den aktaran Aslan, 1992: 7).

William James 20. Yüzyılın başlarında benlik teorisini geliştirmiş ve benliği “bilinen ben (The me)” ve “bilen ben (The I)” olarak ikiye ayırmıştır. Bilinen ben, bireyin görünen yapısı, çevresini temsil etmektedir. Bilen ben ise insanın bilinçli yapısı

yani düşünen yanıdır (Aslan, 1992: 8). Psikoloji alanında benliğe ilk katkıları yapan William James'e göre benliğin üç yönü vardır. Maddesel benlik, kişinin sahip olduğu şeyleri içermektedir. Örneğin; kıyafetler, eşyalar, çocuklar, hayvanlar gibi. Burada fiziksel varlıklardan ziyade kişinin onlara psikolojik olarak sahip olması kast edilmektedir. Sosyal benlik, kişinin başkalarının kendisini nasıl tanıdığı ve ele aldığına ilişkin algısına dayalı oluşmaktadır. Bu benlik türü bireyin yaşamında hangi rolleri üstlendiğini de içermektedir. Üçüncü olarak ruhsal benliği tanımlamakta ve benliğin en önemli yönü olarak ele almaktadır. James, bu benlik türünün yetenek, değerler, ideoloji gibi algılanan içsel psikolojik özelliklerle ilişkili olduğunu ifade etmektedir (Curun, 2012: 90). Ruhsal benlik, bireyin kendine ilişkin öznel değerlendirmesini içermektedir (Brown, 1998'den aktaran Curun, 2012: 90).

Benlik konusunu birçok araştırmacı çalışmıştır. Çağdaş literatürde ise en fazla araştırma yapanlardan biri Baumeister (2010)'dır (Curun, 2012: 90). Baumeister 1990'ların ortalarında benlik üzerine olan araştırmalara bütüncül bir bakış açısı oluşturma göreviyle karşı karşıya kalmıştır. Sosyal psikologların yaptığı tüm çalışmalarını tartışmak için yararlı bir çerçeve olarak hizmet edecek tek bir temel fenomen ya da benliğin temeli için uzun ve zor araştırmalar yapmıştır (Baumeister, 2010: 142). Ancak Baumeister tek bir temel yerine, en az üç fenomenin benliğin temelini oluşturduğu sonucuna varmıştır (Baumeister, 1998'den aktaran Baumeister, 2010: 142).

Benliğin birinci yönü, benliğin etrafındaki bilinçlilik halidir ve bazen “dönüşlü bilinç” olarak adlandırılmaktadır. Baumeister'e (2010) göre kendinin farkında olabilirsiniz ve kendin hakkında bir şeyler bilirsiniz. Mesela, geçmişteki başarılarımızı ve başarısızlıklarımız hakkında, hatta bunların geleceğimizi nasıl etkileyebileceği hakkındaki olasılıkları düşünürüz (Baumeister, 2010: 142). Bu gibi çeşitli yollarla kendimizin farkında oluruz ve kendimiz hakkında bilgi sahibi oluruz (Curun, 2012: 90).

Benliğin ikinci yönü kişilerarası ilişkilerdir. Benlik kişinin içinde oluşmaz, aksine diğer insanlarla olan etkileşimlerle ve ilişkilerle oluşmaktadır. Benlik, ilişkileri oluşturma ve sürdürme, önemli rolleri yerine getirme ve kişiyi sosyal sistemde tercih edilen bir konumda tutma işlevi görmektedir. Benliğin kişilerarası yönüne röportaj, randevu veya tören için giyinmek, başkalarının beklentilerine cevap verecek şekilde davranış değiştirmek ve bir rakiple rekabet etmek gibi örnekler verilmektedir

(Baumeister, 2010: 142). Dolayısıyla benlik, diğerler insanlarla kurduğumuz ilişkilerle tanımlanmaktadır (Curun, 2012: 90).

Benliğin üçüncü ve son yönü seçim yapmak ve kontrol sağlamaktır. Birey başarısızlık, hayal kırıklığı ve cesaretsizliğe rağmen bir şeyler başarmak için denemeye devam etmektedir. Birey nerede yaşayacağına ya da ne yapacağı kararını kendi verir. Hedefleri seçer ve sonra yapmak istemediği zamanlarda bile hedeflerine doğru çalışmaktadır (Baumeister, 2010: 142).

Rosenberg (1979) benlik kavramında özne olarak benlik ve nesne olarak benlik ayrımı üzerinde durmuştur. Gerçek benliğin bir resmi olan nesne olarak benliği; “bireylerin bir nesne gibi kendilerini refere eden düşünce ve duyguların toplamı” şeklinde ifade etmiştir (Rosenberg, 1979’dan aktaran Balıkcıoğlu, 2016: 540). Benlik kavramı düşünceleri, davranışları, algılamayı ve duyguları içeren karmaşık bir kavramdır. Ancak bunun yanı sıra aile, kültür ve yaşam deneyimleri gibi birçok faktörün de etkisi altındadır (Smith, 1991’den aktaran Balıkcıoğlu, 2016: 540).

Benliğin, kültür, çevre gibi birçok dışsal faktörün etkisiyle şekillenip şekillenmediğine dair iki görüş vardır. Bu görüşlerin ilki benliğin genel olarak durağan olduğu ve durumlara göre değişiklik göstermediğini (Swan ve Read, 1981); diğer görüş ise benliğin zaman içerisinde değişim gösterebileceğini (Markus ve Kunda, 1986) söylemektedir (Balıkcıoğlu, 2016: 542). Kùltürlerarası psikoloji literatüründe esas olarak iki benlikten söz edilmektedir. Bunlar bireyci (ayrışık) ve ilişkisel benliktir. Bireyci benlik, daha çok batı kültüründe yaygın olan başka kişilerden ayrılmış bir varlık olarak kendini gösteren benliktir. İlişkisel benlik ise toplulukçu kültürlerde yaygın olan, başkalarıyla iç içe girmiş ve sosyal bağlamdan koparılamayan benliktir (Kağıtçıbaşı, 2004’ten aktaran Balıkcıoğlu, 2016: 542).

Benliğin tek bir şekilde açıklanamayacağı gör÷lmektedir. Benlik kavramı kompleks bir yapıdadır. Bunun yanı sıra benlik hakkında birçok kavram çeşitliliği de mevcuttur. Benlik saygısı da bunlardan biridir. Bir sonraki başlıkta benlik saygısı kavramı ele alınacaktır.

4.1.1. Benlik Saygısı

Benlik saygısı, kişinin benliğine ilişkin genel değerlendirmesidir. Aynı zamanda kendilik değeri veya benlik imajı da denilmektedir (İmamoğlu, 2012: 315). Benlik

saygısı, sosyal psikoloji literatüründe en fazla ele alınan değişkenlerden biri olup, çok farklı benlik saygısı tipinden bahseden araştırmacı vardır (Curun, 2012: 96).

Benlik saygısı, en genel anlamıyla kendini değerli, başarılı ve etkin hissetmesidir. Kişinin kendini yargılaması ve değerlendirmesiyle vardığı kendiliğini kabul etmesiyle ortaya çıkan beğenidir (Jersild, 1963'ten aktaran Özkan, 1994: 4). Benlik saygısı, yalnızca bununla sınırlı değildir. Zihinsel, duygusal, toplumsal ve bedensel ögelere sahiptir. Tüm bunlar kişide benlik saygısının oluşumunu ve gelişmesini etkileyen etmenlerdir (Özkan, 1994: 4). Benlik saygısının düzeyi bireyin okul ve iş hayatındaki başarısını, stresle baş etme becerilerini, diğer insanlarla olan ilişkilerinin gelişmesini etkilemektedir (Özkan, 1994: 4-5). Ayrıca güçlü benlik saygısı yüksek yaşam doyumu ile ilişkili olup olumsuz stresörlere karşı potansiyel bir tampon gibi koruyucu bir faktör olarak görünmektedir (Moksnes ve Reidunsdatter, 2019: 60).

Benlik saygısı, ergenlikten orta yetişkinliğe kadar artmakta, 50-60 yaşları arasında zirveye ulaşmakta ve ardından yaşlılıkta düşüşe geçmektedir (Moksnes ve Reidunsdatter, 2019: 60).

Benlik saygısının düzeyi bireyin hayatını hemen her yönden etkilemektedir. Benlik saygısının yüksek düzeyde olması istenen bir şeydir.

Campbell (1990), benlik saygısı düzeylerinin farklı benlik belirginliği ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Benlik saygısı yüksek olan bireyler kendileri hakkında açık ve tutarlı inançlara sahiptir. Benlik saygısı düşük olan bireylerin inançları ise genelde kafa karıştırıcı, çelişkili ve değişken olmaktadır. Kararlı bir benlik imajı bulunmaması düşük benlik saygısı olan bireylerde daha fazla duygusallık olmasına katkıda bulunabilir (Campbell, Chew ve Scratchley, 1991'den aktaran Baumeister, 2010: 152).

İnsanlardaki farklı benlik saygısı düzeyleri farklı sosyal motivasyonlarla ilişkilidir. Söz gelimi, yüksek benlik saygısına sahip bireyler başarı için yeni mücadelelerden ve fırsatlardan yararlanırlar. Düşük benlik saygısına sahip bireyler ise riskleri en aza indiren, sorunları çözmekten ve başarısızlıklardan kaçmak isteyen temkinli, kendini koruyucu bir yönelimi tercih etmektedirler (Wood, Michela ve Giordano, 2000'den aktaran Baumeister, 2010: 153).

Baumeister, Campbell, Krueger ve Vohls (2003) tarafından yapılan bir çalışmada yüksek benlik saygısına sahip bireylerin düşük benlik saygısına sahip bireylere göre daha avantajlı olduklarına dair kabul edilen yaygın görüşün

kanıtlanmadığı ortaya konmuştur. Bu araştırmanın sonucuna göre yüksek benlik saygısı iş ve okul hayatında performansı arttırmamakta tersine yüksek performans benlik saygısının sonucunda ortaya çıkmaktadır. Yüksek benlik saygısının bireyi zararlı alışkanlıklardan ve doğru olmayan yaşantılardan koruyucu etkisi yoktur. Ayrıca yüksek benlik saygısına sahip bireyler toplumda daha ayırt edilebilir özelliklere sahip olmadığı objektif ölçümlerle ortaya konmuştur (Curun, 2012: 97).

Özetlemek gerekirse araştırmalarda benlik saygısının yüksek ve düşük olması bazı farklılıklara yol açtığı ancak bazı alanlarda anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Yüksek veya düşük benlik saygısına sahip olmanın getirdiği en önemli fark ise bireyin kendini iyi hissetmesidir (Baumeister vd., 2003'ten aktaran Curun, 2012: 98).

Araştırmalarda benlik saygısıyla ilgili birçok farklı sonucun ortaya çıktığı görülmektedir. Benlik saygısı bireyin içinde bulunduğu ortam ve durumdan etkilenebilmektedir. Algılanan sosyal destek de bunlardan biri olabilir.

4.2. Sosyal Destek

Bireylerin birbirine biçimsel veya biçimsel olmayan yollarla doğrudan ya da dolaylı duygusal yardımda bulunmasına sosyal destek denir (Halis ve Demirel, 2016: 319). Sosyal destek bireyin karşılaşılabileceği psikolojik saldırılara karşı kalkan görevi görmektedir (Halis ve Demirel, 2016: 319).

Thoits'e (1985) göre, sosyal destek bireye; genel olarak aile üyeleri, yakın arkadaşları, iş arkadaşları, akrabalar ve komşular gibi önemli kişiler aracılığıyla yapılan sosyo-duygusal, araçsal ve bilgisel yardımı kapsamaktadır (Şavur, 2016: 26).

Başka bir tanıma göre sosyal açıdan desteğe ihtiyacı olan bireye yardımda bulunabilecek kişilerin sayısı sosyal destek olarak ifade edilmektedir. Bu açıdan sosyal destek, bireyin zor zamanlarında yanında olan kişi sayısı olarak da tanımlanmaktadır. Ancak diğer bir görüş ise sosyal destekte sosyal ilişkilerin sayısının değil niteliğinin önem taşıdığını vurgulamaktadır (Yıldırım, 1997'den aktaran Demirel ve Yücel, 2017: 312).

Bireyin çevresinden edindiği sosyal ve psikolojik destek, sosyal destek olarak tanımlanabilir. Sosyal desteğin teorik temelleri Kurt Lewin'in Alan Kuramı ve davranış tanımına dayanmaktadır. Lewin'e göre yaşam alanı belirli bir zamanda bireyin

davranışını etkileyen etmenlerin tümüdür. Davranış ise birey ile çevrenin fonksiyonu olarak tanımlanmaktadır (Baldwin, 1967'den aktaran Yıldırım, 1997: 81). Yaşam alanı bireyin davranışlarıyla ilgili olgularla sınırlıdır. Bu olgular bireyi tanımlayanlar ve çevreyi anlatanlar olarak iki grupta toplanmaktadır. Buradaki çevre kavramı bireyin fiziksel çevresinden farklı ancak bu çevrenin içinde yer alan psikolojik bir çevredir. Lewin, psikolojik çevrede oluşan değişimin davranışı etkilediğini bildirmiştir. Bu çerçevede sosyal destek sistemi bireyin psikolojik çevresinde yer almaktadır (Yıldırım, 1997: 81).

Birtakım araştırmacılar bireyin etkili uyumu ve gelişimi için bireye odaklanırken, diğer bir grup ise bireyin sosyal ilişkileri ve sosyal çevresinin önemini vurgulamaktadır. Bu sosyal çevre içerisinde aile, arkadaşlar ve diğer sosyal destek faktörlerine yoğunlaşmıştır. Nihayetinde bireyin sosyal destek kaynakları; bireyin en geniş aile çevresi, ailesi, arkadaşları, karşı cins ile olan ilişkileri, öğretmenleri, komşuları, ideolojik, dinsel veya etnik gruplar ile içinde bulunduğu toplum gibi faktörleri kapsamaktadır (Yıldırım, 1997: 81). Birey içinde bulunduğu çevreden sosyal destek görmekte ve çevre bireyi etkilemektedir. Öyleyse bireyde veya çevresinde meydana gelen değişimler bireyin sosyal destek düzeyini etkileyebilmektedir (Yıldırım, 1997: 81).

Caplan, sosyal destek sistemlerinin bireye yardım sağladığını söylemektedir. Bu yardımlar şu şekildedir: (a) bireyin psikobiyolojik kaynaklarını harekete geçirir, (b) isteklerinin karşılanmasına yardımcı olur, (c) beceriler kazandırarak, maddi ve parasal kaynaklara ulaşmasına yardımcı olur, (d) bireye rehberlik eder, bilgi sunarak yardımcı olur (Caplan'dan aktaran Yıldırım, 1997: 82).

House ise bu yardımın üç şekilde olduğunu belirtmektedir. Bunlar bireye (a) bireyin yaşam durumlarını olumsuz etkileyen bazı elementleri elimine etmek ya da etkisini azaltarak, (b) olumsuz yaşam durumları karşısında bireyin dayanma gücünü arttırarak ve böylece sağlık durumunun daha da iyileşmesine yardımcı olarak ve (c) çevresel stres etmenlerinin etkilerine karşı kısmen ya da tamamen tampon görevi yaparak yardımcı olmaktadır (House, 1981'den aktaran Yıldırım, 1997: 82).

Solomon'a (1986) göre sosyal destek, empati ve sevginin bir ifadesidir (Sungur, 1999: 106).

Algılanan sosyal destek, bireyin yaşamındaki önemli diğer bir kişiden aldığı her türlü yardım ve destek anlamı taşımaktadır (Cohen ve Hoberman, 1983'ten aktaran Topkaya ve Kavas, 2015: 984). Sosyal destek kaynaklarının başında yer alan aile, bireyi hayata hazırlamakta, bireyin gelişiminde ve psikolojik iyi oluşunda önemli bir rol oynamaktadır (Gençoğlu, Kumcağız ve Ersanlı, 2014'ten aktaran Topkaya ve Kavas, 2015: 984).

Bireyin yaşamında önemli bir yere sahip olan sosyal destek aynı zamanda kişinin başa çıkma becerilerine katkıda bulunur. Stresli durumun tanınması ve gösterilen tepkinin özelliklerine de önemli bir katkı sağlamaktadır (Güçlü, Değirmen ve Uncu, 2016: 15). Kayıp, reddedilme ve belirsizlik gibi zor durumlar için sosyal destek bireye bir kaynak oluşturmaktadır. Bu durum bireyin stresle başa çıkmasına kolaylık sağlamaktadır (Akın ve Ceyhan, 2005'ten aktaran Kuzucu, Gülcü, Adalı ve Özer, 2020: 82).

Sosyal destek, bireyi hayatın olumsuz etkilerine karşı korumaktadır. Ayrıca sosyal desteğin bireyin yaşantısında pozitif bir etkisi mevcuttur (Mahon vd., 1998'den aktaran Demirel ve Yücel, 2017: 311).

Aile ortamında algılanan desteğin dört ana belirleyicisi vardır: Bireysel algılanan destek, desteğin algılandığı birey, bu iki birey arasındaki iletişim ve bir bütün olarak aile (Branje, 2002'den aktaran Güçlü, Değirmen ve Uncu, 2016: 15).

Aile desteğinden mahrum gençlerin yaşadığı psikolojik zararlar artmaktadır. Özellikle olumlu aile desteği ile olumsuz aile baskısı arasındaki fark genç işsizler arasındaki önemine dikkat çekilmiştir. Ailenin genç işsize verdiği destek psikolojik baskıyı azaltırken, ailenin tavsiyede bulunmasının psikolojik acıyı arttırdığı bulunmuştur (Bjarnason ve Sigurdardottir, 2003'ten aktaran Kurt, 2006: 366). Kurt'a (2006) göre aile, genç işsizler açısından bir sığınak konumundadır.

İşsizlik sürecinde aileden alınan sosyal desteğin özellikle erkek işsizlerin psikolojik sağlıkları üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmektedir (Shams, 1993'ten aktaran Çizel, Güzeller ve Mütevellioğlu, 2011: 28).

4.3. Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Arasındaki İlişki

Benlik saygısı, bireyin kendini bütüncül değerlendirmesidir. Sosyal destek ise bireyin kaynaklarından ihtiyacı olduğunda aldığı yardımlardır. Bireyler sosyal

 evrelerinden ayrı olarak değerlendirilemezler. Bir şekilde çevreyle etkileşim halindedir. Bu nedenle benlik saygısı ve sosyal destek algısı birbirini etkileyecektir.

Benlik saygısının duygusal, zihinsel toplumsal  ogeleri bulunmaktadır. Kendini değerli hissetme, bilgi ve becerilerini ortaya koyabilme, başarılı olma ve bununla övünme, toplum içerisinde beğenilir olma ve kabul görme, sevilen olma benlik saygısının oluşma ve gelişmesinde etkili olan etkenlerdendir (Kohut, 1971'den aktaran  zkan, 1994: 4).

Bireyin kendine yönelik algısı ve kendi ile olan ilişkisi bireyin ruh sağlığında belirleyici olmaktadır. Aynı şekilde bireyin diğer insanlarla olan ilişkisi ve diğer bireylere yönelik algısı da kendi ruh sağlığında önemli bir etkiye sahiptir (Cüceloğlu, 1992'den aktaran Kuzucu vd., 2020: 82). Bireyin kendi yaşamındaki önemli kişiler tarafından nasıl algılandığı önem arz etmekte (Moksnes ve Reidunsdatter, 2019), aile,  ğretmen ve arkadaşlar ile kurulan ilişkiler ergenlerin benlik saygısını desteklemekte, ayrıca yaşam doyumlarında artış sağlamaktadır (Zhu, 2015'ten aktaran Kuzucu vd., 2020: 82).

Jones (1991), sosyal desteğin insanların bir i e sahip olmamalarına rağmen kendilerini değerli hissetmelerini sağladığını ve sosyal desteğin bir öz-değer duygusu geliştirmekte bireye yardımcı olduğunu iddia etmektedir (Waters ve Moore, 2002: 173).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu bölümde; araştırmanın konusu, amacı, önemi, hipotezleri, evreni, örnekleme ve yöntemi üzerinde durulacaktır.

5.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Bu araştırmanın konusunu, genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algısının incelenmesi oluşturmaktadır. Gençlerin işsizlik sorunuyla karşılaşması onlarda bazı psikolojik değişikliklere yol açabilmektedir. Bunlardan birisi benlik saygısının azalması olabilmektedir. Ancak algılanan sosyal desteğin benlik saygısındaki değişimi etkileyeceği düşünülmektedir. Bu nedenle bu araştırmanın amacını, Türkiye’deki genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algısını Trabzon ili örnekleminde incelemek oluşturmaktadır.

5.2. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de genç işsizler önemli bir problem haline gelmektedir. Dinamik yapısı olan genç nüfus, iş bulamadığında önemli psikolojik problemler yaşamaktadır. Benlik saygısının azalması bunların başında gelmektedir. Algılanan sosyal destek ise benlik saygısındaki dalgalanmanın önüne geçebilmektedir. Benlik saygısı ve sosyal destek algısı başka birçok araştırmaya konu olmuştur. Özellikle işsizlikle bağlantısına değinilmiştir. Ancak genç işsizler üzerinde hem benlik saygısı hem de algılanan sosyal desteğin önemini inceleyen bir araştırma verisi yoktur. Bu nedenle yapılan bu çalışma literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.3. Hipotezler

Genç işsizlerde benlik saygısı algılanan sosyal destek düzeyine göre değişkenlik göstermektedir. Ayrıca benlik saygısı ile demografik değişkenler arasındaki ilişki de incelenecektir. Böylece araştırmanın hipotezleri şu şekildedir:

H₁: Genç işsizlerde benlik saygısı ile sosyal destek algısı arasında ilişki vardır.

H₂: Genç işsizlerde benlik saygısı ve sosyal destek algısı ile cinsiyet, yaş ve işsizlik süresi arasında ilişki vardır.

H₃: Genç işsizlerde benlik saygısı ve sosyal destek algısı yaşa göre farklılaşmaktadır.

H₄: Genç işsizlerde benlik saygısı ve sosyal destek algısı medeni duruma göre farklılaşmaktadır.

H₅: Genç işsizlerde sosyal destek algısı cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H₆: Genç işsizlerde benlik saygısı cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

H₇: Genç işsizlerde benlik saygısı işsizlik süresine göre farklılaşmaktadır.

H₈: Genç işsizlerde sosyal destek algısı işsizlik süresine göre farklılaşmaktadır.

H₉: Genç işsizlerde benlik saygısı ve sosyal destek algısı eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır.

5.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Trabzon ilindeki genç işsizler, bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Genç işsizlerin yer aldığı evrenin çok büyük olmasından dolayı evrenin tamamı ile çalışma yerine, örneklem alınarak çalışmayı tamamlama yoluna gidilmiştir. Bu nedenle nicel boyut için seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Seçilen bu yöntemler ile araştırma evrenine geçerli genellemelerin yapılabileceği temsil gücü yüksek örneklem grubunun oluşturulması amaçlanmaktadır (Büyüköztürk 2013).

Örneklem grubu Trabzon ilindeki KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı) için dershaneye giden 18-24 yaş arasındaki bireylerden oluşmaktadır. Zorunlu eğitimin bitişinin esas alınması sebebiyle yaş aralığı 18-24 olarak belirlenmiştir. Katılımcılara Eylül-Aralık 2019 tarihleri arasında ulaşılmıştır.

5.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, 2019 yılında Trabzon ilinde yaşanan genç işsizler ile sınırlıdır. Bu nedenle araştırmanın başka bir ilde yapılmasıyla farklı sonuçlara ulaşılabilir. Çünkü başka illerde yaşayan insanların aynı soruna başka açılardan bakması muhtemeldir. Bu nedenle farklı illerde yaşayan insanlar aynı sorundan aynı şekilde etkilenmeyebilmektedir. Bu çalışmanın ilerleyen zamanlarda daha büyük ölçekte yapılması elde edilen sonuçların güvenilirliğini arttıracaktır.

5.6. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Belirlenen problemin hipotezleri ya da teorileri test edilir, sayılarla ölçülmesi ve istatistiksel olarak analiz edilmesine nicel araştırma denir (Padem, Göksu ve Konaklı, 2012: 58). Bu çalışmada veri katılımcılardan ölçekler yardımıyla toplanmış ve istatistiksel olarak SPSS programı ile analiz edilmiştir.

5.7. Veri Toplama Araçları

Başlıca veri toplama araçlarından biri olan anket tercih edilmiştir. Anket, bir sistem dahilinde belirli bir amaca yönelik olarak araştırmacı ya da araştırmacılar tarafından geliştirilir (Padem, Göksu ve Konaklı, 2012: 68). Bu araştırmada geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış iki ayrı ölçekten yararlanılmıştır. Demografik özellikler için araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Araştırmada benlik saygısı için “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” ve algılanan sosyal destek için “Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği’nin Gözden Geçirilmiş Formu” kullanılmıştır.

5.7.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu, katılımcıların belli başlı demografik özelliklerini toplayabilmek için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu formla beraber cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleği, medeni durum, kiminle yaşadıkları, ne kadar süredir işsiz oldukları, iş deneyimlerinin olup olmadığı ve varsa mesleğiyle alakalı olup olmadığı durumları ile ilgili bilgiler toplanmıştır.

5.7.2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Araştırmanın değişkenlerinden biri olan benlik saygısını ölçmek için Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) kullanılmıştır.

Bu ölçek 1963 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilmiş olup ergen ve yetişkin örnekleminde en çok kullanılan araçlardandır (Kernis ve Johnson, 1990; Woike ve Baumgardner, 1993; Jones, 1978; Pelham ve Swann, 1989; Kernis ve Niedenthal, 1993’ten aktaran Korkmaz, 1996: 47). Rosenberg benlik saygısının ölçümünde bireyin kendisini değerlendirmesinde bütüncül bir yaklaşım sergilemiştir. Ölçeğin güvenirlik

çalışmaları Amerika Birleşik Devletleri'nde 5 bin 24 lise öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Türkiye'deki geçerlik güvenirlik çalışmaları ise Çuhadaroğlu tarafından 1986 yılında 205 kişilik lise öğrencisinden oluşan örneklem grubu üzerinde yapılmıştır (Tukuş, 2010: 28).

Ölçek yapılanmış toplam 63 madde ile 12 alt alandan oluşmaktadır. Birinci alt alan benlik saygısını doğrudan ölçmeye yöneliktir. Diğer alt alanlar ise benlik saygısı ile ilişkili olduğu düşünülen durumları ölçmeye uygun olarak düzenlenmiştir (Korkmaz, 1996: 48). Bu çalışmada ise ölçeğin yalnızca benlik saygısı alt alanını ölçen sorular kullanılmıştır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nde 1,2,4,6 ve 7. Maddeler olumlu, 3,5,8,9,10. Maddeler olumsuz olmak üzere 10 madde vardır. Ölçekten elde edilebilecek olan puanlar 10 ila 40 arasında değişmektedir. Puan arttıkça benlik saygısı da artacaktır (Tonga ve Halisdemir, 2017: 1217).

Bu çalışmada benlik saygısı RBSÖ ile ölçülmüş olup cevaplar 1'den 4'e kadar sıralanarak "Çok Yanlış", "Yanlış", "Doğru", "Çok Doğru" olarak toplanmıştır.

Tablo 12. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Güvenirlik Katsayıları

	Madde Sayısı	Cronbach's Alfa	Ortalama	Standart Sapma
Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	10	0.887	29,10	5,578

Genç işsiz bireylere uygulanan Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin Cronbach Alfa katsayısı 0.887 olarak bulunmuştur. Güvenirlik katsayısı 0.81 ile 1.00 arasında olan değerler için ölçek yüksek güvenirlikte kabul edilir (Kılıç, 2016: 48). Bu araştırmada kullanılan ölçeğin de de yüksek güvenirlikte olduğu saptanmıştır.

Tablo 13. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Faktör Analizi

Boyut	Madde	Faktör yükü
Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.	,456
	2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.	,379
	3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.	,585
	4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.	,399

Tablo 13. (Devamı)

	Madde	Faktör Yüğü
	5. Kendimde gurur duyulacak fazla bir şey bulamıyorum.	,594
	6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.	,584
	7. Genel olarak kendimden memnunum.	,613
	8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.	,277
	9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum.	,585
	10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığını düşünüyorum.	,615
KMO=0,877 Ki Kare= 1318,629		

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğı'nin yapısal geçerliliğı için uygulanan Barlett testi sonucunda ($p=0,000<0,05$) değişkenler arasında ilişki olduğu kabul edilmiştir. Örneklemin faktör analizine uygunluğunun anlaşılması için yapılan test sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)=0,877 olarak bulunmuştur. KMO değeri yüksek olması ölçekteki değişkenlerin diğer değişkenler tarafından iyi bir şekilde tahmin edilebileceğı anlamına gelmektedir (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2012'den aktaran Kaya: 2013: 80).

Bu bağlamda, ölçeğın geçerlik ve güvenirliğinin yüksek olduğu ve araştırmamızda kullanılmasının uygun olduğu görölmektedir.

5.7.3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğı

Bu araştırmanın diğer bir değişkeni olan sosyal desteğı ölçmek için çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğı (ÇBASDÖ) kullanılmıştır.

Bu ölçek Zimet ve arkadaşları tarafından 1988 yılında sosyal desteğı ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Türkiye'de bu ölçeğın geçerlik ve güvenirlik çalışması 1995 yılında Eker ve Arkar tarafından yapılmıştır. Kullanılabilirliğini göstermek için gruplar arası karşılaştırmaların bulguları ve bazı bulguların kültürlerarası genellenebilirliği bildirilmiştir (Eker ve Arkar, 1995: 46).

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğının orijinalinde aile, arkadaşlar ve özel bir insan boyutu vardır. Özel bir insan terimi Türkçe uyarlamasında hiç kullanılmamış olup bunun yerine ailenin ve arkadaşlarının dışında olan bir insan olarak tanımlanmıştır (Eker, Arkar ve Yaldız, 1995:19).

Eker, Arkar ve Yaldız'ın 2001'de yaptığı çalışmada ÇBASDÖ yeniden gözden geçirilmiştir. Bu çalışmada ölçeğın güvenirlik değeri 0.80 ile 0.95 arasında değiştiğı,

ölçek ve alt ölçeklerin kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık gösterdiği bulunmuştur. Geçerlik çalışmasında algılanan sosyal destek ölçeği, umutsuzluk ve yalnızlık ölçekleriyle karşılaştırılan ve psikiyatri, cerrahi, normal olmak üzere farklı örneklem gruplarında yapılan çalışmalarda ÇBASDÖ'nün yapı olarak geçerli olduğu bulunmuştur.

ÇBASDÖ, 12 maddeden oluşmaktadır. Aile, arkadaş ve özel bir insan olarak adlandırılan desteğin kaynağına ilişkin üç gruptan oluşmaktadır. Her bir grupla ilgili 4 madde bulunmaktadır. Her madde yedi aralık ile derecelendirilmiştir. Ölçeğin alt gruplarındaki dört maddenin puanlarının toplanması alt ölçek puanını vermektedir. Toplam puan ise tüm alt ölçek puanlarının toplanması ile elde edilmektedir. Ölçekten elde edilen puanın yüksek olması algılanan sosyal desteğin yüksek olduğunu ifade etmektedir (Eker, Arkar, Yıldız, 2001:19). Ölçeğin 3.,4.,8.,11. maddeleri aile boyutunu; 6.,7.,9.,12. maddeleri arkadaşlar boyutu ve 1., 2., 5. Ve 10. maddeleri özel bir insan boyutunu oluşturmaktadır (Eker ve Arkar, 1995: 47).

Bu çalışmada sosyal destek için ÇBASDÖ kullanılmış olup cevaplar 7'li likert tipiyle toplanmıştır.

Tablo 14. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Güvenirlik Katsayıları

	Madde Sayısı	Alınabilecek Alt ve Üst Değerler	Cronbach's Alfa
Aile	4	4-28	.867
Arkadaş	4	4-28	.916
Özel bir insan	4	4-28	.939
ÇBASDÖ	12	12-84	.889

Genç işsiz bireylere uygulanan Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin Cronbach Alfa katsayısı 0.889 olarak oldukça güvenilir olarak bulunmuştur. Güvenirlik katsayısının .81'den büyük olması ölçeğin güvenilirliğini göstermektedir (Kılıç, 2016: 48).

Tablo 15. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Faktör Analizi

Alt Boyut	Madde	Faktör yükü
Aile	3.Ailem (örneğin; annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana gerçekten yardımcı olmaya çalışır.	,706
	4.İhtiyacım olan duygusal yardımı ve desteği ailemden (örneğin; annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) alırım.	,792
	8.Sorunları ailemle (örneğin; annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) konuşabilirim.	,710
	11.Kararlarımı vermede ailem (örneğin; annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana yardımcı olmaya isteklidir.	,720
Arkadaş	6.Arkadaşlarım bana gerçekten yardımcı olmaya çalışırlar.	,807
	7.İşler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenebilirim.	,830
	9.Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim arkadaşlarım vardır.	,835
	12.Sorunlarımı arkadaşlarımla konuşabilirim.	,744
Özel bir insan	1.Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve ihtiyacım olduğunda yanımda olan bir insan (örneğin; flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.	,837
	2.Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim bir insan (örneğin; flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.	,881
	5.Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve beni gerçekten rahatlatan bir insan (örneğin; flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.	,858
	10.Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve duygularıma önem veren bir insan (örneğin; flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.	,803
KMO=0,874 Ki Kare=2525,068		

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin yapısal geçerliliği için uygulanan Barlett testi sonucunda ($p=0,000<0,05$) değişkenler arasında ilişki olduğu kabul edilmiştir. Örneklemin faktör analizine uygunluğunun anlaşılması için yapılan test sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)=0,874 olarak bulunmuştur. KMO değerinin yüksek olması ölçekteki değişkenlerin diğer değişkenler tarafından mükemmel şekilde tahmin edilebileceği anlamına gelmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012'den aktaran Kaya: 2013: 80).

Bu bağlamda ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin yüksek olduğu ve araştırmamızda kullanılmasının uygun olduğu görülmektedir.

5.8. Verilerin Analizi

Katılımcılardan toplanan verileri analiz etmek için SPSS 21.0 programı kullanılmıştır. Toplanan verilerden grupların normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak için Kolmogorov-Smirnov Testi kullanılmıştır.

Tablo 16. Normallik Analizine İlişkin Bulgular

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk			Çarpıklık	Basıklık
	İstatistik	Df	p	İstatistik	Df	p		
Aile	,138	275	,000	,899	275	,000	-,989	,392
Arkadaş	,136	275	,000	,892	275	,000	-1,041	,528
Özel bir insan	,111	275	,000	,914	275	,000	-,192	-1,287
ÇBASDÖ	,062	275	,013	,969	275	,000	-,538	,020
Benlik saygısı	,066	275	,006	,987	275	,013	-,258	-,249

Yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda ölçeklerin dağılımının normal olmadığı saptanmıştır. Ölçeklerden alınan puanlar normal dağılım göstermediği için istatistiki değerlendirme için non-parametrik testler kullanılmıştır. Niceliksel verilerin kıyaslanmasında iki grup arasındaki fark için Mann-Whitney U Testi, ikiden fazla grubun olması halinde Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Kruskal Wallis H Testi sonucunun anlamlı çıkması halinde farkın hangi gruplardan kaynaklandığının tespiti için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır.

İkiden fazla bağımsız gruplar arasındaki niceliksel verilerin karşılaştırılması için Tek Yönlü (One-way) Anova kullanılmıştır. Anova testinde çıkan farklılıkları belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Tukey Testi kullanılmıştır. Demografik değişkenler ile benlik saygısı ve sosyal destek algısı ölçeklerinden alınan puanlar arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Analizi ile incelenmiştir.

ALTINCI BÖLÜM

6. BULGULAR

Bu bölümde genç işsiz bireylerin benlik saygısı ve sosyal destek algısı ölçeklerinden toplanan verilere yer verilmiştir.

6.1. Bireylerin Demografik Değişkenlerinin Betimleyici İstatistikleri

Katılımcıların cinsiyet, eğitim, medeni durumlarıyla ilgili bilgileri toplandı. Ayrıca katılımcılara “Kiminle yaşıyorsunuz? Ne kadar süredir işsizsiniz? İş Deneyimin Var mı?” soruları sorularak işsizlik durumuna dair bilgiler toplandı.

Tablo 17. Katılımcıların Demografik Değişkenlere İlişkin Dağılımı (n=275)

Cinsiyet	Sayı (n=275)	Yüzde (n=275)
Kadın	134	48,7
Erkek	141	51,3
Yaş		
18-21	98	35,6
22-24	177	64,4
Eğitim		
Lise mezunu	103	37,5
Yüksekokul mezunu	32	11,6
Üniversite mezunu	140	50,9
Medeni durum		
Bekar	261	94,9
Evli	14	5,1
Kiminle yaşıyorsunuz?		
Yalnız	10	3,6
Aile ile birlikte	247	89,8
Ev arkadaşıyla	18	6,5
Ne kadar süredir işsiz?		
0-6 ay	105	38,2
6-12 ay	53	19,3
1-2 yıl	57	20,7
2 yıl ve üzeri	60	21,8

Tablo 17’de verildiği üzere araştırmaya 134’ü kadın 141’i erkek olmak üzere 275 kişi katılmıştır. Katılımcıların 98’i 18-21 177’si ise 22-24 yaş aralığındadır. Araştırmaya 18-24 yaş aralığında katılımcılar katılmış olup analiz için iki grup olarak bölünmüştür.

Eğitim durumuna göre baktığımızda lise mezunu 103, yüksekokul mezunu 32 ve üniversite mezunu 140 kişidir. Araştırmaya lisansüstü mezunu katılan olmamıştır. Katılımcıların 261’i bekar 14’ü evlidir.

Katılımcıların 10’u yalnız, 18’i ev arkadaşıyla ve 247’si aile ile birlikte yaşamaktadır. Araştırmaya akraba ile yaşayan kimse katılmamıştır.

Katılımcılardan 105 kişi 0-6 ay arası işsizdir ve en kalabalık grubu oluşturmaktadır. 6-12 ay arası işsiz olan 53 ve 1-2 yıl arası işsiz olan 57 kişi bulunmaktadır. 60 kişi ise 2 yıl ve üzeri süredir işsizdir.

Katılımcıların iş deneyimine ilişkin bilgilere bakıldığında 95 kişinin mesleğiyle alakalı deneyimi varken 92 kişinin mesleğiyle alakalı olmayan deneyimi olduğu ortaya çıkmaktadır. Henüz deneyimi olmayan katılımcı sayısı ise 88 kişidir.

6.2. Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Ölçeklerinin Açıklayıcı İstatistikleri

Bu başlık altında katılımcıların değişkenlere göre benlik saygısı ve sosyal destek algısı ölçeklerinden aldığı minimum, maksimum puanlara yer verilmiştir. Ayrıca her bir ölçeğe ve sosyal destek algısı alt boyutlarına ait ortalamalara ve standart sapmalar da görülmektedir.

Tablo 18. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Ortalama Puanları

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart sapma
Aile	275	4	28	21,65	5,749
Arkadaş	275	4	28	21,57	5,858
Özel bir insan	275	4	28	17,72	8,078
ÇBASDÖ	275	12	84	60,95	14,985
Benlik saygısı	275	13	40	29,10	5,578

Tablo 18’e göre algılanan sosyal desteği ölçmek için kullanılan çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği alt boyutlarına katılımcıların alabileceği minimum puan

4, maksimum puan 28 olup ölçekten alınan minimum puan 12, maksimum puan 84 olmaktadır. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre aile alt boyutuna ortalama 21,65 puan, arkadaş alt boyutuna ortalama 21,57 puan ve özel bir insan alt boyutuna 17,72 puan almış ve ölçekten ortalama 60,95 puan alınmıştır. Ölçekten alınan puan arttıkça algılanan sosyal desteğin arttığı anlaşılmaktadır. Özetle katılımcıların sosyal destek algılarının yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Benlik saygısını ölçmek için kullanılan Rosenberg benlik saygısı ölçeğinden alınabilecek minimum puan 13, maksimum puan 40 olmaktadır. Katılımcıların bu ölçekten aldıkları ortalama puan 29,10 olmuştur. Katılımcıların benlik saygısının ortalama olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 19. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Ortalama Puanları

CİNSİYET		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Kadın	Ortalama	22,14	22,15	18,23	62,52	29,55
	N	134	134	134	134	134
	S	6,039	5,955	8,454	15,248	5,368
Erkek	Ortalama	21,18	21,03	17,23	59,45	28,67
	N	141	141	141	141	141
	S	5,439	5,731	7,702	14,628	5,756
Toplam	Ortalama	21,65	21,57	17,72	60,95	29,10
	N	275	275	275	275	275
	S	5,749	5,858	8,078	14,985	5,578

Tablo 19'e göre Çalışmamıza katılan genç işsizlerin %51,3'ü (n=141) erkek ve %48,7'si (n=134) ise kadındır. Sosyal destek algısı ve benlik saygısı puanlarına bakıldığında kadın katılımcıların erkek katılımcılardan daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Sosyal destek algısının alt boyutları olan aile, arkadaş ve özel bir insan alt boyutlarında da yine kadın katılımcıların erkeklere göre daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Hem kadın hem erkek katılımcılar aile alt boyutundan diğer boyutlara göre daha fazla puan almıştır. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha yüksek benlik saygısı ve daha yüksek sosyal destek algısına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 20. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Eğitim Değişkeni Açısından Ortalama Puanları

		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Lise mezunu	Ortalama	20,93	21,21	16,02	58,17	29,04
	N	103	103	103	103	103
	S	5,463	5,770	8,288	14,423	6,134
Yüksekokul mezunu	Ortalama	21,53	20,75	17,44	59,72	28,31
	N	32	32	32	32	32
	S	6,350	5,930	7,804	14,561	5,877
Üniversite mezunu	Ortalama	22,21	22,03	19,04	63,27	29,33
	N	140	140	140	140	140
	S	5,792	5,908	7,794	15,205	5,081
Toplam	Ortalama	21,65	21,57	17,72	60,95	29,10
	N	275	275	275	275	275
	S	5,749	5,858	8,078	14,985	5,578

Tablo 20'ye göre, çalışmamıza katılan genç işsizlerin eğitim durumu lise mezunu, yüksekokul mezunu ve üniversite mezunu olmak üzere üç kategoride toplanmıştır. Sosyal destek algısı alt boyutları ve toplam puanları ile benlik saygısı puanları açısından üniversite mezunu katılımcıların ortalama olarak daha yüksek puanlar aldıkları görülmektedir. Yüksekokul mezunu katılımcılar sosyal destek ölçeği aile ve özel bir insan alt boyutu ve toplam puanlarından daha yüksek ortalama puanlara sahipken lise mezunu katılımcılar sosyal destek ölçeği arkadaş alt boyutunda ve benlik saygısı puanlarında daha yüksek ortalama puanlara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 21. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Yaş Değişkeni Açısından Ortalama Puanları

YAŞ GRUPLARI		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
18-21 yaş	Ortalama	20,45	20,91	15,14	56,50	28,30
	N	98	98	98	98	98
	S	5,532	5,735	8,000	13,526	6,236
22-24 yaş	Ortalama	22,32	21,94	19,15	63,41	29,55
	N	177	177	177	177	177
	S	5,773	5,908	7,783	15,221	5,142
Toplam	Ortalama	21,65	21,57	17,72	60,95	29,10
	N	275	275	275	275	275
	S	5,749	5,858	8,078	14,985	5,578

Tablo 21'e göre, çalışmamıza katılan genç işsizlerin yaşları 18-21 ve 22-24 olmak üzere iki gruba toplanmıştır. Çalışmada 18-21 yaş grubunda olan 98, 22-24 yaş grubunda olan 177 katılımcı vardır. Sosyal destek algısı toplam puanları ve alt boyutları açısından bakıldığında 22-24 yaş grubunda olan katılımcıların 18-21 yaş grubuna göre daha yüksek ortalama puanlara sahiptirler. Özel bir insan alt boyutu ve sosyal destek algısı toplam puanlarında iki grup arasında açıkça bir fark olduğu görülmektedir. Benlik saygısı puanları açısından yine 22-24 yaş grubu daha yüksek ortalama puanlar almışlardır.

Tablo 22. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Medeni Durum Değişkeni Açısından Ortalama Puanları

MEDENİ DURUM		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Bekar	Ortalama	21,44	21,46	17,44	60,34	29,07
	N	261	261	261	261	261
	S	5,765	5,931	8,090	14,935	5,663
Evli	Ortalama	25,64	23,64	22,86	72,14	29,64
	N	14	14	14	14	14
	S	3,713	3,855	6,024	11,401	3,754
Toplam	Ortalama	21,65	21,57	17,72	60,95	29,10
	N	275	275	275	275	275
	S	5,749	5,858	8,078	14,985	5,578

Tablo 22'ye göre çalışmamıza katılan genç işsizlerin 261'i bekâr iken, 14'ü evlidir. Evli katılımcıların sosyal destek algısı toplam puanları ve alt boyutlarından açıkça daha yüksek ortalama puanlar aldıkları görülmektedir. Benlik saygısı puanlarında ise ortalama puanları yakın olup evli bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları ortalama puan daha yüksektir. Medeni durum açısından bakıldığında evli katılımcıların bekâr katılımcılara göre daha yüksek benlik saygısı ve sosyal destek algısına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 23. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Kiminle Yaşadıkları Değişkeni Açısından Ortalama Puanları

Kiminle Yaşıyorsunuz		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Yalnız	Ortalama	19,50	19,20	21,70	60,40	33,00
	N	10	10	10	10	10
	S	8,410	8,257	8,932	22,941	4,295

Tablo 23. (Devamı)

		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Aile ile Birlikte	Ortalama	21,87	21,77	17,70	61,34	29,02
	N	247	247	247	247	247
	S	5,614	5,656	8,099	14,500	5,697
Ev Arkadaşıyla	Ortalama	19,83	20,17	15,83	55,83	28,06
	N	18	18	18	18	18
	S	5,670	6,930	6,879	16,379	3,455
Toplam	Ortalama	21,65	21,57	17,72	60,95	29,10
	N	275	275	275	275	275
	S	5,749	5,858	8,078	14,985	5,578

Tablo 23'e göre, çalışmamıza katılan genç işsizler yaşadıkları kişilere göre yalnız, aile, ev arkadaşı ve akraba ile olmak üzere dört kategoride toplanmıştır. Katılımcılar arasında akraba ile yaşayan kimse bulunmamaktadır. Katılımcıların 247'si aile ile birlikte yaşamakta ve çoğunluğu oluşturmaktadır. Ev arkadaşı ile yaşayan 18, yalnız yaşayan 10 katılımcı bulunmaktadır. Aile ile birlikte yaşayan katılımcılar aile alt boyutu, arkadaş alt boyutu ve sosyal destek algısı toplam puanları açısından ortalama olarak yüksek puanlar almışlardır. Yalnız yaşayan katılımcılar özel bir insan alt boyutundan ve benlik saygısı toplam puanları açısından ortalama olarak yüksek puanlar almışlardır. Kiminle yaşadıkları değişkenine göre bakıldığında aile ile birlikte yaşayan katılımcıların diğer katılımcılara göre daha yüksek sosyal destek algısına; yalnız yaşayan katılımcıların ise daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 24'e göre, çalışmamıza katılan genç işsizler 0-6 ay, 6-12 ay, 1-2 yıl ve 2 yıl ve üzeri olmak üzere işsizlik süreleri bakımından kategorize edilmiştir. 0-6 aydır işsiz olan 105 kişi olup çoğunluğu oluşturmaktadır. 2 yıl ve üzeri süredir işsiz olan 60 katılımcı ise ikinci sıradır.

Tablo 24. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Ne Kadar Süredir İşsiz Oldukları Değişkeni Açısından Ortalama Puanları

Ne kadar Süredir İşsiz		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
0-6ay	Ortalama	22,43	22,80	19,52	64,75	30,07
	N	105	105	105	105	105
	S	5,013	4,995	8,218	13,825	5,840
6-12ay	Ortalama	20,81	20,04	17,00	57,85	26,55
	N	53	53	53	53	53
	S	5,616	5,460	6,978	13,093	4,983

Tablo 24. (Devamı)

Ne kadar Süredir İşsiz	Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı	Ne kadar Süredir İşsiz
1-2 yıl	Ortalama	21,12	20,81	15,60	57,53	28,70
	N	57	57	57	57	57
	S	6,274	6,677	7,771	16,120	4,785
2 yılveüzeri	Ortalama	21,53	21,52	17,22	60,27	30,05
	N	60	60	60	60	60
	S	6,482	6,435	8,537	16,188	5,673
Toplam	Ortalama	21,65	21,57	17,72	60,95	29,10
	N	275	275	275	275	275
	S	5,749	5,858	8,078	14,985	5,578

Sosyal destek algısı alt boyutları ve toplam puanları ile benlik saygısı toplam puanları açısından 0-6 ay arası işsiz olan bireylerin daha yüksek ortalama puanlara sahip oldukları görülmektedir. Benlik saygısı puanları açısından 6-12 ay arası işsiz katılımcılar en düşük ortalama puanlara sahipken sosyal destek algısı toplam puanları açısından 1-2 yıl arası işsiz katılımcılar en düşük ortalama puanlara sahiptir.

Tablo 25. Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının İş Deneyimi Değişkeni Açısından Ortalama Puanları

İş Deneyimi		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Mesleğiyle Alakalı	Ortalama	22,47	22,27	18,37	63,12	29,38
	N	95	95	95	95	95
	S	5,231	4,977	8,095	12,428	5,536
Alakalı değil	Ortalama	20,51	20,64	16,85	58,00	27,89
	N	92	92	92	92	92
	S	6,023	6,880	8,518	17,348	5,450
Deneyimi yok	Ortalama	21,95	21,80	17,93	61,68	30,07
	N	88	88	88	88	88
	S	5,862	5,503	7,584	14,516	5,589
Toplam	Ortalama	21,65	21,57	17,72	60,95	29,10
	N	275	275	275	275	275
	S	5,749	5,858	8,078	14,985	5,578

Tablo 25'e göre, çalışmamıza katılan genç işsizlerin iş deneyimi mesleğiyle alakalı, alakalı değil ve deneyimi yok olmak üzere üç grupta kategorize edilmiştir. Mesleğiyle alakalı iş deneyimi olan 95 katılımcı, mesleğiyle alakalı olmayan iş deneyimi olan 92 katılımcı ve deneyimi olmayan 88 katılımcı bulunmaktadır. Mesleğiyle alakalı iş deneyimi olan katılımcılar sosyal destek alt boyutlarından ve

sosyal destek algısı toplam puanlarından yüksek ortalama puanlar almış oldukları görülmektedir. Benlik saygısı toplam puanları açısından ortalama olarak yüksek puan alan grup deneyimi olmayan katılımcılardır. Mesleğiyle alakalı olmayan iş deneyimine sahip katılımcıların sosyal destek algısı alt boyutları ve toplam puanları ile benlik saygısı toplam puanları açısından ortalama olarak en düşük puanları aldıkları görülmektedir.

6.3. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı ile Sosyal Destek Algısı Arasında İlişki Vardır.

Tablo 26’da verilen Pearson korelasyon analizi sonucuna göre sosyal destek algısı ile benlik saygısı arasındaki ilişki incelenmiştir.

Tablo 26. Benlik Saygısı ile Sosyal Destek Algısı Arasındaki İlişki

ÇBASDÖ	Pearson Korelasyonu Sig. (2-tailed)	Benlik saygısı toplam
		,333**
		,000

**İlişki 0.01 seviyesinde ilişkilidir.

Tablo 26’da verilen Pearson korelasyon analizi sonucuna göre sosyal destek algısı ile benlik saygısı arasındaki ilişki incelenmiş, sosyal destek algısı ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=.33$, $p<.01$). Benlik saygısı arttıkça sosyal destek algısı artmaktadır. Buna göre “Genç işsizlerde benlik saygısı ile sosyal destek algısı arasında ilişki vardır” (H_1) hipotezi doğrulanmıştır.

Koç ve Arslan’ın üniversite öğrencilerinde algılanan sosyal destek, benlik saygısı ve sabır arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalarında algılanan sosyal destek ve benlik saygısının anlamlı ve aynı yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Koç ve Arslan, 2019: 826). Yine Çivitçi (2015) benlik saygısı ve sürekli öfke arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin aracı ve düzenleyici rolünü araştırdığı çalışmasında benlik saygısı ile algılanan sosyal desteğin anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur (Çivitçi, 2015: 71).

İşsiz bireylerde benlik saygısı ile pozitif ilişkili olan faktörlerden biri de sosyal destek olduğu literatürde yer almaktadır. Waters ve Moore’un işsiz bireylerde özsaygının öngörülmesinde cinsiyet, maddi yoksunluk, alternatif roller ve sosyal

desteğin etkisini araştırdıkları çalışmada benlik saygısı ile sosyal destek kullanımı arasında pozitif yönde ilişki bulmuşlardır (Waters ve Moore, 2002: 173-177).

Katılımcıların ölçeklerden aldıkları ortalama puanların verildiği tablo 18’de de görüldüğü üzere katılımcılar sosyal destek ölçeğinden yüksek ve benlik saygısı ölçeğinden ortalama puanlar almışlardır. Konda tarafından 2011 yılında 15-30 yaş arası katılımcılarla gerçekleştirilen Türkiye Gençliği Araştırması’nda “hangisi elinizde olursa kendinizi mutlu sayarsınız?” sorusuna katılımcıların %36,2’si para cevabını vermişlerdir (Konda, 2011). Paraya sahip olarak kendini mutlu sayacak olan gençler için bir işe sahip olmadan dolayı kazanılan para benlik saygılarında da artışa neden olabilmektedir. Genç işsiz bireylerin benlik saygılarında azalma yaşamalarını önlemenin bir yolu da sosyal destek kaynaklarını güçlendirmek olacaktır.

Araştırmamızın bulguları, literatürdeki araştırmalarla örtüşmektedir. Benlik saygısı ve sosyal destek algısı bireyin yaşantısında önemli bir yere sahiptir. Genç işsiz bireylerin bu dönemde benlik saygılarının düşmemesi açısından sosyal destek görmeleri önem taşımaktadır.

Tablo 27. Sosyal Destek Algısı ve Benlik Saygısı ile Algılanan Sosyal Destek Alt Boyutları Puanları Arasındaki İlişki (n=275)

		1	2	3	4	5
ÇBASDÖ	Pearson Korelasyonu	1	,333*			
Benlik Saygısı	Pearson Korelasyonu	,333*	1			
Aile	Pearson Korelasyonu	,739**	,260**	1		
Arkadaş	Pearson Korelasyonu	,773**	,215**	,539**	1	
Özel bir insan	Pearson Korelasyonu	,769**	,277**	,268**	,325**	1

p<.01

Tablo 27’de verilen Pearson ilişki testine göre sosyal destek algısının toplam puanları ile alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde arkadaş alt boyutu puanları ($r_{ark}=.77$, $p<.01$), özel bir insan alt boyutu puanları ($r_{özel}=.77$, $p<.01$) ve aile alt boyutu puanları arasında anlamlı ve yüksek bir ilişki gözlemlenmektedir ($r_{aile}=.74$, $p<.01$). Sosyal destek algısı ile algılanan sosyal destek alt boyutları arasında ilişki vardır.

Lorenzini ve Giugni'nin gençlerin işsizlikle başa çıkmasında sosyal desteğin rolünün araştırdığı çalışmada sosyal destek mekanizmasında üç noktayı vurgulamışlardır. Bunların birincisi olarak işsizliğin ruh sağlığındaki olumsuz etkisini azaltmada etkili olan arkadaşlar, genç işsizler için bir tür “güvenlik vanası” oluşturabildikleri için oldukça önemlidir. İkinci olarak günlük yaşam aktivitelerini arkadaşlarla paylaşarak ve böylece de genç işsizlerin izolasyon hissini önleyerek veya azaltarak yaygın bir destekte bulunmuş olurlar. Üçüncü olarak genç işsizler ailelerinden borç para alabilirler ancak arkadaşlar daha geniş ve daha sembolik bir destek vererek bu kadar somut anlamda olmasa bile rol oynayabilirler (Lorenzini ve Giugni, 2010: 18). Özellikle sosyal desteğin arkadaş alt boyutunun genç işsizlerin ruh sağlığına olumlu etkisi üç noktada özetlenmiştir. Bu çalışmamızda da sosyal destek algısının arkadaş alt boyutu ile güçlü ilişkide olmasının nedenini de göstermektedir.

Algılanan sosyal desteğin alt boyutları ile benlik saygısı arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Analizi ile incelenmiştir. Alt ölçeklere bakıldığında benlik saygısının aile alt boyutu ile ($r_{aile}=0.26$, $p<.01$), arkadaş alt boyutu ile ($r_{ark}=.21$, $p<.01$) ve özel bir insan ile ($r_{özel}=.27$, $p<.01$) ilişkileri pozitif yönde anlamlıdır.

Literatür incelendiğinde çalışmamızla benzer bulgulara sahip araştırmalar görülmektedir. Kahrıman, sağlık yüksek okulu öğrencilerinin aile ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, aile ve arkadaşlarından algılanan sosyal destek ölçeği ile benlik saygısı puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır (Kahrıman, 2006: 161).

Turner (1999), gençlerin benlik saygısının aileden ve arkadaşlarından aldığı destekle ilişkili olduğunu ve özellikle akran desteğinin ergenlik döneminde daha da arttığını söylemektedir (Turner, 1999: 568). Çalışmamızda benlik saygısı ve sosyal destek algısının ilişkili olması literatür verilerini desteklemektedir.

Güçlü ve ark. (2016), sosyal destek, anksiyete ve benlik algısının ilişkisini inceledikleri araştırmada yetişkinlerin aileden algılanan sosyal destekleri yükseldikçe bireylerin olumlu benlik algılarının da arttığını bulmuşlardır.

Çalışmamız, 18-24 yaş arasındaki bireyleri kapsamaktadır. Bu yaş grubundaki bireylerin sosyal desteği en çok arkadaşlarından aldıkları söylenebilir. Yine bu yaş grubundaki gençlerin benlik saygısı çevrelerinden aldıkları sosyal destekle beraber artmaktadır. Genç işsizler ile yapılan çalışmamızda benlik saygısı ve sosyal destek

algısı ilişkili bulunmuş ve bu sonuçlar literatürdeki bilgilerle de paralellik göstermektedir.

6.4.Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısının Cinsiyet, Yaş Grubu ve İşsiz Kaldıkları Süre Değişkenleri ile İlişkisi Vardır.

Benlik saygısı ve sosyal destek algısının demografik değişkenlerden cinsiyet, yaş ve işsiz kalınan süre ile ilişkisine bakılmıştır. Bu ilişkiye bakmak için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Tablo 28. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısının Cinsiyet Değişkeni ile İlişkisi

		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Cinsiyet	Pearson	-,083	-,096	-,062	-,103*	-,079
		,084	,056	,154	,044	,096

**p<.01, *p<.05

Tablo 28’de verilen Pearson ilişki testi sonuçlarına göre cinsiyetin sosyal destek ile ($r_{sd}=-.10$, $p<.05$) negatif yönlü anlamlı bir ilişkisi vardır. Benlik saygısı ile cinsiyet arasında ($r_{bs}=-.08$) ilişki bulunamamıştır. Aynı şekilde algılanan sosyal desteğin alt boyutları ile cinsiyet arasında bir ilişki görülmemektedir.

Buna göre “Genç işsizlerin sosyal destek algısının cinsiyet değişkeni ile ilişkisi vardır” (H_2) hipotezi doğrulanmıştır. “Genç işsizlerin benlik saygısının cinsiyet değişkeni ile ilişki vardır” (H_2) hipotezi reddedilmiştir.

Üniversite öğrencileri örnekleminde benlik saygısı ve yaşam memnuniyeti ilişkisini inceleyen bir çalışmada benlik saygısı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Güler, 2020 :325).

Özkan, üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada benlik saygısı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur (Özkan, 1994: 6).

Waters ve Moore (2002) yaptıkları çalışmada cinsiyet (kadın olma) ile benlik saygısı, maddi yoksunluk, alternatif rol sayısı ve sosyal destek kullanımı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Cinsiyet değişkenindeki negatif düzeydeki anlamlı ilişki erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla daha düşük sosyal destek puanlarına sahip olmasından

kaynaklanmaktadır. Sosyal destek algısı puanlarının cinsiyet değişkeni açısından puanları tablo 19’da verilmiştir.

Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha yüksek sosyal destek algısı puanlarına sahip olmalarının toplum temelli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 29. Genç İşsizlerin Yaş Grupları ile Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Puanları Arasındaki İlişki

		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Yaş grupları	Pearson	,156** ,005	,085 ,080	,238** ,000	,221** ,000	,108* ,037

**p<.01, *p<.05

Tablo 29’deki sonuçlara göre, genç işsizlerin yaş gruplarının özel bir insan ($r_{\text{özel}}=.23$, $p<.01$), sosyal destek toplam puanları ($r_{\text{sd}}=.22$, $p<.01$) ve aile alt boyutu ($r_{\text{aile}}=.16$, $p<.01$) ilişkisi zayıf düzeyde pozitif ve anlamlıdır. Ancak arkadaş alt boyutu ($r_{\text{ark}}=.85$) ile ilişkisi bulunamamıştır.

Genç işsizlerde yaş gruplarının benlik saygısı ile ilişkisine bakıldığında benlik saygısı toplam puanlarıyla ($r_{\text{bs}}=.11$, $p<.05$) zayıf düzeyde pozitif ve anlamlıdır.

Buna göre, “Genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algısının yaş grupları değişkeni ile ilişkisi vardır” (H_2) hipotezi doğrulanmıştır.

Mullis ve Normandin (1992), benlik saygısının yaş ile birlikte arttığını belirtmiştir.

Üniversite öğrencisi yaşları 17-21 arasında olan katılımcılar ile yapılan bir çalışmada benlik saygısı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Özkan, 1994: 6).

Yine yapılan bir araştırmada, işitme engelli sporcular ile işitme engelli sedanterlerin yaş değişkeni açısından benlik saygısı puanlarında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır (Toy, Türkmen ve Ortakale, 2017: 994).

Yapılan literatür araştırmasında sosyal destek algısı puanları ile yaş değişkeni açısından herhangi bir araştırma bulgusuna rastlanılmamıştır. Benlik saygısı ile yaş değişkeni ele alındığında araştırma bulguları ile farklı sonuçlar olduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan çalışmada yaş ile sosyal destek algısı ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 30. Genç İşsizlerin İşsiz Kaldıkları Süre ile Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Puanları Arasındaki İlişki

		Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Ne kadar süredir işsiz	Pearson Korelasyonu	-,068 ,132	-,095 ,059	-,142** ,009	-,139* ,010	-,006 ,462

**p<.01, *p<.05

Tablo 30'daki genç işsizlerin ne kadar süre işsiz kaldıklarına göre sosyal destek algısı ve benlik saygısı arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Sonuçlara göre işsizlik süresi sosyal destek algısı toplam puanları ($r=-.14$, $p<.05$) arasında negatif anlamlı ilişki vardır. Yani işsizlik süresi uzadıkça algılanan sosyal destek düzeyi azalmaktadır. Sosyal destek algısının alt boyutlarına bakıldığında işsiz kalınan süre ile özel bir insan alt boyutu ($r=-.14$, $p<.01$) arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmakta, sosyal desteğin aile ve arkadaş alt boyutları ile işsiz kalınan süre arasında bir ilişki bulunamamıştır.

İşsiz kalınan süre ile benlik saygısı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Buna göre “Genç işsizlerin benlik saygısının işsiz kaldıkları süre değişkeni ile ilişkisi vardır.” (H_2) hipotezi doğrulanmıştır. Genç işsizlerin sosyal destek algısının işsiz kaldıkları süre değişkeni ile ilişkisi vardır hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 24'e bakıldığında 0-6 ay işsiz olma süresine sahip gençlerin sosyal destek algısı ortalama puanlarının en yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal destek algısı ortalama puanları 6-12 ay ve 1-2 yıl işsiz olma süresine sahip katılımcılarda düşmektedir. Ancak iki yıl ve üzeri işsiz olma süresine sahip genç işsizlerin bu iki gruba göre yüksek sosyal destek algısı ortalama puanlarına sahip oldukları görülmektedir. Benlik saygısı ortalama puanlarına bakıldığında 0-6 ay işsiz olma süresine sahip olanların en yüksek ortalama puanlara sahip oldukları görülmektedir. Bunu iki yıl ve üzeri işsiz olma süresine sahip olanlar, 1-2 yıldır işsiz olanlar ve 6-12 ay arası işsiz olan katılımcılar izlemektedir. Genç işsizlerin işsizlik süreleri uzadıkça benlik saygıları ve sosyal destek algıları azalmaktadır. Ancak uzun süreli işsizliklerinde ise benlik saygısı ve sosyal destek algısı açısından ortalama puanlar aldıkları gözlemlenmektedir. Bunun nedeninin genç işsizlerin kendilerini bütüncül değerlendirme kriterlerini değiştirmeleriyle alakalı olduğu düşünülmektedir. Araştırmamıza ait bu bulgunun ilerideki çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Literatürde benlik saygısı ve sosyal destek algısı puanları ile işsiz kalma süresi değişkeni arasında herhangi bir araştırma bulgusuna rastlanmamıştır.

6.5. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Yaşa Göre Farklılaşmaktadır.

Genç işsizlerde benlik saygısı ve sosyal destek algısının yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakmak için Mann-Whitney U testi yapılmıştır.

Tablo 31. Yaşa Göre Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Mann-Whitney U Testi

	Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Mann-Whitney U	6652,000	7531,000	6166,000	6057,500	7606,500
p	,001	,069	,000	,000	,091

Tablo 31’de görüldüğü üzere bu testin sonucuna göre sosyal destek algısı ($U=6057.50$; $p<.05$) toplam puanları ve aile ($U=6652.00$; $p<.05$) ve özel ($U=6166.00$; $p<.05$) alt boyutları yaş gruplarıyla anlamlı derecede farklıdır. Ancak arkadaş alt boyutunun yaş grupları ile arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. 18-21 ve 22-24 yaş grupları arasında bu şekilde farklılık olması bireylerin bitirdikleri eğitimle alakalı olabilir. İki yaş grubunda arkadaş alt boyutu arasında bir farklılık olmaması gençlik döneminde arkadaş çevresinin önemli olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Genç işsizlerin benlik saygısı puanları ile yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($U=7606,500$; $p<.05$). Buna göre “Genç işsizlerin benlik saygısı yaşa göre farklılaşmaktadır” (H_3) hipotezi reddedilmiştir. Genç işsizlerin sosyal destek algısı yaşa göre farklılaşmaktadır hipotezi yaşa göre farklılaşmaktadır (H_3) hipotezi kabul edilmiştir.

Mullis ve Normandin benlik saygısının yaş ile birlikte arttığını belirtmiştir (Mullis ve Normandin, 1992: 53).

Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada 20-25 yaş grubundakilerin 17-19 yaş grubuna göre daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları saptanmıştır (Başkara, 2002: 80).

Genç yetişkinlerde farklı sosyo-demografik grupların benlik saygısı açısından karşılaştırılması amaçlanan çalışmada, yaş grupları arasında benlik saygısı düzeyi açısından farklılıklar bulunmuştur (Çelikbaş, Özdemir ve Tatar, 2019: 289).

Genç sporcuların kendi içinde yaş değişkeni ile benlik saygısı ve alt boyutları arasında yapılan araştırmada, 16-20 ve 21 yaş ve üstü kategorilerinde yaş değişkeni ile benlik saygısı alt puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aynı araştırmada, benlik saygısı puanları ile özgüven, başarıma, üretkenlik ve kendine yetme alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Toy vd., 2017: 994).

Yapılan diğer bir araştırmada işitme engelli futbolcuların benlik saygısı puan ortalamaları arasında yaş değişkenine göre istatistiksel bir farklılığa rastlanmamış olup futbolcularda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (Acak, 2011: 75).

Kılıç'ın algılanan sosyal destek ve yaşam kalitesini incelediği araştırmasında örneklem grubunda yaş değişkenine göre algılanan sosyal destek ölçeği puanı bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır (Kılıç, 2017: 54-66).

Literatür incelendiğinde sosyal destek algısı ile yapılan çok fazla araştırmaya rastlanmamıştır. Rastlanan araştırmada ise çalışma bulgularımızla benzerlik göstermemektedir. Literatürde yer verdiğimiz çalışmadaki örneklem grubu yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Yaptığımız çalışma ile bu araştırmanın farklılık göstermesinin örneklem grubundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

İlgili literatür bulguları ile araştırma bulgularımız incelendiğinde benzer ve farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Dolayısı ile yaş değişkeninin benlik saygısına olan etkisi net olarak gözlemlenmemektedir.

6.6. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı Medeni Duruma Göre Farklılaşmaktadır.

Genç işsizlerde benlik saygısı ve sosyal destek algısının medeni duruma göre farklılaşp farklılaşmadığına bakmak için Mann-Whitney U testi yapılmıştır.

**Tablo 32. Medeni Duruma Göre Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısı
Mann-Whitney U Testi**

	Aile	Arkadaş	Özel bir insan	ÇBASDÖ	Benlik saygısı
Mann-Whitney U	931,000	1485,000	1100,000	941,000	71727,000
p	,002	,236	,012	,002	,730

Tablo 32'deki sonuçlara göre medeni durum ile sosyal destek algısı toplam puanları ($U=941.00$; $p<.05$) ve aile ($U=931.00$; $p<.05$) ve özel ($U=1100.00$; $p<.05$) alt boyutlarında anlamlı derecede farklıdır. Ancak sosyal destek algısı arkadaş alt boyutu ile medeni durum arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.

Genç işsizlerin benlik saygısı puanları ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Buna göre, “Genç işsizlerin sosyal destek algısı medeni duruma göre farklılaşmaktadır” (H_4) hipotezi kabul edilmiştir. Genç işsizlerin benlik saygısı medeni duruma göre farklılaşmaktadır (H_4) hipotezi reddedilmiştir.

İlgili literatür incelendiğinde araştırma değişkenimizle ilgili çok fazla araştırmaya rastlanılmamakla birlikte bulgularımızla benzerlik ve farklılık gösteren çalışmalara rastlanmıştır. Örneğin; üniversite mezunu işsiz bireylerle yapılan bir çalışmada bireylerin benlik saygısı ile medeni durumları arasındaki ilişkide istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır (Cengiz, 2018: 61).

Genç yetişkinlerde farklı sosyo-demografik grupların benlik saygısı açısından karşılaştırılması amaçlanan çalışmada medeni durum grupları arasında benlik saygısı düzeyi açısından farklılık bulunamamıştır (Çelikbaş vd., 2019: 289). Fakat Erbil ve Bostan'ın yapmış olduğu araştırmada ebe ve hemşirelerin medeni durum ile benlik saygısı arasında anlamlı bir fark saptanmıştır (Erbil ve Bostan, 2004: 62).

Yaptığımız analiz sonucunda benlik saygısı ile medeni durum arasında bir farklılaşma bulunmamıştır. Bu farklılaşma yapılan çalışmaların örneklemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Araştırmamıza evli 14, bekâr 261 kişi katılım sağlamış olup çalışmamızdaki örneklemin yetersizliği sonucu etkilemiş olabilir.

Sosyal destek algısının toplam puanları, özel bir insan ve aile alt boyutları ise medeni duruma göre farklılaştığı analizler sonucunda ortaya çıkmıştır. Tablo 22'de görüleceği üzere araştırmaya katılan evli bireylerin sosyal destek algısı toplam puanları ile özel bir insan ve aile alt boyutu puanları, bekâr bireylerin puanlarından daha fazladır.

6.7. Genç İşsizlerde Sosyal Destek Algısı Cinsiyete Göre Farklılaşmaktadır.

Genç işsizlerin algıladıkları sosyal desteğin cinsiyete göre anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya çıkarmak için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

Tablo 33. Sosyal Destek Algısı ve Cinsiyet Arasındaki Farklar (T-Testi)

	Cinsiyet	n	X	Ss	T	p
Aile	Kadın	134	22,14	6,039	1,383	,168
	Erkek	141	21,18	5,439		
Arkadaş	Kadın	134	22,15	5,955	1,591	,113
	Erkek	141	21,03	5,731		
Özel	Kadın	134	18,23	8,454	1,023	,307
	Erkek	141	17,23	7,702		
ÇBASDÖ	Kadın	134	62,52	15,248	1,707	,089
	Erkek	141	59,45	14,628		

Tablo 33'te bakıldığında, sosyal desteğin aile alt grubunda kadın (22,14; ss=6,04) ve erkek (21,18; ss=5,439) grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (t (273)=1,383, p=.17).

Sosyal desteğin arkadaş alt boyutunda kadın (22,15; ss=5,95) ve erkek (21,03; ss=5,73) grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (t (273)=1,591, p=.11).

Sosyal desteğin özel bir insan alt boyutunda kadın (18,23; ss=8,45) ve erkek (17,23; ss=7,70) grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (t (273)=1,023, p=.31).

Sosyal desteğin toplam puanları açısından bakıldığında kadın (62,52; ss=15,25) ve erkek (59,45; ss=14,63) grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (t (273)= 1,707, p=.09).

Algılanan sosyal destek ve alt boyutları ile genç işsiz olan bireylerde cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile algılanan sosyal destek cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Sosyal desteğin alt boyutları da cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

Buna göre “Genç işsizlerin sosyal destek algısı cinsiyete göre farklılaşmaktadır” (H₅) hipotezi kabul edilmemiştir.

Algılanan sosyal destek ile cinsiyet değişkeni açısından ilgili literatür tarandığında araştırmamıza paralellik gösteren ve paralellik göstermeyen çalışmalar mevcuttur.

Shams (1993) özellikle erkek işsizlerin işsizlik süresince aileden aldıkları desteğin psikolojik sağlıklarında pozitif bir etkisi olduğunu söylemektedir (Çizel ve

ark.; 2011: 28). Aktarılan çalışmada psikolojik sağlık ile sosyal destek karşılaştırılmış olup çalışma işsizler üzerinde yapılmıştır.

Waters ve Moore işsizlik sırasında işsizin finansal özsaygısını tahmin etmede cinsiyet, yoksunluk, alternatif roller ve sosyal desteğin etkisini inceledikleri araştırmada sosyal desteğin işsizlik sırasında benlik saygısını artırdığına dair genel sonucunda işsiz bireyin cinsiyetinin etkili olabileceğini ortaya koymuşlardır. Araştırmada sosyal desteği düşük ve yüksek kullandığını bildiren kadınlar arasında benlik saygısı açısından bir farklılık vardır. Ancak erkek katılımcıların benlik saygısı sosyal destek kullanımının düşük veya yüksek kullanımı ile anlamlı olarak değişmemektedir (Waters ve Moore, 2002: 183). Çalışmada sosyal desteğin kullanımının farklılaşması kadınlarda benlik saygısını da farklılaştırmaktadır. Ayrıca bu çalışmada kadın ve erkek bireylerin sosyal destek kullanımı açısından farklılaşma olduğu söylenebilir.

Kılıç'ın algılanan sosyal destek ve yaşam kalitesini incelediği araştırmasında örneklem grubunda cinsiyet değişkenine göre algılanan sosyal destek ölçeği puanı bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır (Kılıç, 2017: 54-66).

Saygın (2008), üniversite öğrencileriyle yaptığı bir çalışmada kız öğrencilerinin aileden ve arkadaşlardan alınan sosyal destek düzeylerinin erkek öğrencilere göre önemli düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ataerkil bir yapıya sahip olan Türkiye'de erkek bireyler ailenin reisi konumunda ve ailenin geçimini sağlayan kişi olarak kabul görmektedir. Bundan dolayı mezuniyet sonrasında iş bulma yönünde erkeklerin daha çok çaba göstermesi ön planda olmaktadır (Yanbaşı, 2014: 106). İşsizliğin psiko-sosyal sonuçlarının incelendiği bir çalışmada erkek işsizlerin aile ve çevresinin tutumlarında daha çok olumsuzlaşma ve toplum baskısını duyumsama daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Yüksel bu farklılığın toplumda erkeğe yüklenen rolden kaynaklanabileceğini belirtmektedir (Yüksel, 2003: 35).

Çalışmamızda literatürdeki sonuçların aksine genç işsizlerde sosyal destek algısının cinsiyete göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Yüksel (2003) tarafından yapılan çalışmaya 182 kişi katılmış olup en fazla sayıya sahip yaş grubu 24-28 yaş aralığıdır. Waters ve Moore (2002) tarafından yapılan çalışmaya ise 201 kişi katılmış olup yaş grupları verilmemiştir. Bulgularımızın sonuçları literatürle farklılık göstermesi bu çalışmadaki genç işsizlerin yaş grubundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Buna göre işsizlik sürecinin daha ileriki aşamalarında bu farklılık ortaya çıkacağı söylenebilir.

6.8. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı Cinsiyete Göre Farklılaşmamaktadır.

Genç işsizlerin algıladıkları sosyal desteğin cinsiyete göre anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya çıkarmak için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

Tablo 34. Benlik Saygısı Puanları ve Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Farklar (t-Testi)

	Cinsiyet	n	X	S	T	p
Benlik Saygısı	Kadın	134	29,55	5,368	1,307	,192
	Erkek	141	28,67	5,756		

Tablo 34’te analiz sonucuna göre benlik saygısı açısından kadın (29,55; ss=5,37) ve erkek (28,67; ss=5,76) grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($t(273)=1,307$, $p=.19$).

Buna göre “Genç işsizlerde benlik saygısı cinsiyete göre farklılaşmamaktadır” (H_6) hipotezi kabul edilmiştir.

Gençler arasında erkeklerin benlik saygısının azalması kadınlara göre daha az gerçekleştiği yani genç işsizlerin benlik saygısının cinsiyete göre farklılaştığı araştırmalar mevcuttur. Kurt, bu durumun nedeni olarak, genç işsiz kadınların hem işsizlikten hem de işgücü piyasasının dışında kalmaktan etkilenerek benlik saygısı azalması yaşamaları olduğunu ifade etmektedir (Kurt, 2005: 36).

Waters ve Moore’nın 2002’de yaptığı çalışmada işsiz kadın bireylerin sosyal desteği yüksek ya da düşük kullanımlarına göre benlik saygılarının farklılaştığı ancak erkek işsiz bireyler açısından farklılaşma olmadığı ortaya konmuştur (Waters ve Moore, 2002: 183).

Genç yetişkinlerde farklı sosyo-demografik grupların benlik saygısı açısından karşılaştırılması amaçlanan çalışmada cinsiyet grupları arasında benlik saygısı düzeyi açısından farklılıklar bulunmuştur (Çelikbaş vd., 2019: 289).

Üniversite mezunu işsiz bireylerle yapılan başka bir çalışmada ise cinsiyet ile benlik saygısı arasında istatistiksel bir fark bulunamamıştır (Cengiz, 2018: 61).

Liseli ergenler ve üniversiteli gençlerde benlik saygısını inceleyen bir araştırmada ebeveyn ve akrana bağlanma, empati ve psikolojik uyum değişkenlerinin rolü incelenmiştir. Üniversite örnekleminde ilişkiler cinsiyete göre farklılaşmamıştır. Bu durum yetişkinliğe geçiş evresinde benlik saygısıyla ilgili değişkenlerin kadın ve

erkeklerde daha benzer olduğuna bağlanmaktadır (Bayraktar, Sayış ve Kumru, 2009: 60).

Saygın (2008) üniversite öğrencileri örnekleminde yaptığı çalışmada ve benlik saygısı düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını bulmuştur.

Üniversite öğrencileriyle yapılan 820 katılımcının olduğu başka bir çalışmada benlik saygısının cinsiyet açısından istatistiksel bir farklılık bulunmamıştır (Baybek ve Yavuz, 2005: 77).

Kurt'un (2005) yaptığı çalışmanın aksine genç işsizlerle yaptığımız çalışmamızda benlik saygısının cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur ve bu sonuç diğer araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Bayraktar ve arkadaşları (2009) bu durumu cinsiyetler arasında benlik saygısıyla ilgili değişkenlerin benzeşmesiyle alakalı olduğuna dikkat çekmiştir.

Literatürde benlik saygısının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koyan araştırmalar mevcuttur. Araştırmamızda elde edilen bulgularla literatürdeki bulgular ile büyük oranda benzerlik göstermektedir.

6.9. Genç İşsizlerde Benlik Saygısı İşsizlik Süresine Göre Farklılaşmaktadır.

Genç işsizlerde benlik saygısının işsizlik süresi ile anlamlı bir fark olup olmadığını görmek için Anova testi yapılmıştır.

Tablo 35. Benlik Saygısı Puanları ile İşsizlik Süresi Değişkeni Arasındaki Farklar

Değişkenler		Kareler toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Benlik Saygısı	Gruplar arası	506,704	3	168,901	5,708	,001
	Grup içi	8018,445	271	29,588		
	Toplam	8525,149	274			

Tablo 35'te varyans analizi sonuçlarına göre işsizlik süresi değişkeni ile benlik saygısı puanları [$F(3,271)=5,708$; $p<0,05$] açısından anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu öğrenmek için Post-Hoc testlerinden Tukey testine bakılmıştır.

Tablo 36. Benlik Saygısı Tukey Testi

İşsiz olma süresi Kategori	Kategoriler arası Karşılaştırma	Ortalama fark	S	p
0-6ay	6-12ay	3,519*	,917	,001
	1-2 yıl	1,365	,895	,424
	2yılveüzeri	,017	,880	1,000
6-12ay	0-6ay	-3,519*	,917	,001
	1-2 yıl	-2,155	1,038	,164
	2yılveüzeri	-3,503*	1,025	,004
1-2 yıl	0-6ay	-1,365	,895	,424
	6-12ay	2,155	1,038	,164
	2yılveüzeri	-1,348	1,006	,538
2yılveüzeri	0-6ay	-,017	,880	1,000
	6-12ay	3,503*	1,025	,004
	1-2 yıl	1,348	1,006	,538

Tablo 36’da katılımcıların farklı işsiz olma süreleri için benlik saygısı puanları karşılaştırıldığında “0-6 ay” işsiz olma sürelerine sahip katılımcılar ile “6-12 ay” işsiz olma süresine sahip katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p= 0,001 < 0,05$). Yine, “6-12 ay” işsiz olma sürelerine sahip katılımcılar ile “2 yıl ve üzeri” işsiz olma süresine sahip katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p= 0,004 < 0,05$).

Genç işsizlerin 0-6 ay işsiz olanların benlik saygısı 6-12 ay arası işsiz olanlara göre daha yüksektir. 1-2 yıl işsiz olanlar hiçbir grupta farklılık göstermemektedir. 2 yıl ve üzeri işsiz olan katılımcıların benlik saygısı 6-12 ay arası işsiz olanlara göre daha yüksektir. Böylece genç işsizlerde benlik saygısının işsizlik süresine göre azalma gösterdiği ancak uzun süre işsizlerde ise benlik saygısının düşmediği söylenebilir.

Buna göre “Genç işsizlerde benlik saygısı işsizlik süresine göre farklılaşmaktadır” (H_7) hipotezi kabul edilmiştir.

Geleneksel işsizlik araştırmalarında işsizlik ve düşük benlik saygısı arasında farklılaşma olduğu belirtilmektedir (Kumaş, 2001’den aktaran Çizel, Güzeller ve Mütevellioğlu, 2011: 29). Rowley ve Feather’in 1987’de Güney Avustralya’da yaş aralıkları 15-24 ve 30-49 olan iki grup arasında işsizliğin etkilerini inceledikleri çalışmada gençlerden ziyade orta yaş grubunda işsizliğin uzamasıyla parasal sıkıntının arttığı, benlik saygısının azaldığı ve psikolojik sıkıntının artma eğiliminde olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yapılan farklı çalışmalarda benlik saygısı ile işsizlik arasında bir ilişki olmadığı görülmüştür. Winefield ve Tiggemann (1990a, 1990b) benlik saygısı ile işsizlik arasındaki ilişkiyi kanıtlamamışlardır. Hartley (1980) işsizler arasında benlik saygısının düşük olmadığını belirtmiştir (Çizel vd., 2011: 29).

İşsiz olma durumu genç bireylerin maddi açıdan bağımsızlığını kazanamaması anlamına gelmekte ve bu nedenle hayata daha geç başlama durumunda kalmaktadırlar. Ayrıca bu durum evlenmek isteyen gençler için bir sorun teşkil etmektedir. Evlenmek için iş bulmayı bekleyen genç kadın ve erkekler psikolojik olarak zorlanmaktadır (Yanbaşı, 2014: 116). İş bulamayan gençler hayatlarında önemli kararları almayı ertelemekte ve bir belirsizlikle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu nedenle işsizlik süresinin uzaması genç işsizlerin hayatındaki belirsizliği arttırmakta ve benlik saygıları üzerinde etkili olmaktadır.

Literatürde benlik saygısı ile işsizlik arasında farklılaşmayı kanıtlayan ve reddeden sonuçlar mevcuttur. Bu çalışmada ise genç işsizlerin işsizlik süresi ile benlik saygıları arasında anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre işsizlik süresinin uzaması benlik saygısında düşüşe neden olmaktadır.

6.10. Genç İşsizlerde Sosyal Destek Algısı Puanları İşsizlik Süresi Değişkenine Göre Farklılaşmaktadır.

Genç işsizlerde sosyal destek algısının işsizlik süresi ile anlamlı bir fark olup olmadığını görmek için Anova testi yapılmıştır.

Tablo 37. Sosyal Destek Algısı ve İşsizlik Süresi Arasındaki Farklılık (Anova Testi)

Değişkenler n:275		KT	df	KO	f	p
Aile	Gruplar Arası	117,586	3	39,195	1,189	,314
	Grup İçi	8936,901	271	32,977		
	Toplam	9054,487	274			
Arkadaş	Gruplar Arası	316,637	3	105,546	3,149	,026
	Grup İçi	9084,585	271	33,522		
	Toplam	9401,222	274			
Özel	Gruplar Arası	641,347	3	213,782	3,361	,019
	Grup İçi	17238,093	271	63,609		
	Toplam	17879,440	274			
ÇBASDÖ	Gruplar Arası	2723,884	3	907,961	4,184	,006
	Grup İçi	58806,298	271	216,997		
	Toplam	61530,182	274			

Tablo 37’de varyans analizi sonuçlarına göre işsizlik süresi değişkeni ile arkadaş alt boyutu puanları [$F(3,271)= 3,149;p<0,05$], özel bir insan alt boyutu puanları [$F(3,271)=3,361;p<0,05$], sosyal destek algısı toplam puanları [$F(3,271)= 3,149;p<0,05$] açısından anlamlı bir farklılık görülmektedir. İşsizlik süresi değişkeni ile aile alt boyutu puanları [$F(3,271)=1,189; p>0,05$] açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir. İşsizlik süresi daha az olan genç bireylerin işsizlik süresi daha fazla olan genç bireylere göre sosyal destek algısı daha fazladır.

Buna göre “Genç işsizlerde sosyal destek algısı işsizlik süresine göre farklılaşmaktadır” (H_8) hipotezi kabul edilmiştir. Sosyal destek algısı toplam puanları, arkadaş ve özel bir insan alt boyutları işsizlik süresinin uzamasıyla farklılaşmaktadır. Ancak aile alt boyutunda bu farklılaşma görülmemektedir.

Katılımcıların çoğunluğu aile ile yaşayan bireylerden oluşmaktadır. Bundan ötürü çalışmaya katılan genç işsizlerin çoğunluğunun aile desteği aldığı varsayılabilir. Böylece işsizlik süresinin uzaması aile alt boyutunda farklılaşmaya neden olmamıştır.

Ortaya çıkan farklılıkların hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için Post-Hoc testlerinden Tukey testine bakılmıştır.

Tablo 38. Sosyal Destek Algısı Tukey Testi

İşsiz olma süresi Kategori	Kategoriler arası Karşılaştırma	Ortalama Fark	S	p
0-6ay	6-12ay	6,903*	2,482	,029
	1-2 yıl	7,226*	2,424	,016
	2yılveüzeri	4,486	2,384	,238
6-12ay	0-6ay	-6,903*	2,482	,029
	1-2 yıl	,323	2,811	,999
	2yılveüzeri	-2,418	2,777	,820
1-2 yıl	0-6ay	-7,226*	2,424	,016
	6-12ay	-,323	2,811	,999
	2yılveüzeri	-2,740	2,725	,746
2yılveüzeri	0-6ay	-4,486	2,384	,238
	6-12ay	2,418	2,777	,820
	1-2 yıl	2,740	2,725	,746

Tablo 38’de katılımcıların farklı işsiz olma süreleri için sosyal destek algısı toplam puanları karşılaştırıldığında “0-6 ay” işsiz olma sürelerine sahip katılımcılar ile “6-12 ay” işsiz olma süresine sahip katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık

bulunmaktadır ($p= 0,029 <0,05$). Yine, “0-6 ay” işsiz olma sürelerine sahip katılımcılar ile “1-2 yıl” işsiz olma süresine sahip katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p= 0,016 <0,05$).

Genç işsizlerde sosyal destek algısının işsiz olma süresine göre anlamlı farklılık gösterdiği tablo 37’de verilmiştir. Tablo 38’de verilen Tukey testi sonuçlarına göre 1-2 yıl işsiz olma süresine sahip katılımcıların 0-6 ay işsiz olma süresine sahip katılımcılara göre sosyal destek algıları daha düşük olmaktadır. Yine 6-12 ay işsiz olma süresine sahip katılımcıların sosyal destek algıları 0-6 ay işsiz olma süresine sahip olanlardan daha düşük düzeyde olmaktadır. 0-6 ay arası işsiz olma süresine sahip katılımcıların bu iki grupta arasındaki ortalama farklara bakıldığında işsizlik süresinin uzamasıyla sosyal destek algısının farklılaştığı görülmektedir.

Tablo 39. Sosyal Destek Algısı Arkadaş Alt Boyutu Tukey Testi

İşsiz olma süresi Kategori	Kategoriler arası Karşılaştırma	Ortalama Fark	S	p
0-6ay	6-12ay	2,762*	,976	,026
	1-2 yıl	1,993	,953	,158
	2yılveüzeri	1,283	,937	,520
6-12ay	0-6ay	-2,762*	,976	,026
	1-2 yıl	-,769	1,105	,898
	2yılveüzeri	-1,479	1,091	,529
1-2 yıl	0-6ay	-1,993	,953	,158
	6-12ay	,769	1,105	,898
	2yılveüzeri	-,710	1,071	,911
2yılveüzeri	0-6ay	-1,283	,937	,520
	6-12ay	1,479	1,091	,529
	1-2 yıl	,710	1,071	,911

Tablo 39’da katılımcıların farklı işsiz olma süreleri için arkadaş alt boyutu puanları karşılaştırıldığında “0-6 ay” işsiz olma sürelerine sahip katılımcılar ile “6-12 ay” işsiz olma süresine sahip katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p= 0,026 <0,05$).

Genç işsizlerde sosyal destek algısı toplam puanları işsiz olma süresine göre anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Sosyal destek algısı alt boyutlarından arkadaş alt boyutunda da işsiz olma süresinin anlamlı bir farka neden olduğu görülmektedir. Tablo 39’da görüldüğü üzere 0-6 ay arası işsiz olma süresine sahip olan katılımcıların sosyal

destek algısı 6-12 ay işsiz olma süresine sahip katılımcılardan daha yüksektir. İşsizlik süresinin uzamasının arkadaşlardan alınan sosyal destek algısını değiştirdiğini söyleyebiliriz.

Tablo 40. Sosyal Destek Algısı Özel Bir İnsan Alt Boyutu Tukey Testi

İşsiz olma süresi Kategori	Kategoriler arası Karşılaştırma	Ortalama Fark	S	p
0-6ay	6-12ay	2,524	1,344	,240
	1-2 yıl	3,927*	1,312	,016
	2yılveüzeri	2,307	1,291	,282
6-12ay	0-6ay	-2,524	1,344	,240
	1-2 yıl	1,404	1,522	,793
	2yılveüzeri	-,217	1,503	,999
1-2 yıl	0-6ay	-3,927*	1,312	,016
	6-12ay	-1,404	1,522	,793
	2yılveüzeri	-1,620	1,475	,691
2yılveüzeri	0-6ay	-2,307	1,291	,282
	6-12ay	,217	1,503	,999
	1-2 yıl	1,620	1,475	,691

Tablo 40'ta katılımcıların farklı işsiz olma süreleri için özel bir insan alt boyutu puanları karşılaştırıldığında “0-6 ay” işsiz olma sürelerine sahip katılımcılar ile “1-2 yıl” işsiz olma süresine sahip katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p=0,016 < 0,05$).

İşsiz olma süresinin anlamlı bir fark ortaya çıkardığı diğer bir sosyal destek alt boyutu özel bir insan alt boyutudur. Tablo 40'ta görüldüğü üzere 1-2 yıl işsiz olma süresine sahip olan genç işsizlerin sosyal destek algısı 0-6 ay işsiz olma süresine sahip genç işsizlerden daha düşüktür.

Özel bir insan alt boyutunda farkın 0-6 ay işsizler ile 1-2 yıl arası işsizler arasında olması işsizlik süresinin 1 yıl üzerinde olmasının bireylerin özel hayatlarını etkilediğini göstermektedir diyebiliriz.

Literatür incelendiğinde araştırmamızla paralellik gösteren alan yazın olduğu görülmektedir. Rathmann ve arkadaşlarının (2016) yaptığı çalışmada genç işsizliği oranındaki artışın özellikle sosyo-ekonomik seviyesi düşük gençlerde kaygı oluşması, stres seviyesi ve gelecek endişesinde artış sonuçlarının ortaya çıktığından

bahsetmektedir. Bu durum gençler arasında psikolojik şikayetlerin çoğalmasına neden olabileceği düşünülmektedir (Rathmann vd., 2016: 816).

İşsizliğin asıl ortaya çıkardığı problem, bireyin toplumsal iş bölümü içinde olması gereken yerde olmaması ve bu nedenle de toplumla kuracağı güçlü dayanışmadan yoksun kalmasıdır (Adak, 2010: 110). Adak (2010) işsizlikten en çok aile kurumunun etkilendiğini ve işsizlikle birlikte bireyin ailesinden ve çevresinden aldığı sosyal ve psikolojik desteği kaybettiğinden söz etmektedir. Özellikle genç işsizler açısından aile bir sığınak konumundadır (Adak, 2010: 111).

İşsizlik süresinin uzaması bireylerin psikolojik sağlıklarını zaman içinde olumsuz etkilemeye başlayacaktır (Schaufeli ve VanYperen 1992'den aktaran Polat ve Bacak, 2018: 28). Kobasa ve Puccetti (1983) psikolojik dayanıklılığın sosyal destek aracılığıyla stresle başa çıkmayı etkilediğini ifade etmiştir. Terzi (2008) tarafından yapılan çalışmada psikolojik dayanıklılık ile algılanan sosyal destek arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur (Terzi, 2008: 6).

İşsizlik bireyin psikolojik iyi oluş halini olumsuz yönde etkilerken sosyal destek algısının yüksek olması bireyin dayanıklılığını arttıracaktır. Bu anlamda algılanan sosyal destek genç işsiz bireyler için oldukça önemlidir. Adak (2010) işsizlik sürecinde en çok ailenin rolünden bahsetmesi ile çalışmamızda aile alt boyutu puanları sosyal destek algısı puanları ile anlamlı bir farklılık göstermemesini açıklamaktadır.

Sonuç olarak işsizlik süresi arttıkça, genç işsizlerin algıladıkları sosyal destek düşmektedir.

6.11. Genç İşsizlerde Algılanan Sosyal Destek ve Benlik Saygısı Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmaktadır.

Genç işsizlerde algılanan sosyal destek ve benlik saygısının eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını analiz etmek için Kruskal Wallis H testi yapılmıştır.

Tablo 41. Katılımcıların Sosyal Destek Algısı Toplam Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması (Kruskal Wallis H testi)

	n	Sıra ortalaması	df	X ²	p	Anlamlı fark
Lise mezunu	103	121,86	2	7,921	.019	Lise- üniversite mezunu
Meslek yüksekokul mezunu	32	134,17				
Üniversite mezunu	140	150,75				

Kruskal Wallis H Testi sonuçlarına göre genç işsizlerin sosyal destek algısı toplam puanlarının eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($X^2=7,919$, $p<.05$). Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında sosyal destek algısı toplam puanları en yüksek olan grup üniversite mezunları olup ardından yüksekokul mezunları ve en sonda lise mezunları olduğu görülmektedir.

Kruskal Wallis H testi sonuçlarında görülen anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre lise mezunu ve üniversite mezunları arasında sosyal destek algısı farklılaşmaktadır ($p=.006$).

Buna göre “Genç işsizlerde sosyal destek algısı eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır” (H_9) hipotezi kabul edilmiştir.

Sosyal destek algısı ortalamalarında en düşük sıralama lise mezunlarına aittir. En yüksek sıra ortalaması ise üniversite mezunlarındadır. Bu duruma eğitim durumuna göre sosyal destek algısının farklılaşmasının bu sebeple bu iki grup arasında farkın ortaya çıktığı düşünülebilir.

Kılıç’ın (2017) algılanan sosyal destek ile yaşam kalitesini incelediği çalışmada örneklem grubu eğitim durumu değişkenine göre algılanan sosyal destek ölçeği puanları bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır (Kılıç, 2017: 54-66).

Bu araştırma bulguları ile araştırmamız farklılık göstermektedir. Bu farklılığın sebebi araştırma örneklem grubumuzun sadece 18-24 yaş arası gençlerden oluşmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Örneklemimizdeki üniversite mezunu bireylerin lise mezunu bireylere göre algıladıkları sosyal destek puanlarının daha yüksek olması bireylerin eğitimlerinden kaynaklı olarak okul çevresinin farklılaşmasından, sosyal çevrelerinden ve arkadaş ortamlarından kaynaklanabilmektedir. Yine toplumun bireylerin üniversite mezunu olması etkenini göz önünde bulundurarak üniversite mezunu bireylere daha yüksek sosyal destek sağlayabileceği düşünülebilmektedir.

Tablo 42. Katılımcıların Benlik Saygısı Toplam Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması (Kruskal Wallis H Testi)

	n	Sıra ortalaması	df	X^2	P sig	Anlamlı fark
Lise mezunu	103	137,15	2	,506	.78	
Meslek yüksekokul mezunu	32	129,67				
Üniversite mezunu	140	140,53				

Kruskal Wallis H Testi sonuçlarına göre genç işsizlerin benlik saygısı sahip oldukları eğitim durumuna göre farklılaşmamaktadır ($X^2 = .506$, $p < .05$). Grup sıra ortalamalarına bakıldığında benlik saygısı puanlarının en yüksek olduğu grup üniversite mezunlarıdır. Daha sonra ise lise mezunları ve yüksekokul mezunları olarak sıralanmaktadır. Sonuçların böyle olmasında katılımcıların eşit dağılmamış olması etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir.

Buna göre “Genç işsizlerin benlik saygısı eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır” (H_9) hipotezi doğrulanamamıştır.

İstihdama katılma gelişmiş ülkelerde ekonomik zorunluluktan ziyade bireyin toplumsal açıdan var olabilmesinin gerekliliklerinden biri olarak görülmektedir. İşe sahip olmak bireyin kendisine olan saygısını arttırmaktadır. Ancak bireyin işsizlik problemi ile karşılaşması özgüvenini yitirmesine ve suç eğiliminin artması ihtimalini arttırmaktadır (İncekara ve Kayalı, 2013: 27).

Çelikbaş ve arkadaşlarının (2019) yaptığı bir çalışmada eğitim durumu grupları arasında benlik saygısı düzeyi açısından bir farklılık bulunamamıştır (Çelikbaş vd., 2019: 290).

Cengiz (2018), üniversite mezunu işsiz bireyler ile yapılan yüksek lisans tezinde katılımcıların benlik saygısı ile eğitim durumları arasındaki ilişki incelenmiş ancak istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Coşkun ve Altay (2009) ise bu tür sorunlar yaşamaması için çözüm önerisi sunmaktadır. Yazarlara göre öğrencilerin özellikle eğitim ve mesleki anlamda yaşamsal kararların alınma aşaması olan lise yıllarında yabancılaşmamaları ve olumsuz benlik algısı geliştirmemeleri için, okul ortamlarında psikolojik desteğin artırılması oldukça önem kazanmaktadır. Bu amaçla okul rehberlik çalışmaları bu amaca uygun olarak programlanmalı ve uygulanmalıdır (Coşkun ve Altay, 2009: 53).

Çalışmada katılımcıların işitme engelli futbolcuların benlik saygısının ortalama olduğu görülmüştür. İşitme engelli futbolcuların benlik saygısı puan ortalamaları arasında yaş, spor yaşı, eğitim durumu ve yaşam yeri değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı bildirilmiştir (Açak ve Kaya, 2016: 524-530).

Eğitim durumundan ziyade bir işe sahip olma ya da olmama durumunun benlik saygısı üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle eğitim durumunun benlik

saygısı üzerinde bir farklılığa yol açmadığı düşünülmektedir. Genç işsizlerde eğitim durumu ile benlik saygısını inceleyen araştırmaların fazla olmadığı görülmektedir. Bundan dolayı araştırma bulgusunun literatüre katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Eğitim durumu ile sosyal destek algısı arasında bir farklılaşma mevcuttur. Eğitim durumu ile benlik saygısı arasında ise farklılaşma olmadığı görülmektedir. Bu sonucu destekleyen araştırmalar mevcuttur.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Günümüzde genç işsizliği hem Türkiye’de hem de dünyada bir sorun olarak görülmektedir. Genç işsizlik oranları işsizlik oranlarından fazla olması gelişmiş ülkelerde de görülmektedir. Yetişkinliğe geçişin ilk adımı olarak görülen gençlik döneminde bazı kriterlerin yerine getirmek genç bireyler için oldukça önemlidir. İş bulmak bu kriterlerden bir tanesidir. Ekonomik olarak özgür olmak bireyin kendi yaşantısını oluşturabilmesi için eğitimi tamamladıktan sonraki ilk adım olarak görülmektedir. Ancak günümüzde iş gücü içerisinde olan gençlerin işe girme süresi uzamaktadır. Genç birey için bu durum psikolojik olarak bazı sorunlara yol açabilmektedir. İşsizlikten kaynaklı olarak birtakım psikolojik sorunlarla kalan genç için benlik saygısı ve sosyal destek bir kalkan görevi görebilmektedir.

Bireyin benlik saygısının yüksek olması psikolojik dayanıklılığı açısından bir avantaj olarak görülmektedir. Ayrıca sıkıntılı durumlarla karşı karşıya kalan bireyin ailesinden, arkadaşlarından veya çevresinden destek görmesi de psikolojik dayanıklılığını arttıran bir etmen olmaktadır.

Bu araştırmada Trabzon’da yaşayan genç işsizlerin benlik saygısı ile sosyal destek algısı arasındaki ilişki ele alınmıştır. Yapılan analizlere bağlı olarak ortaya çıkan sonuçlar şu şekildedir;

Genç işsizlerde benlik saygısı ve sosyal destek algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Bu sonuç literatür ile paralellik göstermektedir. Benlik saygısı yüksek olan bireyin sosyal destek algısı artacaktır. Aynı şekilde sosyal desteği güçlü olan bireyin benlik saygısında düşüş olmayacaktır denilebilir. Sosyal destek alan bir bireyin işsiz olma durumu onun benlik saygısı değerlendirme kriterinde güçlü bir etken değildir.

Sosyal destek algısının alt boyutlarının benlik saygısı ve sosyal destek algısı toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır. Bu sonuç sosyal destek algısı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin varlığını destekler niteliktedir.

Genç işsizlerin cinsiyet, yaş ve işsiz kaldıkları süre değişkenleri ile benlik saygısı ve sosyal destek algısı arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Cinsiyetin sosyal destek

algısı ile ilişkisi negatif ve anlamlı iken cinsiyet ile benlik saygısı arasında bir ilişki bulunamamıştır. Benlik saygısının cinsiyet değişkenine göre değişmediği düşünülebilir. Sosyal destek algısının cinsiyet değişkenine göre negatif ilişkisinin olması erkek katılımcıların sosyal destek algısı puanlarının kadın katılımcıların puanlarından az olmasından kaynaklanabilir. Erkeklerin kadınlardan daha düşük sosyal destek algısına sahip olmaları kültürel normlardan kaynaklanıyor olabilir. Şöyle ki, toplumdaki genç erkeklerin toplumda bağımsız bir birey olması için, evlenmesi kendine ait yeni bir düzen oluşturması beklenmektedir. Bu ihtiyaçların karşılanması için güçlü düzeyde ekonomik birikime sahip olması gerekmektedir. Bu birikime sahip olmasının en önemli faktörü bir meslek dalında iş bularak işini icra etmesidir. Toplumun da kendisinden beklentisi o bireyin öncelikli olarak iyi bir işe sahip olması düşüncesidir. Fakat kadınlar açısından toplumsal ve kültürel olarak böyle bir beklenti henüz Türkiye’de hakim değildir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde araştırma bulgularımızda toplumsal kültür ve normların varlığı görülmektedir.

Yaş değişkeni ile benlik saygısı ve sosyal destek algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki görülmektedir. Yaş değişkeni ile aile ve özel bir insan alt boyutları arasında bir pozitif ve anlamlı ilişki görülmekte iken arkadaş boyutu ile bir ilişkisi gözlemlenmemektedir. Araştırma bulguları ele alındığında yaş düzeyi arttıkça bireyin kimliğinin daha belirgin düzeyde şekillenmesi, bireyin kendini tanıması, kalıcı sosyal çevresinin oluşması ve benliğini bu bilgiler kapsamında değerlendirdiğinde bireyin benlik saygısını ve sosyal destek algısını daha net bir şekilde anlamlandırmasına yardımcı olduğu düşünülebilir.

Genç işsizlerin işsiz kaldıkları süre değişkeni ile benlik saygısı ve sosyal destek algısı arasındaki ilişkiye bakıldığında, benlik saygısı ile işsiz kalınan süre arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Sosyal destek algısı ile işsiz kaldıkları süre değişkeni arasında negatif ve anlamlı bir ilişki görülmektedir. Sosyal destek alt boyutlarından özel bir insan boyutu ile işsiz kalınan süre arasında negatif ve anlamlı bir ilişki gözlemlenmekte iken aile ve arkadaş alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu sonuçlara göre işsiz kalınan süre uzadıkça genç işsizlerin sosyal destek algısı azalmaktadır denilebilir. Öte yandan bireylerin işsiz kalma süresinin uzamasıyla bireyin kendini sosyal destek alma konusunda yakın çevresi ile sınırlamış olabileceği benlik saygısını korumasına yardımcı olduğu düşünülebilir.

Genç işsizlerin benlik saygısı ve arkadaş alt boyutu yaş değişkenine göre farklılaşmamakta, sosyal destek algısı toplam puanları ile aile ve özel bir insan alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Literatürdeki çalışmalar ile sonuçların farklılık göstermesi örneklem grubumuzun 18-24 (18-21 ve 22-24) yaş grubuna odaklanmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Şöyle ki literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında araştırma örnekleminde yer alan katılımcıların sadece genç, orta ve ileri yaştaki yaş gruplarıyla sınırlı tutulmadığından dolayı yaş değişkeni açısından araştırma sonuçlarımızın farklılık gösterdiği düşünülmektedir. Benlik saygısı ile yaş değişkeni arasında farklılık gözlemleyen araştırmalar literatürde mevcutken sosyal destek algısı ile yaş değişkeni arasındaki farklılığı araştıran çalışmaların çok fazla olmadığı görülmüştür. Bulgular ele alındığında bireylerin yaşları arttıkça kalıcı bir sosyal çevre oluşturmuş olmalarının bu farklılığı açıklayabileceği düşünülmektedir.

Medeni durum değişkenine göre genç işsizlerin benlik saygısı ve arkadaş alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamakta iken; sosyal destek algısı toplam puanları ile aile ve özel bir insan alt boyutlarına göre anlamlı bir farklılık gözlemlenmektedir. Evli bireylerin karşılaştıkları sorunları eşleri ve aile bireyleri ile paylaşımları, bekârlara nazaran evli bireylerin sorunlarla daha iyi başa çıkmalarına yardımcı olmaktadır. Araştırma sonuçlarının evli bireylerin lehine olması hayattaki sorunlarla tek başlarına mücadele etmek zorunda olmamalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Cinsiyet değişkenine göre genç işsizlerin sosyal destek algısında farklılık gözlenmemektedir. Sosyal destek algısı alt boyutlarında da cinsiyet değişkenine göre farklılık bulunmamaktadır. Literatürdeki bazı çalışma sonuçlarına göre erkek işsiz bireyler sosyal çevrelerinde kadın işsiz bireylere göre daha fazla olumsuzlukla karşı karşıya kalmaktadır, ancak buna rağmen erkek işsiz bireylerin ailelerinden gördükleri sosyal destek onların psikolojik sağlıklarını olumlu yönde etkilemektedir. Araştırma bulgularımızın literatürden farklılık göstermesinin örneklem grubundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Çalışmaya katılan genç işsiz bireylerin çoğunluğunu (%38,2) 0-6 ay arası işsiz bireyler oluşturmaktadır. Bu nedenle cinsiyetler değişkeni açısından bir farklılık gözlemlenmediği ancak ilerleyen yıllarda cinsiyete göre sosyal destek algısında farklılık gözlemleneceği düşünülmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre genç işsizlerin benlik saygısında farklılık görülmemektedir. Benlik saygısının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmamasında sosyal destek algısının etkisi olduğunu bildiren araştırma bulguları vardır. Erkek ve kadınların sosyal desteği düşük ve yüksek olarak algılamalarına göre benlik saygısı etkilenmektedir. Ancak bazı çalışmalarda ise bulgularımızla benzer olarak cinsiyet ve benlik saygısı arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Bu durumun nedeni olarak benlik saygısı oluşumunun büyük oranda ergenlik döneminde oluşması ve cinsiyetler arası benlik saygısını etkileyen değişkenlerin yaşla birlikte benzerlik göstermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

İşsiz kalınan süre değişkeni ile genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algısı, arkadaş ve özel bir insan alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Genç işsizlerin işsiz kaldıkları sürenin uzaması benlik saygılarında düşüş yaşamalarına neden olmaktadır. Toplumda önemli bir yer edinme olarak görülen iş sahibi olma durumuna erişememeleri genç işsizlerin kendi bütüncül değerlendirmelerini etkileyerek benlik saygılarında azalma olmasına neden olduğu düşünülmektedir. Benlik saygısı ve sosyal destek algısı arasındaki ilişkiden dolayı bireyin sosyal desteği algılama biçiminin değiştii düşünülebilir. Sosyal destek algısındaki farklılığın uzayan işsizlik durumunda kültürel normlardan (toplumun iş beklentisi, ekonomik özgürlük, sorumlulukları üstlenme, aileye destek olma vb.) dolayı genç bireyin üzerinde baskının oluşmasından kaynaklandığı da düşünülebilir.

Eğitim durumu değişkenine göre genç işsizlerin sosyal destek algısında farklılık gözlemlenmekteyken, benlik saygısı ile arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Sosyal destek algısındaki farklılaşmanın lise ve üniversite mezunları arasında olduğu görülmektedir. Eğitimin işlevlerinden birisi de bireyin sosyalleşmesidir. Eğitim aynı zamanda bireyi topluma hazırlamaktadır. Bireyin en son bitirdiğı okulun, arkadaşları ve sosyal çevresi üzerindeki etkisi büyüktür. Üniversite ortamında birey daha çok insanla bir arada bulunmakta ve daha geniş bir sosyal çevreye ulaşma imkânı bulacaktır. Bu nedenlerden ötürü sosyal destek algısının eğitim durumuna göre farklılaştığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algısı arasında bir ilişki bulunmaktadır. Genç işsizlerin psikolojik dayanıklılığı için sosyal desteğe ve yüksek

benlik saygısına ihtiyacı vardır. Genç işsizlerin sosyal destekten mahrum kalmamaları benlik saygıları için de oldukça elzemdir.

Trabzon’da yaşayan genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algısının incelendiği çalışmanın sonuçları özetle;

- Genç işsizlerde benlik saygısı ve sosyal destek arasında pozitif ve anlamlı düzeyde ilişki vardır. Ayrıca sosyal destek algısının alt boyutları ile benlik saygısı ve sosyal destek algısı arasındaki ilişki de pozitif yönde anlamlıdır.
- Cinsiyetin ve işsiz kalınan sürenin sosyal destek ile negatif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır. Yaşın sosyal destek ve benlik saygısı ile ilişkisi pozitif ve anlamlıdır. Cinsiyetin ve işsiz kalınan sürenin benlik saygısı ile ilişkisi bulunmamaktadır.
- Yaş etkenine göre sosyal destek algısı anlamlı derecede farklılaşmaktadır. Ancak benlik saygısı yaş değişkenine göre farklılaşmamaktadır.
- Medeni durum etkenine göre sosyal destek algısı anlamlı derecede farklılaşmaktadır. Ancak benlik saygısı medeni durum etkenine göre farklılaşmamaktadır.
- Cinsiyet etkenine göre sosyal destek algısı farklılaşmamaktadır.
- Cinsiyet etkenine göre benlik saygısı farklılaşmamaktadır.
- İşsizlik süresi etkenine göre benlik saygısı anlamlı derecede farklılaşmaktadır. Genç işsiz bireylerden 0-6 ay işsizlik süresine sahip katılımcılar 6-12 ay işsizlik süresine sahip olanlara göre daha yüksek benlik saygısına sahiptirler. 2 yıl ve üzeri işsizlik süresine sahip katılımcılar ise 6-12 ay işsizlik süresine sahip olanlara göre daha yüksek benlik saygısına sahiptirler.
- İşsizlik süresi etkenine göre sosyal destek algısı anlamlı derecede farklılaşmaktadır. Genç işsiz bireylerden 0-6 ay işsizlik süresine sahip katılımcıların, 6-12 ay ve 1-2 yıl işsizlik süresine sahip olanlara göre sosyal destek algıları daha yüksektir.
- Eğitim durumuna göre sosyal destek algısı anlamlı derecede farklılaşmaktadır. Bu farklılık lise mezunu ve üniversite mezunu katılımcılar arasında gözlemlenmektedir. Benlik saygısı ise eğitim durumuna göre farklılaşmamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algısı arasındaki ilişkiyi ve benlik saygısı ile sosyal destek algısını etkileyen değişkenleri ortaya koymaktadır. Genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algısının farklılaşmasında işsizlik süresi oldukça etkilidir. Bu nedenle gençlerin mezuniyetten sonra kısa sürelerde iş bulmaları yaşayacakları psikolojik problemleri azaltacaktır.

Çalışmamızın Trabzon ili ile sınırlı olması en büyük sınırlılıklardan birisidir. Katılımcıların büyük çoğunluğu “kiminle yaşıyorsunuz?” sorusuna “aile yanında” yanıtını vermiş olup bu nedenle bu bilgi istatistiki olarak kullanılamamıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- İş arama sürecinde karşılaşılabilecek psikolojik sıkıntılar için gençlerin bilgilendirilmesi ve bu sıkıntılı süreçte gençlere psikolojik hizmetlerin sağlanması,
- Genç işsizliği yaşayan bireylerin bir araya gelerek sosyalleşmesine olanak sağlayan etkinliklerin düzenlenmesi,
- Gençlerin işsizlik süresi uzamadan işverenle buluşturmaya yönelik platformların artırılması,
- Genç işsizliğini önlemeye ve istihdamı arttırmaya yönelik politikalar geliştirilmesi ve yatırımların artırılması,
- Gençlerin istihdamını arttırıcı teşviklerin yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abak, H. (2009). Gençlerin işsizlik sorunu ve mesleki eğitimin önemi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Açak, M. ve Kaya, O. (2016). A review of self-esteem of the hearing impaired football players. *Universal Journal of Educational Research*, 4(3), 524-530.
- Adak, N. (2010). Sosyal bir problem olarak işsizlik ve sonuçları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(2), 105-116.
- Adak, N. (2016). Sosyoloji ve sosyal problemler. N. Adak (Der.), *Sosyal Problemler Sosyolojisi: Dünyadan ve Türkiye’den Örnekler içinde* (ss.15-34). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ak, R., Türk, A. ve Ak Bingöl, B. (2018). Yoksulluğun Ölçülmesi, G. Cerev, B. Yenihan (Ed.) *Yoksulluk Farklı Boyutlarıyla içinde* (15-36) Bursa: Dora Basım Yayın.
- Aktan, C. C. (2002). *Yoksullukla Mücadele Stratejileri*, Ankara: Hak-İş Federasyonu Yayınları.
- Alptekin, D. (2014) *Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Örüntüsünde Kadının Yoksulluğu ve Yoksunlukları*, A. Topçuoğlu, G. Aksan, D. Alptekin (Ed.) *Yoksulluk ve Kadın içinde* (15-33), İstanbul: Ayrıntı yayınları.
- Arpacioğlu, Ö. ve Yıldırım, M. (2011). Dünyada ve Türkiye’de yoksulluğun analizi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 60-76.
- Aslan, B. Y. (2014). Türkiye’de genç işsizliğe yönelik bir alan araştırması: üniversite öğrencileri arasında kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi. (Uzmanlık Tezi). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi, Ankara.
- Aslan, B. Y. (2010). Genç işsizliğe yönelik alan araştırması: üniversite öğrencileri arasında kaygı ve umutsuzluk. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 6(2), 71-86.
- Aslan, E. (1992). Benlik kavramı ve bireyin yaşamındaki etkileri. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 7-14.

- Aytaç, A. ve Hatipler, M. (2013). Dünya’da ve Türkiye’de Yoksulluğun Özgün Yapısı ve Yoksullukla Mücadele. Edirne: Paradigma Yayınevi.
- Balıkçioğlu, B. (2016). Benlik-imajı uyumunun retoriği: Bana ne tükettiğini söyle sana kim olduğunu söyleyeyim. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5-3, 537-553.
- Baran, A. G. (2013). Genç ve gençlik: sosyolojik bakış. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 1(1), 2147-8473.
- Baumeister R. F. ve Finkel E. J. (2010). Advanced Social Psychology: The State Of The Science. Oxford University Press.
- Baybek, H. ve Yavuz, S. (2005). Muğla üniversitesi öğrencilerinin benlik saygılarının incelenmesi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (14), 73-95.
- Bayraktar, F., Sayıl, M. ve Kumru, A. (2009). Liseli ergenler ve üniversiteli gençlerde benlik saygısı: ebeveyn ve akrana bağlanma, empati ve psikolojik uyum değişkenlerinin rolü. Türk Psikoloji Dergisi, 24(63), 48-63.
- Berthoud, R. ve Robson, K. (2003). "Early motherhood and disadvantage: a comparison between ethnic groups" Colchester: University of Essex (ISER working paper no. 2003-29).
- Can, Y. (2017). Yoksulluk, yerel ve küresel eşitsizlikler. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 16 (63), 1111-1126.
- Cengiz, A. (2018). Üniversite mezunu işsiz bireylerde benlik saygısı, psikolojik dayanıklılık, umutsuzluk ve intihar bilişleri arasındaki ilişkiler. Yüksek lisans tezi, Lefkoşa Üniversitesi, Lefkoşa.
- Curun, F. (2012). Benlik. H. Coşkun (Der.), Sosyal Psikoloji içinde (ss. 90-102), İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Coşkun, Y. ve Altay, C. A. (2009). Lise öğrencilerinde yabancılaşma ve benlik algısı ilişkisi. Marmara Üniversite Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, (29), 41-56.
- Çelikbaş, B., Özdemir, H. ve Tatar, A. (2019). Genç yetişkinlerde benlik saygısının yordanmasında beş faktör kişilik modeli’nin rolünün incelenmesi. İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (2), 281-296.
- Çetinkaya, E. (2010). Genç işsizliğin teorik açıklamaları. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (58), 45-57.

- Çivitçi, A. (2015). Sürekli öfkenin yordayıcıları olarak benlik saygısı ve sosyal destek: sosyal desteğin aracı ve düzenleyici rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 66-81.
- Çizel, R. B., Güzeller, C. O. ve Mütevellioğlu, N. (2011). İşsizliğin psikolojik sonuçları: Antalya Örneği. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 2(1), 26-41.
- Çondur, F. ve Bölükbaş, M. (2014). Türkiye'de işgücü piyasası ve genç işsizlik-büyüme ilişkisi üzerine bir inceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 47(2), 77-93.
- Demirel, Y. ve Yücel, M. (2017). Sosyal destek ve psikolojik güçlendirmenin duygusal tükenmişlik üzerine etkisi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 310-321.
- Eker, D. ve Arkar, H. (1995). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin faktör yapısı, geçerlik ve güvenirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 45-55.
- Eker, D., Arkar, H. ve Yaldız H. (2001). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12, 17-25.
- Ekin, N. (1980). Gençlerin işsizlik sorunu. *Sosyoloji Konferansları*, (18), 39-50.
- Erbil, N. ve Bostan, Ö. (2004). Ebe ve hemşirelerde iş doyumu, benlik saygısı ve etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7-3, 56-66.
- Erikli, S. (2016). Genç yoksulluğunun temel belirleyicileri: eğitim ve düzgün iş. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 283-302.
- Erikli, S. ve Bayat, B. (2019). Üniversite mezunu uzun süreli genç işsizlerin eğitim ve çalışma yaşamı beklentisi: Ankara örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(43), 297-331.
- Eurostat Data Browser, 29 Ekim 2020 tarihinde https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/yth_demo_010/default/table?lang=en adresinden erişilmiştir.
- Gençlik Çalışma Grubu Raporu 2014-2018, Kalkınma Bakanlığı, 10. Kalkınma Bakanı, 2015.
- Güler, A. (2020). Benlik saygısı ve yaşam memnuniyeti ilişkisi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi öğrencileri örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 37(2), 321-329.

- Güler, B. K. (2005). İşsizlik ve yarattığı psiko-sosyal sorunların öğrenilmiş çaresizlik bağlamında incelenmesi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası 55.1, 373-394.
- Güçlü S., Değirmen N. ve Uncu B. (2016). The relationship between social support, anxiety and self perception in adults. Journal of Current Researches on Health Sector, 6(1), 13-22.
- Gündoğan N. (2001). Genç işsizliği. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Halis, M. ve Demirel, Y. (2016). Sosyal desteğin örgütsel soyutlama (dışlanma) üzerine etkisi. Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11, 314-335.
- International Labour Organization, 29 Ekim 2020 tarihinde https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer31/?lang=en&segment=&id=EMP_TEMP_SEX_AGE_NB_A adresinden erişilmiştir.
- İmamoğlu, S. E. (2012). Orta ve geç çocukluk döneminde sosyo-duygusal gelişim. (Galip Yüksel, Çev.), Yaşam Boyu Gelişim Gelişim Psikolojisi içinde (ss. 314-338). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- İncekara, A. ve Bayraktar S. (2013) Türkiye'nin genç işsizlik profili, Çalışma İlişkileri Dergisi (Journal of Labour Relations), 4 (1), 15-38.
- Kaya, M. F. (2013). Sürdürülebilir kalkınmaya yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. Marmara Coğrafya Dergisi, 28, 175-193.
- Kayalı, G. S. (2015). Genç İşsizliği. Ankara: Türk Metal Yayınları.
- Kahriman, İ. (2006). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin aile ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ile benlik saygısı arasındaki ilişki. İstanbul Üniversitesi F.N.H.Y.O. Dergisi, 14 (56), 151-164.
- Kelleci, S. Ü. ve Türk, Z. (2016). Genç işsizliğin incelenmesi: Oecd ülkeleri ve Türkiye karşılaştırması. Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 5(13), 10-25.
- Kıçır, B. (2017). Eğitimli genç işsizliği üzerinden işsizlik kaygısına bir bakış. Çalışma ve Toplum, 3, 1369-1396.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın alfa güvenirlik katsayısı. Journal of Mood Disorders, 6(1), 47-48.

- Kılıç, A. K. (2017). Bakım merkezinde ve ailesi yanında yaşayan ağır ruhsal hastalığı olan bireylerin sosyal destek algısı ile yaşam kalitesinin incelenmesi. (Doktora tezi). Yöktez. (499180)
- Koç, H. ve Arslan, C. (2019). Üniversite öğrencilerinde algılanan sosyal destek, benlik saygısı ve sabır arasındaki ilişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9-54, 821-840.
- Konda, 25 Aralık 2020 tarihinde <https://konda.com.tr/tr/rapor/turkiye-gencligi-arastirmasi/> adresinden erişilmiştir.
- Korkmaz, M. (1996). Yetişkin örneklem için bir benlik saygısı ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: EÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurt, Ş. (2005). İşsizliğin sosyo-ekonomik analizi: sosyal açıdan Türkiye örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Yöktez. (217282)
- Kurt, Ş. (2006). İşsizliğin psiko-sosyal sonuçları ve Türkiye üzerine muhtemel etkileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (51), 357-379.
- Kuzucu, Y., Gülcü, M., Adalı, E. ve Özer, E. (2020). Ergenlerde benlik saygısı ve sosyal desteğin depresyon semptomlarıyla ilişkisi: yaşam amaçlarının aracılık rolü. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 79-106.
- Kümbül, B. G. (2005). İşsizlik ve yarattığı psiko-sosyal sorunların öğrenilmiş çaresizlik bağlamında incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 55(1), 373-394.
- Lorenzini, J. ve Giugni, M. (2010). Youth coping with unemployment: The role of social support. In Paper for the YOUNEX Swiss workshop on “Youth, unemployment, precariousness, and exclusion in Switzerland, Geneva (Vol. 15), 1-24.
- Moksnes, U. K. ve Reidunsdatter, R. J. (2019). Self-esteem and mental health in adolescents—level and stability during a school year. *Norsk Epidemiologi*, 28(1-2).
- Mütevellioğlu, N. ve Çizel, R. B. (2010). İşsizlik ve sosyal haklar: bir alan araştırmasının bulguları. II. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 279-299.

- Murat, S. (1995). Gençlerin işsizliğine genel bir bakış. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (40), 175-194.
- Murat, S. ve Şahin, L. (2011). Nedenleri ve sonuçları bakımından gençler arasında yaygınlaşan işsizlik. Sosyoloji Konferansları Dergisi, 44, 1-48.
- Odabaşı, F. (2009). Yoksullukla Mücadelede İstihdamın Rolü. Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Özkan, İ. (1994). Benlik saygısını etkileyen etkenler. Düşünen Adam Dergisi, 7(3), 4-9.
- Öztornacı, B. ve Demirdöğen, A. (2015). Farklı eşdeğerlik ölçeklerine göre temel yoksulluk göstergelerinin değişimi: Türkiye örneği. Tarım Ekonomisi Dergisi, 21 (1 ve 2), 7-15.
- Palut, B. (2012). Genç yetişkinlik döneminde fiziksel ve bilişsel gelişim. (Galip Yüksel, Çev.), Yaşam Boyu Gelişim Gelişim Psikolojisi içinde (ss. 414-439). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Pavis, S., Platt, S. ve Hubbard, G. (2000). Young people in rural scotland pathways to social inclusion and exclusion, 20-30.
- Polat, E. K. ve Bacak, B. (2018). İşsizliğin psikolojik sonuçları ve işsizlik süresi ilişkisi: Çanakkale’de yükseköğrenim mezunu işsizler üzerinde bir araştırma. Çalışma İlişkileri Dergisi, 9 (2), 24-47.
- Preti, A. (2003). Unemployment and suicide. Journal of Epidemiology & Community Health, 57(8), 557-558.
- Rathmann, K., Pförtner, T. K., Hurrelmann, K., Osorio, A. M., Bosakova, L., Elgar, F. J. ve Richter, M. (2016). The great recession, youth unemployment and inequalities in psychological health complaints in adolescents: a multilevel study in 31 countries. International Journal of Public Health, 61(7), 809-819.
- Sayıl, M. (2012). Yaşam boyu bakış açısı. (Galip Yüksel, Çev.), Yaşam Boyu Gelişim Gelişim Psikolojisi içinde (ss. 1-45). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sungur, M. Z. (1999). İkincil travma ve sosyal destek. Klinik Psikiyatri, 2(2), 105-108.
- Sürücü, M. (2014). İşsizlik, işsizlikle mücadelede pasif istihdam politikaları: Almanya ve Türkiye örnekleri. (Uzmanlık tezi). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dış İlişkiler ve Yurt Dışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Şenses, F. (2017). Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk (8. Baskı) İstanbul: İletişim Yayınları.

- Terzi, Ş. (2013). Kavramlar ve kuramlar: yaşam boyu gelişim. H. Bacanlı ve Ş. Terzi (Der.), Yetişkinlik ve Yaşlılık Gelişimi ve Psikolojisi içinde (ss.19-48). İstanbul: Açılım Kitap.
- Thern, E., de Munter, J., Hemmingsson, T. ve Rasmussen, F. (2017). Long-term effects of youth unemployment on mental health: does an economic crisis make a difference?. *J Epidemiol Community Health*, 71(4), 344-349.
- Tonga, Z. ve Halisdemir, D. (2017). Ergen öznel iyi oluşu ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 4(12), 1214-1221.
- Topgül, S. (2013). Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksulluğun Kadınsılaşması. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14 (1) 277-296.
- Topkaya, N. ve Kavas, A. B. (2015). Algılanan sosyal destek, yaşam doyumu, psikolojik yardım almaya ilişkin tutum ve niyet arasındaki ilişkiler: bir model çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 10(2), 979-996.
- Toy, A. B., Türkmen, E. ve Ortakale, Y. (2017). İşitme Engelli Güreşçiler ile Sedanter İşitme Engelli Bireylerin Benlik Saygısı ve Yaşam Doyumlarının Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi, 15. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya.
- Tukuş, L. (2010). (Benlik saygısı değerlendirme ölçeği-kısa formu) Türkçe güvenirlik ve geçerlilik çalışması. (Tıpta Uzmanlık Tezi). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
- Turner, G. (1999). Peer support and young people's health. *Journal of Adolescence*, 22(4), 567-572.
- Türk Dil Kurumu, 15 Mart 2019 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c8badf0c30181.42376738 adresinden erişilmiştir.
- Türkiye İstatistik Kurumu, İstatistikler, 31 Ekim 2020 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1> adresinden erişilmiştir.
- Türkiye İstatistik Kurumu, İstatistikler, 31 Ekim 2020 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2019-33784> adresinden erişilmiştir.
- Unesco, 16 Mart 2020 tarihinde <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/youth/youth-definition/#topPage> adresinden erişilmiştir.

- Ünsal, E. M., (2011). Makro İktisat. Genişletilmiş 9. Baskı. Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Üzümcü, A. ve Korkat, M. (2014). Türkiye’de gelir dağılımı adaletsizliği ve yoksullukla mücadelede sosyal yardımların gelişimi (2003-2012). Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5 (8), 135-166.
- Yanbaşı, E. (2014). Türkiye’de genç işsizliği sorunu ve işsizlikle mücadelede uygulanan ekonomi politikalarının analizi. (Yüksek lisans tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yaşar, S. ve Taşar, M. (2019). Kavramsal olarak yoksulluk ve Türkiye’de yoksullukla mücadele politikalarının etkileri. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 19 (38), 118-144.
- Yıldız, İ. (2015). İnsani gelişme ve yoksulluk bağlamında insani gelişme endeksi: gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ile Türkiye karşılaştırması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, T., Fidan, F. ve Karataş, V. (2004). İşsizliğin sosyo-psikolojik sonuçları: sosyo-demografik özelliklere göre bireylerin tutumları bir alan araştırması. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 48, 163-183.
- Yılmaz, N. ve Bilgiç, R. (2009). İşsizliğin psikolojik etkisini incelemek için kullanılan ölçeklerin güvenirlik ve geçerlikleri üzerine bir çalışma. Türk Psikoloji Yazıları, 12(23), 52-65.
- Yüksel, İ. (2003). İşsizliğin psiko-sosyal sonuçlarının incelenmesi (Ankara örneği). Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4(2), 21-38.
- Yüksel, İ. (2005). İşsizlik olgusunun psikolojik boyutu: görgül bir araştırma. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 60-03, 255-274.
- Waters, L. E. ve Moore, K. A. (2002). Predicting self- esteem during unemployment: The effect of gender, financial deprivation, alternate roles, and social support. Journal of Employment Counseling, 39(4), 171-189.

EKLER

Ek 1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Bu çalışma Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Yönetimi Yüksek Lisans tezi kapsamında Büşra ÖZLÜ tarafından yapılmaktadır. Araştırma, 18-24 yaş grubu genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmaktadır. Araştırma kapsamında verilen cevaplar tamamen gizli tutulacaktır. Tüm sorulara cevap vermeniz çalışma açısından önem arz etmektedir. Bilgileriniz yalnızca tez çalışmasında kullanılacaktır. Katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Demografik Bilgi Formu

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()	Yaş:	Eğitim: Lise mezunu () Yüksekokul mezunu () Üniversite mezunu () Lisansüstü mezunu ()
Mesleğiniz:	Medeni Durum: Evli () Bekar ()	Kiminle yaşıyor? Yalnız () Aile () Ev arkadaşı () Akraba ()
Ne kadar süredir işsiz? 0-6 ay () 6-12 ay () 1-2 yıl () 2 ve üzeri ()	Şu an bir işte çalışıyor mu? Evet () Hayır () Çalışıyorsa: Mesleğiyle alakalı () Alakalı Değil ()	İş deneyimi: Var () Yok () İş deneyimi varsa: Mesleğiyle alakalı () Alakalı değil ()

Ek 2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

AÇIKLAMA: Lütfen her maddeyi dikkatlice okuyup sizin için en uygun olanı işaretleyiniz.				
1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.	Çok Doğru ()	Doğru ()	Yanlış ()	Çok Yanlış ()
2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.	Çok Doğru ()	Doğru ()	Yanlış ()	Çok Yanlış ()
3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.	Çok Doğru ()	Doğru ()	Yanlış ()	Çok Yanlış ()
4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.	Çok Doğru ()	Doğru ()	Yanlış ()	Çok Yanlış ()
5. Kendimde gurur duyulacak fazla bir şey bulamıyorum.	Çok Doğru ()	Doğru ()	Yanlış ()	Çok Yanlış ()
6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.	Çok Doğru ()	Doğru ()	Yanlış ()	Çok Yanlış ()
7. Genel olarak kendimden memnunum.	Çok Doğru ()	Doğru ()	Yanlış ()	Çok Yanlış ()
8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.	Çok Doğru ()	Doğru ()	Yanlış ()	Çok Yanlış ()
9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.	Çok Doğru ()	Doğru ()	Yanlış ()	Çok Yanlış ()
10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığını düşünüyorum.	Çok Doğru ()	Doğru ()	Yanlış ()	Çok Yanlış ()

Ek 3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

AÇIKLAMA: Aşağıda 12 cümle ve her bir cümle altında da cevaplarınızı işaretlemeniz için (Kesinlikle hayır)1'den (Kesinlikle evet)7'ye kadar rakamlar verilmiştir. Her cümlede söylenenin sizin için ne kadar çok doğru olduğunu veya olmadığını belirtmek için o cümle yanındaki rakamlardan yalnız bir tanesini daire içine alarak işaretleyiniz. Bu şekilde 12 cümlelerin her birine bir işaret koyarak cevaplarınızı veriniz. Lütfen hiçbir cümleyi cevapsız bırakmayınız. Sizce doğruya en yakın olan rakamı işaretleyiniz.

	Kesinlikle Hayır (1)	2	3	4	5	6	Kesinlikle Evet (7)
1. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve ihtiyacım olduğunda yanımda olan bir insan (örneğin; flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.	1	2	3	4	5	6	7
2. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim bir insan (örneğin; flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.	1	2	3	4	5	6	7
3. Ailem (örneğin; annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana gerçekten yardımcı olmaya çalışır.	1	2	3	4	5	6	7
4. İhtiyacım olan duygusal yardımı ve desteği ailemden (örneğin; annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) alırım.	1	2	3	4	5	6	7
5. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve beni gerçekten rahatlatan bir insan (örneğin; flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.	1	2	3	4	5	6	7
6. Arkadaşlarım bana gerçekten yardımcı olmaya çalışırlar.	1	2	3	4	5	6	7
7. İşler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
8. Sorunları ailemle (örneğin; annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) konuşabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
9. Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim arkadaşlarım vardır.	1	2	3	4	5	6	7
10. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve duygularıma önem veren bir insan (örneğin; flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.	1	2	3	4	5	6	7
11. Kararlarımı vermede ailem (örneğin; annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana yardımcı olmaya isteklidir.	1	2	3	4	5	6	7
12. Sorunlarımı arkadaşlarımla konuşabilirim.	1	2	3	4	5	6	7

Ek 4. Etik Kurul Onay Formu

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

(Proje Onay Formu)

TARİH :
YER :
KATILIMCILAR : Prof.Dr. GÜNAY ÇAKIR (Başkan)
Prof.Dr. BAHRİ BAYRAM (Üye)
Prof.Dr. HÜSEYİN DEMİR (Üye)
Prof.Dr. BAYRAM NAZIR (Üye)
Prof.Dr. EKREM CENGİZ (Üye)
Prof.Dr. SAİME ŞAHİNÖZ (Üye)
Prof.Dr. FERKAN SİPAHİ (Üye)

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU PROJE ONAY FORMU	
Projenin Adı:	Türkiye'deki Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısının İncelenmesi; Trabzon İli Örneği.
Projenin Niteliği:	Yüksek Lisans Tezi
Proje Araştırmacıları:	Dr. Öğr. Üyesi Fatma OKUR ÇAKICI Büşra ÖZLÜ
Proje Yürütücüsünün Haberleşme Bilgileri:	Telefon: (Dr. Öğr. Üyesi Fatma OKUR ÇAKICI) Mail: Telefon: Mail:
Araştırmanın Amacı:	Ülkemizde genç işsiz sayısı yüksektir. Bu araştırmada genç işsizlerin benlik saygısı ile sosyal destek algısı arasında ilişkinin var olup olmadığı incelenecektir. İşsizlik süresiyle benlik saygısının düşmesi arasında bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Özellikle genç işsizler üzerinde sosyo-psikolojik sorunlara yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın diğer çalışmalara basamak olacağı muhtemeldir.

Araştırmanın Gerekçesi:	Ülkemizde genç işsizlik oranı, genel işsizlik oranından fazladır. İşsizliğin insan psikolojisi üzerinde etkisi vardır. Gençlerin okulu bitirdikten sonra topluma karışması bir işte çalışarak olmaktadır. Toplumumuzda gençler okulu bitirir, iş bulur, evlenir gibi bir sıralama mevcuttur. Bunun ilk basamağını gerçekleştirememek olumsuz etkilere yol açabilir. Bu nedenle genç işsizlerde benlik saygısının azalması durumu söz konusu olabilir. Bu azalmayı sosyal destek algısı değiştirmekte midir? Bu araştırma tam olarak bunu hedefleyerek yapılmak istenmektedir.
Araştırmanın Yöntemi:	Araştırma üç başlıkta ele alınacaktır. "İşsizlik kavramının tanımı, genç işsizliğin tanımı ve genç işsizliğin ülkemizdeki durumu" birinci başlık. İkinci başlıkta "Benlik saygısı, sosyal destek algısı". Üçüncü başlıkta "Genç işsizlerin benlik saygısı ve sosyal destek algısı araştırma verileri sonucu incelenecektir. Tez, uygulamalı olarak ve nicel araştırma yöntemi olarak anket (survey) yöntemi kullanılacaktır. Katılımcılara kartopu örneklem uygulaması şeklinde ulaşılabilecektir. Veriler değerlendirilirken istatistik analiz programı SPSS paket programı kullanılacaktır. Verilere frekans analizi, Bağımsız Gruplar T-Testi, ANOVA uygulanması planlanmaktadır.

Gümüşhane Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyelerinden Sayın Dr. Öğr. Üyesi Fatma OKUR ÇAKICI'nın "Türkiye'deki Genç İşsizlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Destek Algısının İncelenmesi: Trabzon İli Örneği" adlı projesi değerlendirilmiştir.

Proje etik açısından uygun bulunmuştur.

Projenin etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir.

Proje etik açısından uygun bulunmamıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Büşra ÖZLÜ

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Psikoloji

Yüksek Lisans Öğrenimi : Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Hizmetler Bölümü

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetler :

İş Deneyimi

Stajlar : Trabzon Toplum Ruh Sağlığı Merkezi
Bolu Toplum Ruh Sağlığı Merkezi

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : Trabzon Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Olimpik Hazırlık Merkezi
Op. Dr. Ergun Özdemir Görele Devlet Hastanesi

İletişim

Telefon :

e- posta Adresi :

Tarih : 25.02.2021